

Flacăra

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Calitatea prestației

Cei care lucrează în sectoarele serviciilor pentru populație trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt la dispoziția cetățenilor, a cumpărătorilor, îndeplinind în societate un rol important în cadrul divizionii muncii. Ei trebuie să-și exercite acest rol cu competență, cu cinste și corectitudine, servindu-i în cele mai bune condițiuni pe oamenii muncii, pe tovarășii lor de viață și muncă.

NICOLAE CEAUȘESCU

Este desigur ciudat cum în unele autobuze se defectează numai ușile de la mijloc. Și la fel de ciudat mai este faptul că deși această realitate a devenit o obișnuință nu se iau măsurile cauzate. Nu e vorba de o insuficiență tehnică, ci de o mentalitate. Mentalitatea se numește principiul minimei rezistențe. Și dacă tot ne aflăm într-un autobuz, să rămînem aici. El, autobuzul, este o investiție a statului. Noi, cetățenii, contribuim la plata celor ce-l deservește. Iar ei, cei ce-l deservește, îl pot deservi în mai multe feluri: gîndind, inventînd, organizînd, reparînd, controlînd, revenînd la ce-au gîndit etc. Fiindcă pentru asta sînt plătiți. Uneori, acest lucru nu se întîmplă și, ca în cazul autobuzelor, se recurge la inversul gîndirii, invenției, organizării și așa mai departe și se alege soluția cea mai comodă: se închid ușile de la mijloc, se provoacă gîtuiri, dezordine, certuri, iritări pe care nu le lăsam acolo, ci le ducem cu noi, acasă, în familie, în birouri, la locurile de muncă. Autobuzul se oprește și un călător insistă să coboare pe la mijloc. Replica taxatoarei ne interzice: „Nu sînt eu pronasă, strigă indignată, că n-am scris pe ușă DEFECT, așa cum fac ceilalți!”

Un bizar simț al proprietății biniuie conștiințele unor lucrători publici. Taxatoarea respectivă ne pretindea nici mai mult, nici mai puțin decît recunoștință pentru faptul că ne deschide ușa autobuzului. Garderobiera de la bazinul acoperit PARC face o criză de nervi și ne invită, pe cele circa 12 persoane care așteptăm de 10 minute, s-o reclamăm unde vrem, nu-i pasă, ca are și alte sarcini, nu numai pe aceea de a ne lua nouă paltoanele. Directorul nu-i de gîsit. Bazinul este arhiplin, sînt depășite capacitățile, normele elementare de igienă, și unul dintre ajutoarele directorului zice: Ce-ai vrea? Să oprim oamenii la ușă? Au venit, trebuie să intre. Deci, pentru cei ce-au plătit deja, nici un gînd care să se apropie de simțul responsabilității. Pentru 20 de lei plătiți nu ești, în concepția conducerii bazinului, apărut în nici un fel, dumneaei, conducerea, îți pune la dispoziție bazinul, dacă îți place, bine, dacă nu, treaba fiecăruia; incuitorile de la uși sînt defecte, nimeni nu supraveghează bazinul, directorul are alte treburi, mai importante, cînd, știm, cel mai important este desigur clientul.

Și principiul minimei rezistențe intră aici în conflict cu calitatea prestației. Deoarece păstrătorul administrativ al unui bun public este investit cu această calitate nu pentru a-i sluji lui, ci pentru ca, în schimbul remunerației pe care o primește, să adauge valoarea gîndirii sale, la fel ca orice om al muncii, valoare ce se reflectă, în cazul lui, în calitatea prestației.

La magazinul de desfacere a berii de pe Calca Moșilor, în fiecare duminică se string cozi ce ajung pînă la sute de persoane; magazinul este deservit de un singur lucrător și nimeni din conducerea comercială a sectorului respectiv nu se gîndește să organizeze într-alt fel munca

(Continuare în pag. 6)

NICOLAE CRISTACHE ■

Lupta de la Plevna văzută de Elena Daniela Boboș, elevă în clasa a IV-a A, Școala generală nr. 4 - București

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Concursul

„Drum de glorie” după etapa pe județe (I)

Cu evoluția reprezentativei de tineret și pionieri a județului Buzău, transmisă de televiziune duminică trecută, s-a încheiat ceea ce am numi faza pe județe a concursului „Drum de glorie”, cea mai importantă și mai complexă manifestare de pînă acum, de o asemenea anvergură, din cadrul Festivalului național „Cîntarea României”. Fiindcă, deși a debutat pe micul ecran încă la 7 decembrie 1975, prin comandamentele politico-educative pe care și le-a asumat, decurgînd în mod nemijlocit din programul ideologic al partidului nostru. ca și prin evenimentul istoric căruia i s-a dedicat — Centenarul cuceririi independenței de stat —, concursul se înscrie, cu bune rezultate, în ampla sărbătoare a spiritualității românești, la care sîntem părtași milioane de cetățeni de toate vîrstele și profesiile. De la sistemul prin care au fost selecționate și pregătite echipele teoretice, în componența cărora au intrat tineri din toate domeniile de activitate — pionieri, elevi, studenți, muncitori, țărani, intelectuali — sau cele sportive, la participarea masivă în formațiile artistice (să ne reamintim în acest sens unele numere artistice prezentate, între altele, de județele Cluj, Hunedoara, Constanța), desfășurarea concursului s-a constituit și ca un veritabil test al capacității politice și organizatorice, al forțelor artistice de care dispun organizațiile noastre de tineret și pionieri în susținerea, printr-o exemplară colaborare cu Comitetul nostru de radioteleviziune — redacția pentru tineret și copii — și Muzeul național de istorie, a unei asemenea acțiuni la nivelul întregii țări. Nu ne îndoiim că analiza pe care o vor întreprinde factorii organizatori, acum sau după apropiata etapă finală, va permite formularea unor concluzii principale și practice dintre cele mai eficiente pentru întreaga activitate

politico-educativă în rîndurile tinerei generații. Concursul a dezvăluit, din acest punct de vedere, cit de vital necesară este intensificarea preocupării tuturor factorilor educativi — și în primul rînd a organizațiilor însele — pentru antrenarea tinerilor și copiilor în astfel de acțiuni insufleteite de un patriotism revoluționar activ, pline de patos, dominate de spiritul nobil al întrecerii mobilizatoare, atît de propriu la această vîrstă a aspirațiilor către fapte mari și afirmare.

Un asemenea test ni s-a părut a fi relevant pentru multiplele virtuți ale tinerilor și pionierilor și prin faptul că acest concurs fiind conceput ca o sumă de probe, bine alese — cunoștințe istorice, social-politice și culturale, maturitate de gîndire, aptitudini pentru artă și discernămint estetic, pregătire morală și fizică — s-a dovedit a fi și cel mai complex din cele prezentate de televiziunea noastră. Se poate spune că sub acest aspect, al complexității însușirilor testate, „Drum de glorie” încearcă o sinteză între „Dialog la distanță”, „Cîntarea patriei” și „Turneele emblemelor”, competiții de ordin artistic și social-politic pe care le-am urmărit pe micul ecran mai de demult sau mai recent. Un mai mare dinamism al confruntării, un mod mai alert, mai pasionant, al desfășurării probelor teoretice — cu alții mai necesar cu cit era vorba de tineri — ar fi ridicat și mai mult gradul de atractivitate, ar fi accentuat spiritul competitiv al concursului. Bibliografia cam încărcată, tenta uneori specioasă, ușor didactică chiar a anumitor întrebări, insuficienta mobilitate tinerească a examenatorului sînt aspecte care trebuie avute în vedere pe viitor în conceperea și desfășurarea concursurilor de acest gen. Dincolo de asemenea carențe, explicabile pentru o acțiune de pionierat, concursul „Drum de glorie” reprezintă o frumoasă carte de vizită a uteciștilor și pionierilor noștri, un succes indiscutabil pentru organizatori — Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Radioteleviziunea Română, Muzeul național de istorie — o contribuție de preț la celebrarea Centenarului Independenței de stat și a izbînzilor de ieri și de azi obținute de poporul român

(Continuare în pag. 5)

NICOLAE STOIAN ■

Teodora, maica Viteazului

Buciumul străjii strînge lumina,
noaptea invoalbă Cara-Bogdania;
doarme cu somnu-adîncat și gadina.
Maicr Viteazului cîntă litania!

„Lună, alungă noaptea cea lungă!
Norule, fulgeră pleoapele răilor!
Stelelor, dați-mi raze s-ajungă
fiului meu — floarea eroilor!

Ție, hiclene Basta, îți ursec
casele cucului, liniștea vîntului,
inima corbilor de alămojnă,
nume hult pe fața pămîntului!

Vouă, Buzeștilor, fala Băniei,
Calomfirescului, Novacului iară,
tuturor morților noștri, de-ai gliei,
slavă de-a pururi, țărina ușoară!

Ci tu, fiu dulce, domn în Ardeal,
în Țara Moldovei și-n cea
Românească,
fă-te un arbore magic pe deal,
crengile veșnic să-ți inflorescă

la ceas de seară, la ceas de zori,
pe zloată și ger, pe jar, pe polei,
mirozna lor să înăsprescă
single-n vinele puilor de lei!

Lăncii și arcuți să-ți fie crengile,
pintenii și scuturi; frunzele — zălele;
vîntul să-ți legene, iar să-ți mci
legene

lin tot mai lin mindre petalele
Cit fi-va-n lume neam românească,
stelele-n cer și zilele albe,
amintire frumoasă-ți doresc,
amiroasă-ți florile dalbe!”

ADRIAN BUCURESCU, elev ■

Construim societatea dreptății sociale

În ziua de 17 februarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Unității Socialiste, a participat la lucrările primei Consfățiri pe țară a unităților de control al oamenilor muncii.

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul cu putere de sinteză al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

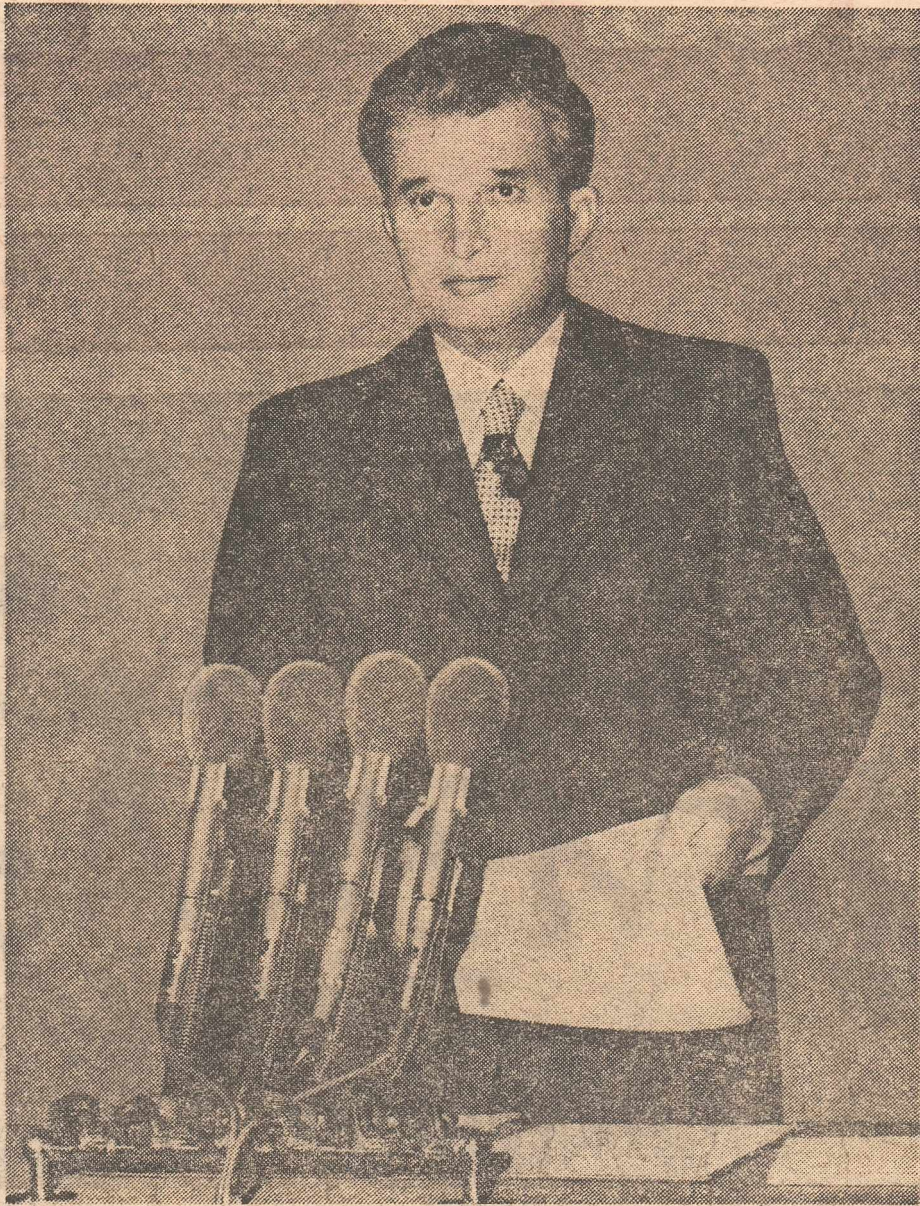
„Realizările obținute de oamenii muncii în îndeplinirea sarcinilor economice prevăzute în planul pe 1976 au creat condiții pentru creșterea venitului național cu 10,5% față de anul anterior și îndeplinirea, pe această bază, a programului de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Veniturile reale totale ale populației obținute din retribuiri și din fondurile sociale de consum au sporit cu 9,5%, într-un ritm superior celui prevăzut pe ansamblul cincinalului. Veniturile bănești ale țărănimii provenite din retribuiri și din vinzarea produselor către unitățile socialiste au fost, anul trecut, cu 11,6 la sută mai mari decât în 1975. A continuat să se îmbunătățească aprovizionarea oamenilor muncii, vânzările prin comerțul socialist fiind anul trecut cu 8,7% mai mari decât în 1975, iar volumul prestațiilor de servicii pentru populație cu 7,9% peste realizările anului precedent. Au fost construite și date în folosință în cursul anului 1976 peste 133 mii locuințe, precum și cămine pentru nefamiliști totalizând peste 72 mii locuri. S-a dezvoltat rețeaua de ocrotire a sănătății, s-au extins acțiunile de asistență medicală. Toate acestea au dus la îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață ale poporului nostru — țelul suprem al politicii partidului, esența însăși a orânduirii socialiste pe care o făurim și care pune pe primul plan omul, bunăstarea și fericirea sa !”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul cu putere de analiză al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Activitatea generală de control în societatea noastră reprezintă o latură importantă a perfecționării continue a conducerii operei de construcție socialistă, o formă de cunoaștere temeinică a problemelor dezvoltării economico-sociale, de perfecționare a activității și, totodată, de participare democratică la conducerea statului, a maselor largi populare. În perioada la care ne referim a crescut rolul organelor colective de conducere ale oamenilor muncii, s-au perfecționat formele controlului muncitoresc al activității economice și sociale, a luat o amploare tot mai mare controlul exercitat de oamenii muncii, ceea ce — așa cum am mai menționat — a dus la obținerea unor rezultate importante în dezvoltarea generală a patriei noastre. Societatea noastră dispune în prezent de multiple mijloace de control îndreptate spre întărirea disciplinei și ordinii, a spiritului de răspundere, a legalității socialiste.”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul exigent al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Avem, desigur, pretutindeni rezultate bune, cu care ne putem mindri. Nu putem trece însă peste faptul că mai sînt multe lipsuri în diferite sectoare de activitate, că putem gospodări mai bine mijloacele materiale de care dispunem, forța

de muncă, că putem asigura, cu ceea ce avem în momentul de față, o dezvoltare mai rapidă a țării și o creștere mai accentuată a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului.”

„În acest sens, controlului muncitoresc de stat și controlului oamenilor muncii le revin răspunderi mari; ele au încă mult de făcut pentru a-și îmbunătăți propria activitate. Trebuie să recunoaștem că și în acest domeniu, pe lângă realizările obținute, sînt destule neajunsuri.”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul cu putere relevantă al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„De fapt, controlul trebuie să se exercite în primul rînd în fabrică, în procesul de producție, acolo unde se hotărăște, pînă la urmă, calitatea fiecărui produs.”

A fost acesta un nou prilej de a asculta

cuvântul cu putere morală al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Noi construim o altă societate — societatea dreptății sociale, în care nimeni nu trebuie să-și însușească, sub nici o formă, din bunurile altuia, în care nimeni nu trebuie să trăiască pe seama muncii altuia. Fiecare trebuie să-și asigure creșterea veniturilor prin munca și prin capacitatea sa !”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul critic al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Unde s-ar ajunge dacă, spre exemplu, minierii ar considera că, pe lângă ceea ce primesc pentru munca grea pe care o depun în mină, fiecare cetățean trebuie să le mai dea, cînd cumpără cărbunele, un leu sau doi lei la kilogram ? Unde s-ar ajunge dacă muncitorii care fabrică

țesăturile ar pretinde ca, pe lângă plata muncii lor, să li se mai dea pentru fiecare metru o anumită sumă în plus ? Oare nu ar fi mai îndreptății să ceară cei care au realizat produsele decât cei care vind produsele obținute prin munca altora ?”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul ferm al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Trebuie să se înțeleagă bine că nu se poate permite nimănui să-și însușească produse sau bani fără muncă, prin necinste și înșelăciune, să trăiască pe seama muncii altora. Orice tendință de îmbogățire pe această cale este străină societății noastre, ca și felului de a gândi al poporului nostru și trebuie să facem totul pentru ca, neîntîrziat, aceste stări de lucruri să devină o tristă amintire.”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul realist al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Disponem de toate condițiile pentru a asigura nu numai îndeplinirea prevederilor cincinalului, ci chiar și depășirea acestor prevederi, atît în ce privește veniturile directe, cît și construcția suplimentară a circa 160 de mii de noi locuințe. Vom ajunge să realizăm aproape 1 milion de apartamente în acest cincinal, ceea ce se va reflecta în satisfacerea mai bună a cerințelor de locuințe ale oamenilor muncii.”

A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul limpede, demn și curajos al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„În ce ne privește — vreau să fiu bine înțeles și să se înțeleagă de către toată lumea — vom face totul pentru a asigura poporului nostru pacea, liniștea necesară realizării Programului elaborat de Congresul al XI-lea, îndeplinirii societății comuniste. Vom face totul pentru a apăra independența și suveranitatea patriei noastre socialiste ! Trebuie să fie bine înțeles că România dorește colaborarea cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, dar nu va admite nimănui, sub nici o formă, să se amestece în treburile sale interne ! Să se înțeleagă bine că asigurarea socială și națională a fost lichidată pentru totdeauna în România, că clasele capitaliste, asupritorii au fost desființați pentru totdeauna, că niciodată pe pămîntul românesc nu vom mai admite asuprirea omului de către om, sub nici o formă !”

A fost acesta un nou prilej pentru a asculta cuvântul muncitoresc al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Am pornit și pornim de la faptul că problemele ce trebuie soluționate într-o țară, greutățile de învins se rezolvă nu fugind, ci punînd umărul, unind eforturile tuturor pentru a înlătura lipsurile, pentru a înlătura în comun o viață mai bună pentru toată lumea. Aici este locul tuturor celor care vor, într-adevăr, să contribuie la făurirea unei vieți mai bune și mai fericite pentru ei și pentru întregul lor popor !”

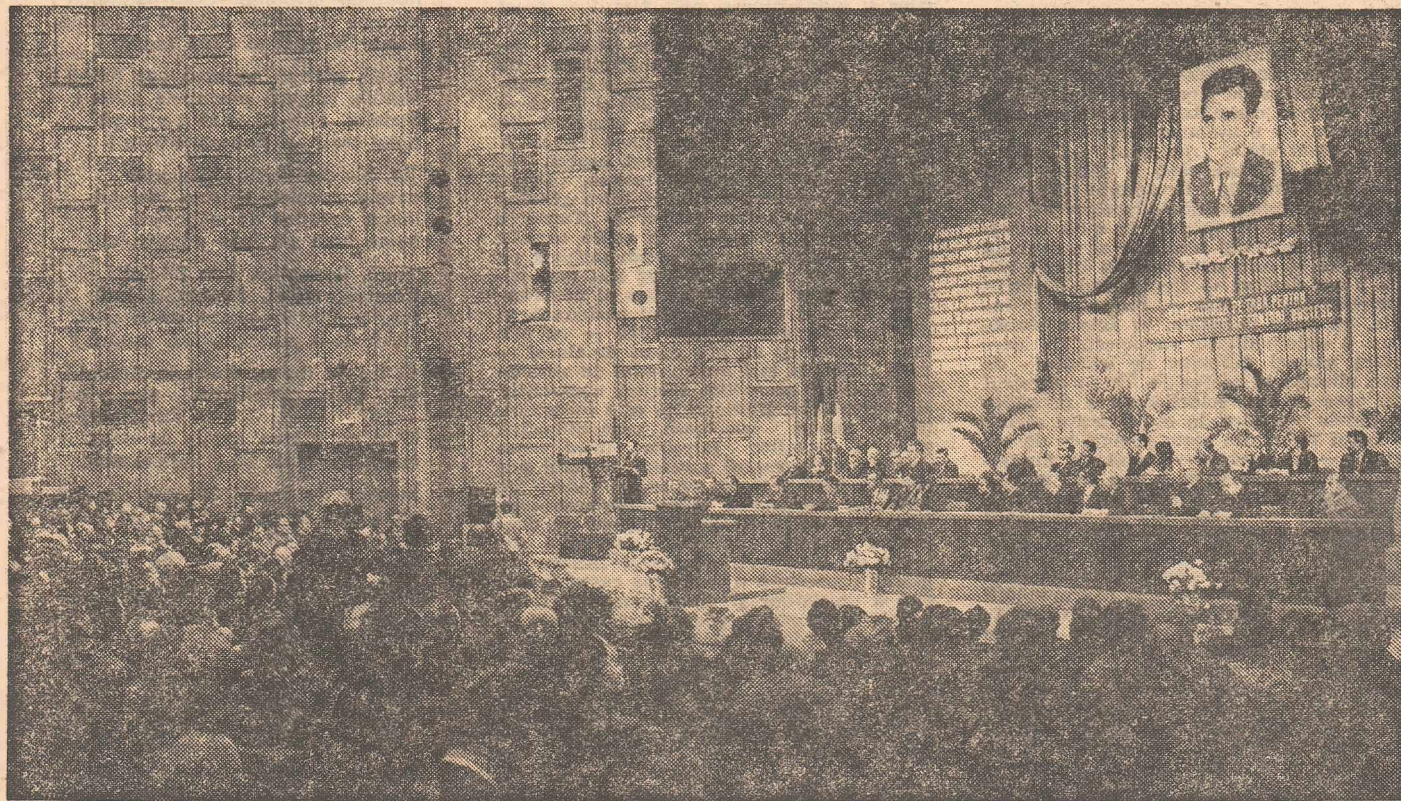
A fost acesta un nou prilej de a asculta cuvântul drept și românesc al secretarului nostru general, al președintelui nostru :

„Dar nu vom manifesta nici o înțelegere față de aceia care se pun în slujba dușmanilor țării, care-și ponegresc poporul, frații, părinții. Aceștia încetează — așa cum a spus Vasile Alecsandri acum un secol și ceva în urmă — de a mai fi considerați fiii ai patriei noastre, se pun ei înșiși în afara neamului.”

În ziua de 18 februarie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cursul căreia a fost dezbătut un raport privind asigurarea și controlul calității produselor și serviciilor și au fost dezbătute proiectele Legii calității produselor și serviciilor și Legii calității construcțiilor; de asemenea, a fost analizat Programul privind tipizarea navelor maritime, fluviale, tehnice și de serviciu, a principalelor tipuri de motoare și echipamente de bord, precum și specializarea șantierelor navale în perioada 1976—1980, și a fost examinat un raport privind creșterea gradului de mecanizare a activității din unele domenii.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita de prietenie făcută în țara noastră de tovarășul Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democratice Germane; Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere rezultatelor noului dialog la nivel înalt între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Erich Honecker. De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră de secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere rezultatelor convorbirilor dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad.

NELU IONESCU ■

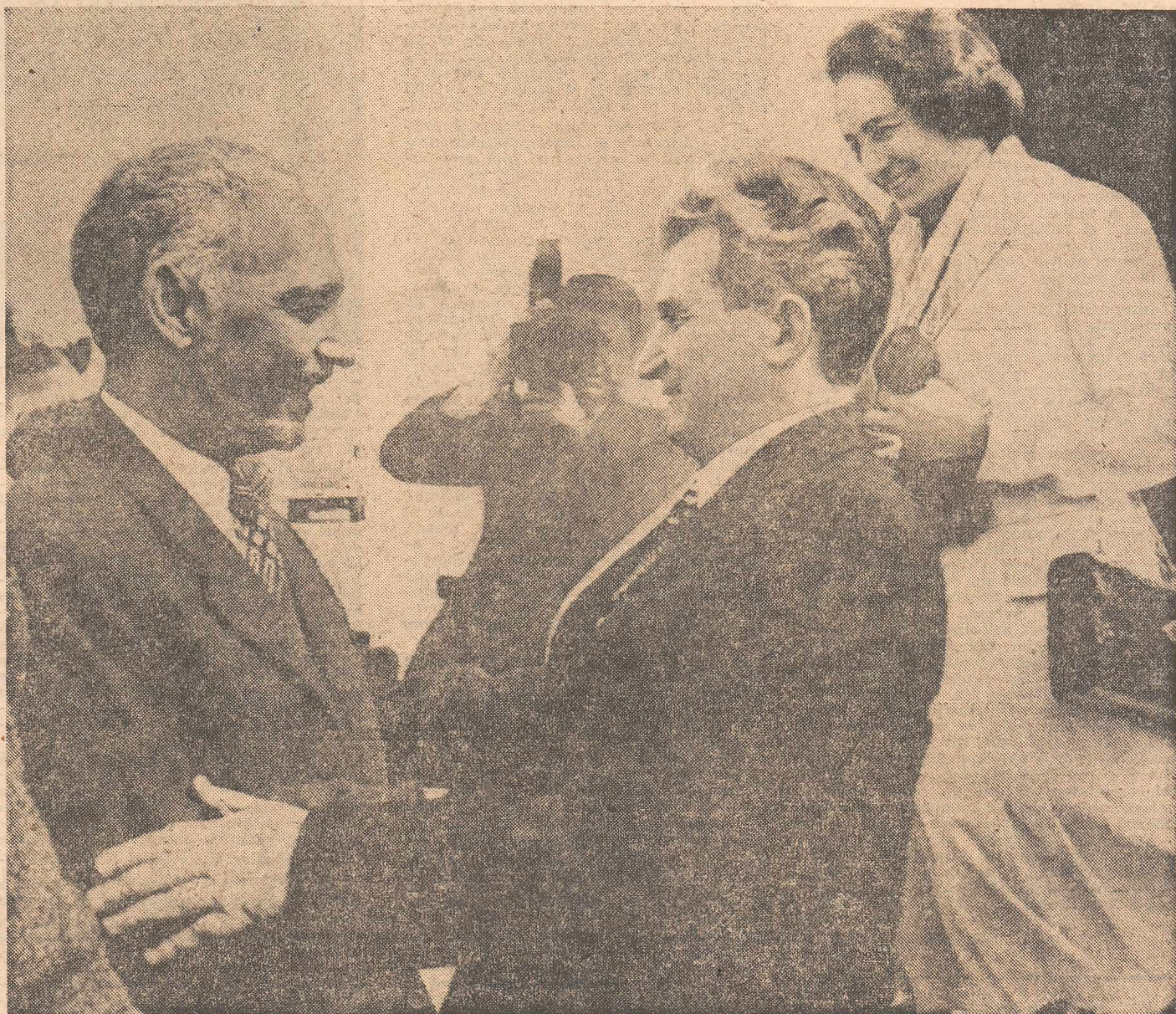
Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu pe continentul african, un nou itinerar al prieteniei și colaborării

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarăsa Elena Ceaușescu au părăsit, în dimineața zilei de marți, 22 februarie, Capitala, îndreptându-se spre Nouakchott, capitala Republicii Islamice Mauritania. Cu această zi, istoria relațiilor de prietenie, solidaritate militantă și colaborare activă cu țările africane aflate pe calea dezvoltării independente, de sine stătătoare, înscrie o nouă pagină, înscrie solia de progres și pace pe care, prin cel mai drag fiu al său, România o trimite popoarelor Africii.

Insoțit de uralele a mii de bucureșteni, de stima și dragostea întregii țări, președintele României duce voința de bine a poporului nostru în lume, exprimând astfel toate acele aspirații și interese comune care ne îndeamnă să cinstim și să sprijinim din toată inima mișcările de eliberare națională de pe continentul african, mișcările progresiste, închinată independenței naționale și bunăstării popoarelor Africii, a tuturor popoarelor. Noua vizită în cinci țări prietene — în Republica Islamică Mauritania, Republica Senegal, Republica Coasta de Fildeș, Republica Ghana și Republica Federală Nigeria — răspunde firesc contextului politic, momentului de avânt al forțelor progresiste din Africa, dorinței ferme a țării noastre de a promova, prin contacte la cel mai înalt nivel, un spirit nou în politică și economie, acel spirit care a impus România contemporană în conștiința lumii.

Țara noastră vrea să coopereze pe multiple planuri, țara noastră vrea să-și asigure, printr-o exemplară politică a prieteniei, cel mai înalt respect, acum și în viitor. Să ne amintim, astfel, vizita întreprinsă de tovarășul Nicolae Ceaușescu în anul 1972 pe același continent, să rememorăm rezultatele excepționale care, în anii ce s-au scurs, au cimentat raporturile româno-africane, dând temei atât contactelor ulterioare, întâlnirilor cu șefii de state și guverne, documentelor semnate cu prilejul întâlnirilor, punind sub cele mai bune auspicii actuala vizită. Este semnificativ că, de fiecare dată, întâlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefii de stat și de guvern ai țărilor africane prietene s-au soldat cu semnarea unor importante documente. Aceste documente au deschis noi perspective colaborărilor bilaterale, într-un climat de încredere deplină, marcând contribuții de preț la cauza păcii și a cooperării internaționale, la cauza instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, pentru promovarea noilor principii în relațiile dintre state, pentru lichidarea subdezvoltării și crearea condițiilor de afirmare plenară a tuturor popoarelor.

Noi, românii, am dus o luptă de veacuri pentru apărarea ființei naționale. Independența de stat, pe care am cucerit-o cu atâtea jertfe și sacrificii, este chezașia simpatiei ce-o arătam popoarelor africane angajate în efortul de consolidare a independenței naționale și lichidare a ultime-

Președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu, întâmpinați cu deosebită cordialitate la coborârea din avion, pe aeroportul din Nouadhibou

lor vestigii ale colonialismului. Politica profund internaționalistă a partidului nostru este dovedită prin fapte, prin sprijinul ce-l acordăm luptei de eliberare, moral, politico-diplomatic și material, prin consecvența ce-o punem în dezvoltarea continuă a relațiilor de strînsă conlucrare cu statele în curs de dezvoltare din Africa. În ideea acestei conlucrări prietenești,

ample și sincere, se desfășoară toate acțiunile politice internaționale ale României. Este, prin urmare, firesc să așteptăm cu multă încredere rodul vizitei în țările africane prietene, să considerăm evenimentul pe cel mai înalt plan al vieții politice contemporane, să fim mindriți de solia de pace pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o poartă pe continentul Africii. Întâlnirile și convorbirile ce vor avea loc cu șefii de state, cu alți factori de răspundere din cele cinci țări, documentele ce vor fi semnate vor stimula și vor întări, desigur, pe mai departe spiritul drept și demn al conlucrării multilaterale, al cooperării economice echitabile și reciproc avantajoase dintre România și țările ce urmează a fi vizitate. Este firesc să-l însoțim pe secretarul general al partidului cu toată dragostea și prețuirea noastră, să-i urăm tradiționalul DRUM BUN ȘI SUCCES DEPLIN, să investim în această nouă vizită de prietenie în țări îndepărtate toate bunele sentimente ale poporului român.

În după-amiaza zilei de marți, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu au sosit în Republica Islamică Mauritania. La aterizarea aeronavei prezidențiale pe aeroportul din Nouadhibou, înalții oaspeți români sînt întâmpinați cu deosebită cordialitate de președintele Republicii Islamice Mauritania, Moktar Ould Daddah, și doamna Marieme Daddah. Cei doi șefi de stat își strîng miinile, se îmbrățișează, își exprimă satisfacția de a se reintîlni pe pămîntul mauritan. În drumul spre reședința președintelui Moktar Ould Daddah din orașul Nouadhibou, cortegiul oficial de mașini este salutat cu toată simpatia de mii și mii de cetățeni. Numeroasele lozinci ce afirmă prietenia româno-mauritană sînt încă o dovadă că vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, pe continentul african debutează sub cele mai bune auspicii. După un scurt popas la reședința prezidențială, înalții oaspeți

români împreună cu președintele Moktar Ould Daddah și doamna Marieme Daddah părăsesc acest oraș atât de primitor. Avionul prezidențial mauritan aterizează la ora 16, ora locală (18, ora Bucureștiului), în capitala gazdă — Nouakchott. După încheierea ceremoniei primirii, desfășurată într-o atmosferă de prietenie, de stimă reciprocă, însoții de mari manifestări de simpatie ale populației, de dansatori care-și exprimă în chip tradițional bucuria, înconjurați de dovezi de dragoste și admirație, înalții oaspeți români se îndreaptă spre reședința prezidențială din Nouakchott.

În aceeași zi au început convorbirile oficiale între președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Islamice Mauritania, Moktar Ould Daddah. Pe agenda convorbirilor se află probleme privind extinderea și adîncirea relațiilor de colaborare între România și Mauritania, o informare reciprocă cu privire la activitatea celor două partide și popoare, precum și un schimb de păreri asupra principalelor probleme ale vieții internaționale contemporane. Convorbirile se desfășoară într-un climat de caldă cordialitate și prietenie.

În cursul după-amiezii, la reședința prezidențială din Nouakchott, tovarăsa Elena Ceaușescu a avut o întrevedere cu doamna Marieme Daddah. În cadrul întâlnirii, desfășurată într-o atmosferă amicală, de caldă și distinsă cordialitate, s-a efectuat un schimb de păreri în legătură cu preocupările actuale ale celor două popoare pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual, pentru continua lor bunăstare și prosperitate.

Marți seara, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu au participat la un dîneu oferit în onoarea lor de președintele Republicii Islamice Mauritania, Moktar Ould Daddah, și doamna Marieme Daddah. În timpul dîneului, desfășurat într-o atmosferă prietenească, s-au rostit toasturi.

TUDOR OCTAVIAN ■

Locuitorii capitalei mauritane salută cu căldură pe solii poporului român

Țara noastră, munca noastră,

O singură investiție suplimentară: cea de inteligență

La expoziția de mobilă a Combinatului pentru industrializarea lemnului de la Pipera cîțiva specialiști în materie mi-au propus un test simplu, invitându-mă să deosebesc un dormitor fabricat din lemn de mahon de unul realizat din imitație de lemn de mahon. Le-am examinat pe rînd, cu tact și ambiție, revigorîndu-mi toate amintirile despre culoarea și structura teak-ului african, dar pînă la urmă a trebuit să recunosc că mi-e imposibil să deosebesc originalul de falsul autorizat.

Inregistrînd verdictul, specialiștii au dat mulțumiri din cap și invitându-mă într-un alt colț al expoziției mi-au arătat două birouri gemene, amîndouă prezentînd una și aceeași piesă tradițională, executată aparent din lemn de nuc masiv. Am fost supus aceluiași experiment și obligat din nou să-mi recunosc slaba capacitate senzorială.

„Să mergem mai departe”, m-au rugat însoțitorii mei, extrem de interesați în cunoașterea exactă a tuturor rezervelor mele de naivitate și ignoranță și, dînd ocol încăperii, mi-au adus în fața ochilor perechi de piese și garnituri de mobilă, unele adevărate, altele „trucate”, dar identice ca arhitectură, culoare și dimensiune. Rezultatul a fost același: am confundat cu seninătate, aproape de fiecare dată, falsul cu originalul sau viceversa.

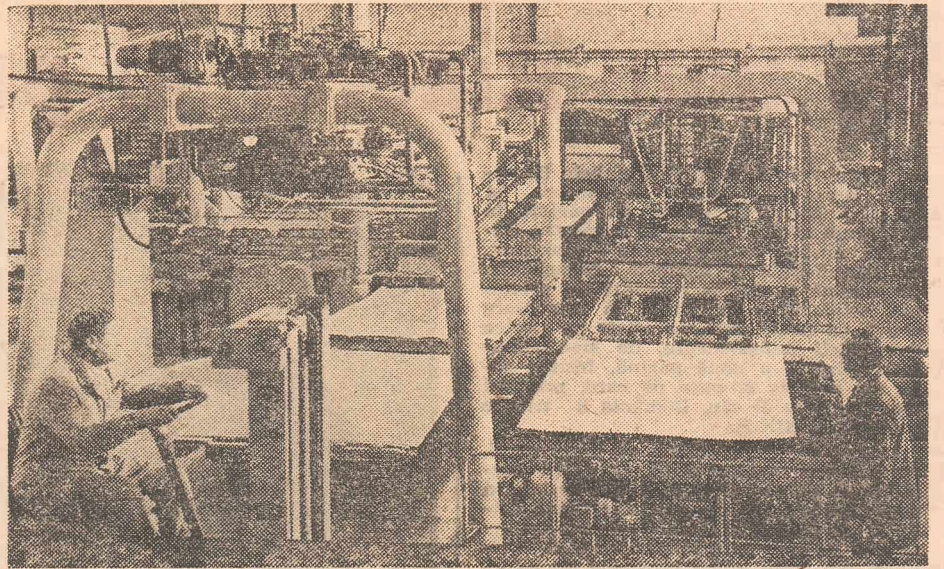
Imitarea fidelă a lemnului de mahon, abanos, nuc, stejar, fag, a tuturor arborilor exotici și indigeni este astăzi perfect posibilă — mi s-a explicat la sfîrșit — datorită introducerii în tehnologia de fabricație a masei plastice și a altor înlocuitori. Din punct de vedere estetic și funcțional, rezultatele sînt identice, iar economiile de masă lemnoasă apreciabile. La C.I.L. — Pipera înlocuirea furnirului la uși celulare cu folii din mase plastice aduce întreprinderii o economie anuală de 330 000 metri pătrați furnire.

Eforturile constante pentru reducerea consumurilor specifice reprezintă, așadar, și aici la Pipera o preocupare prioritară, indisociabilă legată de eficiența procesului general de producție, indispensabilă în ca-

drul competiției internaționale. Și apoi să nu uităm că eforturile în această direcție se fac într-o vreme în care cea mai mare parte a Europei și-a mîncat de mult pădurile. Printre puținele excepții se află și România. Dar o pădure se poate tăia într-o lună, iar una nouă crește abia într-o sută de ani. Țări cu îndelungată tradiție în prelucrarea superioară a lemnului, precum Italia, sînt nevoite astăzi să-și importe masa lemnoasă necesară. Ca să nu mai vorbim de Marea Britanie, țară lipsită aproape cu totul de vegetație forestieră (celebrii codri de la Westminster au mai rămas doar în sonetele lui Shakespeare).

A face mult din puțin, a respecta calitatea, arhitectura și funcționalitatea produsului finit — în cazul de față garniturii de mobilă, uși celulare și plăci innobilate — reprezintă o sarcină nu tocmai ușoară, dar care reclamă o singură investiție suplimentară: cea de inteligență. Am amintit foliile de material plastic care înlocuiesc perfect plăcile de furnir. Acestea constituie doar una dintre măsurile concrete care aici, la C.I.L. — Pipera, au dus la realizarea unor importante economii de masă lemnoasă, prin reducerea sistematică a consumurilor de materiale. Vom vorbi în continuare și despre celelalte, dar nu înainte de a face următoarea precizare: la C.I.L. — Pipera se prelucrează anual 107 000 mc masă lemnoasă din care 30 000 mc chereștea. Prin prelucrare rezultă un volum destul de mare de deșeurii (din care 8 000 de mc se transformă în plăci aglomerate), deșeu însemnînd, în ultimă instanță, ceea ce nu mai poate avea nici o utilizare și devine fatalmente combustibil. Astfel indicele de utilizare al chereștei rămîne în continuare scăzut, deoarece aproximativ 60 la sută din scîndurile de fag și 35—40 la sută din chereștea de rășinoase se transformă după prelucrare în deșeurii. Din acestea, după cum aminteam, o parte redevin masă lemnoasă compactă (Pal), iar o parte... lemn de foc.

Revizuirea drumului parcurs de buștean din etapa de fasonare și pînă la prelucrarea lui superioară în întreprinderile de mobilă i-a făcut pe specialiști să constate că transformarea trunchiului de copac în scînduri reprezintă principala cauză a deșeurilor. Și asta deoarece fabricile de mobilă, avînd la dispoziție doar chereștea de uz general, sînt nevoite, prin debitarea acesteia, să utilizeze doar o parte a masei lemnoase. Deci, cu alte cuvinte, schimbarea tehnologiei de debitare a obliga întreprinderile de chereștea să aplice o altă eroială buștenilor, deci să anticipeze fabricarea mobilei și binalelor, executînd încă

din această fază diverse repere de dimensiuni fixe, între care nu puține elemente de rezistență și de schelet ale mobilei. Combinatul de la Pipera a adresat deja asemenea comenzi unor întreprinderi de chereștea din țară.

Vorbindu-mi despre reducerea consumurilor specifice prin introducerea unor tehnologii noi, inginerul Cezar Portase, șeful serviciului de concepție al întreprinderii, mi-a amintit în primul rînd noul procedeu chimic de consolidare a canturilor la panourile de mobilă prin chimizare și folosirea adezivilor termoplastici și benzilor de furnire în locul bordurilor din lemn masiv. Nu vom intra, evident, în amănunte. Reținem în schimb faptul că mulțumită acestor măsuri la două dintre garniturile de mobilă ce se fabrică aici — sufrageria „Perința” și dormitorul „Drobeta” — se realizează anual o economie de lemn de fag de 270 și respectiv 421 mc de chereștea. (sau aproximativ 10—12% din consumul de fag pe întreprindere).

Vorbînd despre înlocuitori va trebui să amintim în primul rînd extinderea gradului de utilizare a plăcilor fibrolemoase care înlocuiesc astăzi toate elementele din spate ale garniturilor de mobilă. O expansiune apreciabilă cunosce în continuare masele plastice. Materialele de sinteză înlocuiesc în prezent glisierile de sertare, șipcele acoperitoare, baghetele de la uși

celulare pentru fixarea geamurilor, diversele pervazuri etc.

Utilizarea integrală a masei lemnoase, prin eliminarea totală a deșeurilor, reprezintă un deziderat greu de atins deocamdată, dar nu imposibil într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. E adevărat, lemnul nu poate deveni volatil ca și eterul, nici lichid ca și oțelul. El nu se poate topi și reconstrui, dar din așchiile și rumegușul de lemn tehnic și știința contemporană au izbutit, prin aglomerare, să obțină masă lemnoasă compactă (prea binecunoscutele plăci aglomerate și fibrolemoase), moment revoluționar în secolara tehnică de prelucrare a lemnului. Mai rămînem, poate, datorii cititorilor noștri cu o explicație. Cum apreciază publicul larg garniturile de mobilă care se intrupează prin metodele enumerate mai sus, cum este satisfăcută sfînta vanitate omenească, cum se simte omul „cu pretenții” avînd în casă un birou din imitație de nuc și nu unul din nuc veritabil ?

Vom răspunde în primul rînd că mobila fabricată în felul acesta a fost extrem de bine primită de către beneficiarii interni și externi. Despre gusturi și culori să nu vorbim, spune un dicționar, deoarece — îndrăznim noi să adăugăm — nimic pe lume nu e mai trecător și schimbător ca gusturile și preferințele semenilor noștri.

LIVIU TIMBUS ■

La „Republica” unitatea de vederi nu se opune libertății de opinie

Inițierea și mai apoi existența Consiliului oamenilor muncii (C.O.M.), cum i se spune curent) la întreprinderea de țevi „Republica” nu a fost înțeleasă în nici un moment ca o formalitate menită să asigure un cadru festiv hotărîrilor prestabilite ale conducerii. Dimpotrivă, C.O.M.-ul funcționează în această uzină ca un adevărat for de dezbateri în care fiecare membru al său își exprimă cit se poate de liber opinia sa într-o problemă sau alta, suma tuturor opiniilor avînd ca rezultat găsirea celei mai bune soluții la un moment dat. Este și firesc să fie așa, de vreme ce acesta a fost însuși rostul înființării unui asemenea consiliu care să cuprîndă reprezentanți ai principalelor sectoare de activitate din uzină, oameni care sînt direct interesați de realizările sau nerealizările obținute de întreprindere. Într-un asemenea climat de largă democrație este firesc ca realizările obținute de întreprindere să fie rezultatul contribuției directe a tuturor oamenilor muncii din secțiile productive, sprijinite de comisiile C.O.M., sub îndrumarea organelor de partid de pe locurile de muncă coordonate de Comitetul de partid al întreprinderii. Ca urmare a eforturilor depuse de colectivul acestei întreprinderi, în anul 1976 s-au realizat principalii indicatori de plan, cu depășiri de zeci de milioane de lei, cu importante reduceri ale consumului de materii prime și de materiale și cu o sensibilă creștere a exportului în țări de veche tradiție metalurgică.

Desigur că toate aceste realizări au fost posibile și prin analizarea și rezolvarea în C.O.M. a unor probleme majore care au influențat direct îndeplinirea planului de producție: introducerea și extinderea acordului global, sprijinirea maistrilor în exercitarea atribuțiilor privind organizarea judicioasă a locurilor de muncă, folosirea rațională a forței de muncă, cit și aplicarea promptă a inițiativelor muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor.

— S-ar părea, tovarășe director, că și în calitate dumneavoastră de președinte al Consiliului oamenilor muncii nu aveți motive să fiți nemulțumit.

— De ce să nu fiu ?, se miră oarecum paradoxal inginerul Ioan Moldovan. Așa cum avem eu ce ne lăuda, avem și altele care ne stau încă pe inimă: nerealizarea unor contracte din cauza lipsei de materie primă livrată în termen, unele întâzieri în darea în folosință a unor noi capacități cînd nu ne sosesc la timp utilajele din țară sau din import, rezervele încă mari la utilizarea completă a funcționării schimburilor, eliminarea cheltuielilor neproductive și a imobilizărilor de fonduri, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale muncitorilor...

Directorul, contrar celor spuse, nu este însă de felul lui agitat și turbulent, dimpotrivă, ochii săi albaștri privesc cu o seninătate blîndă lucrurile chiar și atunci cînd acestea par să nu-l mai asculte. Spre deosebire de alții care nu au alt merit decît o permanentă agitație fără obiect, la limita panicii, Ioan Moldovan și-a păstrat liniștea și precizia laminoristului care știe că orice risipă în gesturi îi poate fi primejdiuoasă.

— Ați căutat să vă impuneți cu mijloace forte o părere în C.O.M. ?

— N-am forțat nota niciodată. Pentru mine contează și în ceea ce mă privește respectul care trebuie arătat demnității, personalității fiecărui om. În numele acestui principiu n-am băgat pumnul în gura nimănui, cum nici n-am acceptat vreodată să mi se facă mie acest lucru.

— Ați avut și voturi contra ?

— Rar. Chiar dacă uneori părerile mele au constituit baza de discuție, ele au putut fi corectate ca urmare a propunerilor celorlalți. Dealtfel, supunîndu-le discuției înainte de vot, ele au putut fi dezbătute liber, obiectiv, chiar în contradicțoriu. Cînd se realiza o unitate de vederi, votam și afirm cu satisfacție că, ori de cite ori vroiam să promovez la încadrare muncitorii, mă consultam cu reprezentanții lor din C.O.M. care mi-erău de mare folos cu precizările lor. La fel în stabilirea unor soluții tehnice și în ce privește modernizarea tehnologiilor de fabricație. Ei au spirit practic și experiența a zeci de ani de muncă în uzină.

Pînă aici ar părea că mă aflu într-un loc în care blîndețea și înțelegerea unui director „permis” și alte opinii decît cele ale lui în Consiliul oamenilor muncii. Nicide-

cum, mă aflu într-o țîzină în care tradițiile muncitorești impun atitudini demne, responsabile, izvorîte din convingerea făuririi conștiente a propriului destin, a participării la conducerea efectivă a vieții sociale, prin cei mai buni reprezentanți ai săi. Un asemenea reprezentant este Stan Ștefan, șef de echipă la laminor, nou ales în C.O.M.

— Noi venim direct cu problemele legate de locul nostru de muncă și le supunem dezbaterii în consiliu. De aceea ne-au incredințat muncitorii mandatul, să le aducem la cunoștință conducerii și toți împreună să le rezolvăm cit mai bine. Nu ne spune nimeni: stai tu acolo că nu știi nimic, sintem ingineri, iar tu ești muncitor ! Directorul a lucrat în schimburi, ne cunoaște bine, s-a ridicat dintre noi. Problemele lui și ale noastre sînt pînă la urmă problemele uzinei.

— Ați spus toate astea la Adunarea generală a reprezentanților angajaților ?

— Da. De ce nu ? Doar nu s-numai ne-căzurile mele, sînt ale tuturor. Și atunci cine mă poate invinui că vorbesc în interesul meu personal ?

Necazul maistrului Clement Chiorsacu este că în C.O.M., deși a fost împotriva ca fondul de premie pentru realizări excepționale de 1% să se împartă pe secții în funcție de numărul angajaților și nu de meritele celor care rezolvă problemele de fabricație, colegii săi n-au ținut cont de asta. Necaz explicabil, gîndindu-ne că la secția sa de sculărie numărul angajaților nu este chiar atît de mare, deci...

— V-a fost frică vreodată să aveți altă părere decît conducerea uzinei ?

— Nu. Mi-am spus totdeauna punctul de vedere. Criticat am fost, dar nu bruscat. Și la urma urmei, de ce să fiu ? În uzină nu sînt scaune, așa e normal. Cum ? Dacă ne-am da premii sau prime noi, ăștia din C.O.M. ? Păi nu-ar fi rușine ? Ce-ar zice muncitorii ? S-au pus acolo să împartă banii între ei !

Vicepreședintele Consiliului oamenilor muncii, inginerul-șef Gheorghe Avram, erede că opinia unui om, mai ales dacă este un reprezentant, trebuie luată în considerare cu toată seriozitatea, fără presiuni. Chiar și opinia sa, citeodată contrară celorlalți.

— De exemplu ?

— De curînd tovarășii de la transporturi și aprovizionare au adus de la gară 2 vagoane care nu erau ale noastre. Mai mult, unul era gol ! Vă închipuiți ce consecințe a avut această, hai să-i zicem, neglijență ! I-am sancționat pe toți și ei au venit la C.O.M., unde reprezentantul lor i-a susținut. Atunci am făcut o comisie din trei tovarășii care au prezentat un

referat obiectiv, prin care unii au ieșit nevinovați, iar alții abia au intrat. Important e că s-a stabilit adevărul, fără rachiună. Vreau însă să precizez că noi, în C.O.M., avem ca principală preocupare realizarea în cele mai bune condiții a importanțelor sarcini de producție pe care le are întreprinderea. Probleme directe ale angajaților avem mai puține, pentru aceasta conducerea are stabilite ore de audiențe în care se analizează latura legală a oricărei cereri, după care cererea este prezentată în C.O.M., pentru aprobare sau informare. Repet însă, în C.O.M. dezbaterem mai ales problemele mari ale întreprinderii, fiecare membru, prin legătura sa nemijlocită cu procesul de producție, venind cu propuneri eficiente, constructive pentru bunul său mers.

— Mai precis ?

— Da. De exemplu, cu materia primă. Au fost situații în care aceasta întârzie și vă închipuiți ce înseamnă lipsa ei pentru o întreprindere ca a noastră. În asemenea cazuri directorul comercial, și el membru în C.O.M., este delegat de consiliu să se ducă la fața locului și să rezolve problema asta imediat. Că doar nu putem aștepta rezolvarea pînă la ședința următoare. Ia primul tren și pleacă. Nu se întoarce pînă nu rezolvă.

— Și în ceea ce vă privește ca membru al C.O.M.-ului ?

— Din însărcinarea acestuia, inginerul șef, eu în cazul de față, și serviciul producție trebuie să programeze și să urmărească o comandă importantă pe toată durata fabricației, pînă la magazine, de unde o preiau directorul comercial și oamenii săi de la livrarea mărfurilor. Așa s-a întîmplat anul trecut cu toată producția pentru Tractorul Brașov, așa se întîmplă acum cu comenzile pentru utilajul tehnologic al construcției de mașini și al chimiei. Nelivrarea în termen prelungește punerea în funcțiune a obiectivelor și deci apar pagube economice importante.

— Au fost și membri pasivi în C.O.M. ?

— Da. Maistrul Ion Iorga, foarte bine pregătit profesional dealtfel. Alții însă, ca Teodor Căpraru, să zicem, nu iartă nimic. Spun tot ce au de spus. Așa este bine. Sînt aici de peste 20 de ani, de la repartizare, uzina a crescut și va mai crește. Dar nu crește ea singură, de la sine, o cresc oamenii.

Întreprinderea de țevi „Republica” este întreprindere fruntașă pe țară.

IULIAN NEACȘU ■

democrația noastră

O epopee a zilelor noastre

Vindecarea

rănilor pământului (II)

Iată, conform promisiunii, revenim cu alte amănunte privind bătălia pentru vindecarea rănilor pământului. Spunea inginerul Eugen Gheorghită, directorul O.I.F. — Vaslui, spre finalul reportajului trecut, că Valea plingerii, cum era numită zona din nord-vestul Vasluiului, poate fi numită, la ora actuală, Valea speranțelor.

„Da, avea să-mi confirme Simion Neamtu, președintele C.A.P.-Ivănnești, comună situată chiar în mijlocul acestor vitregite locuri, există multă speranță în inima oamenilor noștri. S-ar cuveni, mai întâi și-năi, să spun că pentru toate lucrările de combatere a eroziunii statul a alocat o sumă uriașă, aproape 9 milioane de lei. Ce s-a făcut cu atita bănet? ! Au fost înierbate 800 de hectare de dealuri pustii și roase de ploii, vânturi, surpări și alunecări, dealuri care au devenit între timp niște pășuni cum nici n-au visat oamenii de prin partea locului. Drept urmare, complexul nostru de îngrășare a berbecuților, cu 15.000 de capete la ora actuală, își va dubla efectivul, problema numărului unu, furajul, fiind în întregime rezolvată. Cu ajutorul Ocolului silvic au fost împădurite aproape 500 de hectare cu salcimet. Chiar dacă în acest an firavii salcimi nu vor da în floare, pentru la anul trebuie să fim pregătiți cu toate cele necesare înființării sectorului de apicultură. Iată cum, pământuri altădată total impracticabile, că le era oamenilor frică să le calce cu piciorul, atât de prăpăstioase erau, au fost fixate și vor contribui în bună măsură la bunăstarea cooperativelor. Zeci de ravene au fost transformate în baraje simple sau duble, viitoare lacuri în care vom dezvolta piscicultura, iar de-a lungul viitorilor au fost plantate pe distanțe de zeci și zeci de kilometri cleioane, niște garduri de niuile care nu permit albiei de viitură să se mărească. Rezultatele cele mai spectaculoase au fost obținute, desigur, la producția de griu și porumb. Astfel, aceste pământuri care în urmă cu numai patru ani dădeau recolte de 800 de kilograme de griu sau porumb la hectar au dat în anul trecut cite 2300 kilograme de griu și 3050 de porumb boabe. Sintem convinși că în momentul în care sistema de mașini pentru lucrări agricole în pantă va fi pusă la punct, aceste producții vor fi depășite, așa cum ne-au demonstrat-o chiar specialiștii de la Perieni, specialiști care, pe loturile de-aici, din Ivănnești, au obținut chiar și 6000 de kilograme de porumb boabe la hectar.”

Menționând neapărat și faptul că, exact în perioada documentării mele pentru acest reportaj, la tipografia din Vaslui se trăgea o broșură intitulată: „Programul de măsuri privind folosirea rațională a fondului funciar în perioada 1976—1980, adoptat de Plenara Comitetului județean de partid cu activul din agricultură din 11 decembrie 1976”, voi transcrie câteva date din acea broșură. Lucrările agricole situate în pantă pînă la 16 la sută vor fi executate în mod obligatoriu pe direcția generală a curbelor de nivel. Vor fi lucrate astfel 203.000 de hectare, ceea ce reprezintă 68 la sută din suprafața arabilă a

județului (precizăm că în toată țara sînt aproape 5 milioane de hectare situate în pantă pînă la 16 la sută, 5 milioane de hectare a căror producție, aplicîndu-se rezultatul cercetărilor de la Stațiunea din Perieni, poate fi chiar triplă). În perioada 1976—1980 în I.A.S. și C.A.P. se va aplica sistemul de culturi în fișii (terase) pe o suprafață de 190.000 de hectare, din care, cu benzi interbete, se va proteja de la eroziune o suprafață de 50.000 de hectare. Tot pentru combaterea eroziunii solului, prin contribuția populației vor fi regularizate 345 kilometri de riuri, iar îndiguirile vor fi efectuate pe o lungime de 87 de kilometri, lucrări în valoare de 80 milioane de lei. Pentru combaterea excesului de umiditate din lunca riului Birlad și a afluenților săi vor fi desecate și redat agricole 36.000 de hectare. În perioada actualului cincinal vor fi date în folosință 22 lacuri de acumulare complexe, realizîndu-se în urma acestor lucrări un volum total de 120 milioane metri cubi de apă necesară în primul rînd irigațiilor. Am mai notat că pînă în 1980 irigația a 25—30 la sută din suprafața arabilă a fiecărei unități agricole va fi asigurată prin scoaterea la lumină a apei din pinzele freatice.

Sigur că da, ca și data trecutului, reportajul nostru cuprinde un adevărat maldăr de cifre, cifre pe care nu le-am ocolit pentru că, în graiul lor concis, numai ele pot reda grandioasa bătălie care a început pe dealurile podișului central al Moldovei. Numai că interlocutorii mei, inginerii Havreliuc, Gheorghită, Popa și președintele C.A.P.-Ivănnești, Simion Neamtu, mi-au vorbit, chiar și pe îndelete, mai ales despre oamenii care au declanșat această bătălie, buldozeriști, scoperiști, excavatoriști, draghiști, betonști, tractoriști.

„Acum cinci ani, cînd am atacat dealurile, un copil, că altcumva fiind chiar tinerel nu-l puteam numi, m-a întrebat cum să venim noi de hac unor dealuri pe care nu le puteam cuprinde nici cu ochii, darmito cu utilajele noastre care păreau ca niște furnici. Adevărul este că în momentul în care începi să lupți împotriva unor dealuri pline de ape care curg din toate părțile și pline de ripi, vreau să spun gropi, nu-ți vine să crezi, pur și simplu, că ar avea vreun efect truda a zeci și chiar sute de utilaje. Omul, vreau să zic, se simte neputincios, cu atit mai mult cu cit rezultatele nu se vad imediat, ci numai după trei-patru ani, timp în care dealurile sînt continuu supuse nivelărilor, modelărilor executate de către noi, mină în mină cu tot complexul de măsuri agrotehnice propus de către cei de la Perieni. Noi nivelăm, ei înierbează cu plante perene, cei de la Ocolul silvic împăduresc, cei de la hidroameliorații fac drenaje, tractoarele ară pe curba de nivel, pe ravene se fac baraje din beton, alții fac cleioane. După primul an crezi că n-ai făcut nimic. Nici nu se prea vede. Dar pe dedesubt dealurile sînt pline de canale de drenaj, apele nu mai curg de-a valma, pământul nu mai este cărat la vale de ploii, iarba începe să răsăre, iar puietii de salcimi își tremură frunzele plăpînde. Cu toate acestea, față de vechea înfățișare, dealurile arată cam tot la fel. Chiar și în al doilea an, doar iarba și salcimi sînt mai ușor de observat. În alt treilea an însă, primăvara, chiar de la început, dealurile încep să vorbească. Se vede limpede, se vede clar că truda noastră și a mașinilor n-a fost în zadar. Nu mai pun la socoteală și faptul extraordinar că pământurile, altădată pustii, s-au transformat între timp în rodnice ogoare. În locul acela, munca noastră s-a terminat. O luăm de la capăt pe alte și alte dealuri. Sigur că da, e greu să cari în virful dealurilor, pe pante

abrupte și periculoase, cu un teren fragil, utilaje de zeci și zeci de tone, utilaje care se mai și strică, iar piese de schimb nu prea sînt. Un avantaj, dacă poate fi numit astfel, ar fi aerul curat în care muncesc oamenii, direct sub cerul liber, ceea ce înseamnă arșiță, ger, ploaie, dar și timp frumos, plăcut, cînd vîntul adie abia, parcă mîngîindu-te. Cit despre satisfacțiile noastre, ale tuturor, nu doar ale ofișilor mei, cum să spun, sînt depline, adică, după atită muncă încordată și în condiții nu tocmai ușoare, vezi că în urma ta rămîne ceva, un pămînt roditor. Există, desigur, o mindrie aparte a celor care construiesc fabrici și uzine, dar există și o mindrie a noastră, a celor care-i redăm pămîntului puterea de a rodi.”

Inginerul Eugen Gheorghită, autorul acestei poate cam lungi descrieri a muncii și sentimentelor ce-i încearcă pe ofișii săi, a ținut neapărat să notez numele citorva oameni pe care dînsul îi consideră a fi demni de toată lauda. Maistrul Dumitru Pintilie și Vasile Toma, inginerul Pteru Deliu și subinginerul Octavian Păvălașcu, amîndoi veniți acum trei ani în rîndurile ofiștilor, tehnicienii Ana Coghălcianu și Ion Donose, printre primii care, din 1956, au început lupta cu dealurile erodate. Un om al șantierelor poate fi numit și Vasile Marcu, de felul său din comuna Bogdana, buldozerist care la Corodești a ridicat, împreună cu alții, desigur, marele baraj de acumulare, la Trohan a nivelat și modelat dealurile, la Pungesti le-a terasat, la Oșesti a taluzat dealuri și canale.

„Unul dintre cei mai pricepuți și mai statornici mecanizatori ai șantierelor se numește Vasile Dărescu care, spunea inginerul Andrei Popa, consideră pămîntul drept un imens organism viu suferind din cauza erodării. Vasile Dărescu și-a dat seama, adică a simțit acest lucru în clipa în care a început regenerarea solului, cînd a decapat stratul productiv, pentru a fi dislocat sterilul cu care se acoperă ravenele și ogașele. Apoi, cînd se așterne, adică se renivelează, pămîntul negru și fertil, ceea ce înseamnă că pămîntul a fost vindecat, te cuprinde un sentiment care nu poate fi redat în doar cîteva cuvinte. Despre acest moment și sentiment al muncii lor mi-au vorbit și alții, colegi de-ai lui Dărescu, adică Dumitru Ciobanu, Costică Roșu, Dumitru Brînză, Traian Botez, Gheorghe Crețu, Constantin Cidin și Maricel Cotoleanu, ca să-i amintesc doar pe cîțiva dintre cei care au dat viață tuturor cercetărilor noastre de la Perieni.”

„Despre Dărescu ar mai fi de spus, a adăugat inginerul Havreliuc, că anul trecut, în decembrie, buldozerul său a realizat 5.400 de ore de lucru efectiv, timp prevăzut în normele stas. Buldozerul, după acest număr de ore, trebuia să intre în reparații capitale, dar, aflat într-o bună condiție tehnică, utilajul va mai suporta, după spusele lui Dărescu, încă 2.500 de ore de lucru. Să nu se creadă că buldozerul său n-a fost intens solicitat. În acest sens n-ar fi lipsit de interes să arăt că Dărescu și-a depășit luna de lună norma cu peste 20 la sută. Oameni întru totul asemănători, adică entuziaști, dirji, curajoși și plini de ambiție, oameni pe care colegul Popa nu i-a amintit, ar mai fi Nicolae Calancea, Petru Becciu, Dionisie Bichir, Dumitru Costea, Gheorghe Zaharia, Ion Zaharia, Vasile Ciobanu, Constantin Ciobanu și mulți alții încă.”

Acestor oameni, printre care, desigur, sînt și cei „mulți alții încă”, la timpul potrivit, cînd vor lua cu asalt pămînturile deocamdată rănite, li se cuvine, cu toată prețuirea, un reportaj la fața locului, față în față cu toate gîndurile lor.

VICTOR NIȚA ■

Concursul

„Drum de gloriei”

după etapa pe județe (I)

(Urmare din pag. 1)

pentru făurirea unei Români libere și prospere, o suită de memorabile manifestări înscrise pe genericul „Cîntării României”.

Opinia în legătură cu virtuțile deosebite puse în evidență de acest concurs e, cred, unanimă nu numai din partea celor implicați direct în desfășurarea lui, ci și a milioanele de spectatori și telespectatori care l-au urmărit. Deși semnatarul acestor rînduri se pronunță în calitatea de titular al rubricii de mai sus și nu de membru cuvaspermanent al juriului, n-a putut să nu solicite aprecierea unor colegi, care au avantajul de a se fi aflat, județ de județ, tot timpul pe recepție. Iată, așadar, cîteva din aceste considerații formulate ad-hoc de colegii mei din juriu: „Una din inițiativele de anvergură ale Televiziunii și ale celorlalți factori organizaționali. Acum cînd faza I a concursului s-a încheiat, cred că e necesar să se mediteze la un nou concurs similar, pe o idee fundamentală, generoasă din istoria poporului nostru”; „Un concurs de mare

amplare și semnificație politică și artistică închinat Centenarului Independenței, înglobînd forțele culturale-artistice ale tineretului, o minunată evoluție plină de calitate și entuziasm”; „Inițiativă excepțională, realizare bună”; „Concursul „Drum de gloriei” a reactualizat oportunitatea și importanța marilor concursuri de televiziune”; „Inițiativa răspunde interesului unei largi categorii de telespectatori, al tinerilor în primul rînd”. Consensusul unor asemenea entuziaști aprecieri, pe ai căror exponenți nu i-am numit căci consultarea noastră n-a avut un caracter oficial, face de prisos orice sublinieri în plus privind principalele calități ale concursului.

Nu putem încheia această evaluare de ansamblu fără a reliefa imensa muncă depusă de realizatorii nemijlociți ai emisiunilor, eforturile făcute pentru a ajuta fiecare reprezentativă județeană să aibă o evoluție cit mai concludentă în concurs. Adevărul e că dincolo de cele 3.200 de minute de transmisie pe micul ecran s-au consumat la fața locului cîteva mii de ore de pregătiri, prospecțiuni, repetiții, înregistrări de benzi sonore, filmări, examinare a concurenților, însumînd eforturile unor echipe de circa 30 de oameni pentru fiecare emisiune. Numîndu-i aici pe realizatorii care au apărut permanent sau alternativ pe generic: Ion Simion Pop, Nedie Lemnar, Eugen Patriche, Mihai Panait, Alexandru Căpușneac — nu pot, așadar, să nu amintesc travaliul anonim al numeroșilor specialiști și tehnicieni de la studiourile centrale sau carele de televiziune din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara. Zecile de mii de tineri care s-au văzut pe ecran, activiștii și oa-

menii de cultură din județe care s-au ocupat de concurs sînt, desigur, mult mai în măsură să rostască un cuvînt și mai călduros de mulțumire pentru neprecupețitele strădani ale echipelor de realizatori.

„Last but not least”, ultima dar nu cea din urmă subliniere aș face-o în legătură cu contribuția și solicițundina unor prestigioși specialiști la buna desfășurare a concursului, atît în perioada de pregătire, la județe, cit și în evaluarea probelor teoretice și artistice. Ca să citez pe cîțiva numai, spre a nu fi suspectat de aprecieri pro domo în calitatea mea de membru al juriului, i-aș aminti pe profesorii și istoricii Florian Georgescu, Aron Petric, M. Petrescu-Dimbovița, Hadrian Daicovicu și pe alți invitați mai puțin frecvenți în grupul de examinatori, care au asigurat o bună ținută științifică competiției teoretice, ca și pe o seamă dintre oamenii de cultură și artă prezenți mai des în juriu, precum muzicienii D. D. Botez, Emil Lerescu și Joli Kerestey, folcloriștii Al. Amzulescu și Anca Giurcescu, actrițele Carmen Stănescu și Anca Neculce-Maximilian, regizorul Șerban Creangă, maestrul coreograf Theodor Vasilescu, confrății întru literatură Nicolae Dragoș, Mihai Negulescu, Alecu Popovici, I. Rațiu, care, mai generoși sau mai zgriții la note, s-au străduit să formuleze asemenea judecăți de valoare încălcînd clasificarea generală a județelor să fie cit mai obiectivă, să-i ajute pe tineri să înțeleagă mai bine exigențele actului de cultură.

Deocamdată, în linii generale, atît. Evident însă că însemnările noastre, spre a fi cit mai utile, nu se pot opri aici. Vom reveni deci cu anumite detalieri și argumentări.

Situații limită

99 din 100

s-ar fi gîndit

să scape ei

cu viață...

După ce s-a întîmplat totul, adică după ce auzi prima versiune — logică, precisă și săracă în vorbe — aproape că ți se pare simplu. După ce mai ascuți o dată povestea și primești și cîteva explicații suplimentare, „de nuanță”, încep să te treacă nădușele. Pentru că nuanțele acoperă sute de mii de lei, poate chiar un milion, dar mai ales acoperă 7, 9, 20, 40 de vieți omenești, cine știe? Vieți salvate. Asta se știe.

„Scenariul viu al acestei întîmplări pe care la începutul evocării ei ne permitem s-o încadrăm în termenii „fapt divers ieșit din comun” s-a petrecut nu demult la Bacău. Undeva nu prea departe de gară. „Trenul întîmplării” era chiar un tren adevărat, accelerat 448 Iași—Brașov. Nimic anormal timp de 3—4 minute de la pornirea din gară, viteza creștea progresiv, cînd, la un moment dat, din cauza unor defecțiuni produse la instalațiile de centralizare electrodinamică, unde tocmai se lucra la unele modificări ale lor, acele macazelor încep să se miște... Trece locomotiva, trec primele 5 vagoane pe linia dreaptă, bună de mers, dar al 6-lea vagon este deviat de pe direcție și o ia razna pe o linie abătută. Inchipuți-vă situația. Prima parte a trenului mergea pe o linie și cea de-a doua parte o luase pe altă linie. În termen de cîteva secunde, două, una, sau poate doar de cîteva zecimi de secundă, cine știe?, cu acel tren se putea întîmpla două lucruri: 1) să se rupă sistemul de cuplare care lega vagonul 5 de vagonul 6, din urmă acestui șoc partea a doua a trenului putînd sări de pe șină cu diferite urmări fericite; 2) ori să nu se rupă sistemul de cuplare și atunci vagoanele — trei, cinci, șapte? — să se răstoarne.

Și acum „nuanțele”. În tren se aflau 500—600 de oameni, care nu se știe cum ar fi rezistat răsturnării brusțe a vagoanelor. Se știe însă foarte bine că paguba produsă trenului (unele vagoane necesitînd reparații, altele fiind, poate, în stare de casare), ca și liniilor de cale ferată, ca și terasamentul, ar fi fost mare, dacă nu chiar foarte mare.

Ei bine, aceste „nuanțe”, pe care mi le explică liniștit, metodic și precis inginerul Valeriu Virlan, șeful diviziei linii a Regionalei C.F.R. Iași, au trăit doar în vorbe și în imaginație. În fapt nu s-au produs, din fericire, niciodată. De ce? Pentru că în vagonul 6, cel deviat, s-a aflat un om, picherul Petre Bernicu, care, văzînd defecțiunea și marele pericol iminent, în loc să sară imediat din tren — „așa cum ar fi făcut 99 din 100 de indivizi ca să-și salveze viața” (vagonul 6 fiind primul care s-ar fi dat peste cap dacă s-ar fi dat peste cap cel deviat) — s-a agățat disperat de semnalul de alarmă. Nu se știe cîte fire de păr alb i-au încolțit în zecile acelea de secundă cînd trenul se putea răsturna dintr-o clipă într-alta, dar se știe că frîna a funcționat în doi metri, salvînd vieți, salvînd o parte, cit ar fi fost ea, din avuția noastră, a tuturor.

Acum, după ce s-a întîmplat totul, aproape că ți se pare simplu. În fond, ce a fost? Au fost cîteva secunde de eroism ale unui om care nu s-a gîndit la el, la viața lui, ci la alții, la viața lor. Un om care a fost premiat, un om care va primi „Meritul ceferist”, unul dintre numeroșii lucrători exemplari ai Regionalei C.F.R. Iași, fruntaș pe țară. Vorbe se mai pot desigur spune destule, dar asemenea fapte și asemenea oameni n-au nevoie de vorbe.

MARIUS POPESCU ■

Tara noastră, munca noastră,

Valea Jiului — ca o mireasă (III)

Audiențele se acordă la orizontul 400

— Tovarășe primar, mi s-a repartizat un apartament cu trei camere. Mulțum frumos, dar eu nu vreau la bloc, prefer căsuța din colonia Ștefan, unde locuiesc și acum. Mie mi-ajunge, are toate dependențele, plus grădina. La bloc, adio grădina!

— Deci vrei să rămii în locuința din colonie. Bine! Să vedem ce părere are despre tine șeful tău de brigadă. Nechita, face nemotivate?

— Nu, muncește bine.
— Atunci, păstrează-o sănătos. Dar să știți că te urmăresc! Să nu care cumva să aud de absențe nemotivate!

— Nici o grijă! Vă mulțumesc pentru easă.

— De primar se apropie o umbră.
— N-are fetița bursă, i s-a făcut o nedreptate, vă rog să luați măsuri.

— Unde învață?

— La Grupul școlar.

— Are note bune?

— O singură corigență; altfel, note bune și 10 la purtare.

— Bine, o să dau un telefon la grup. Când ieși din schimb, ai răspunsul.

Către o altă umbră:

— Ți-ai aduci aminte ce mi-ai spus săptămîna trecută? Că nu e piine în Braia între două și patru, tocmai cînd ies oamenii din sut? Și acum, cum e?

— Se găsește la orice oră.

— Am eu bătrîni mei, oameni buni, înimoși, mineri în pensie. Nu stă în firea lor să se culce pe o ureche, mai ales că sînt încă destul de tineri cînd ies la pensie. Îi folosesc ca „echipă de intervenție”.

L-am rugat pe unul din ei: „Te duci, mai multe zile, la centrul de piine din Braia și nu te clintiești de acolo între două și patru. Să-mi spui cum se distribuie piinea S-a dus, mi-a spus, m-am lămurit, am luat măsuri.

Se aude o voce din beznă:

— Tare aș vrea să știu eu de ce nu se vind covoare de import la magazinul din Lupeni. Bani am, nu mă plîng, dar persan nu găsesc nicăieri.

— Ai dreptate. Dar să știți că nici eu, primarul, nu am persan acasă, ci iută.

Primarul se apropie apoi de brigadierul Nechita.

— Cum a fost cu avaria de azi-noapte? Am auzit că s-a defectat un stîlp hidroalic. Ai respectat în totul monografia de armare?

— Desigur. A cedat însă ventilul, nu a rezistat la presiune.

Discuția devine prea tehnică, greu de urmărit de către neinițiat. Se înfîntează însă, de nicăieri, o altă umbră, care se sizează ceva foarte ușor de urmărit:

— În Aleea Castanilor un apartament zace nelocuit de zece luni.

— Dacă așa stau lucrurile, o să-l pun pe agentul constatar de la I.G.L. să plătească din buzunar chiria pe această perioadă.

„Audiențele” se succed cu repeziune. Nu în confortabilul birou al primarului, la Consiliul popular din Lupeni, ci într-o galerie, undeva pe la orizontul 400. Cel ce acordă „audiențele” este îmbrăcat într-o salopetă cu întărituri la coate și la genunchi, pentru ca să reziste în locurile strimte, poartă coșocelul de blană al minerului, un capșon peste urechi, cască albă de protecție și cizme de cauciuc. Prezența aproape zilnică în subteran a acestui tehnician de utilaj minier devenit prim-secretar al Comitetului de partid al orașului Lupeni se explică prin considerente afective („dacă nu simt mirosul de mină, nu mă simt acasă”), dar mai cu seamă prin stilul de muncă al lui Ion Ghinea.

Minerii sînt dușmanii vorbelor mari, ei apar, prin definiție, ca oameni ai faptelor. Și activitatea de îndrumare, de conducere trebuie să fie foarte concretă — lucru vălabil nu numai în minieră — să se bazeze pe cunoașterea nemijlocită a realităților. Altfel, te pierzi în hirtii. Lupeniul, cu cei peste 20 000 locuitori ai săi, trăiește și se dezvoltă prin mină — citadela subterană ale cărei izbînzi și neîmpliniri se confundă cu acelea ale orașului vizibil, de deasupra. Iată de ce primarul își petrece o bună parte a timpului sub pămînt, acolo unde se hotărăște soarta orașului. El spune:

— Este foarte ușor de criticat de la un fotoliu confortabil: „N-ai făcut planul, n-ai dat atît și atît cărbune” etc. Trebuie însă să te dumirești unde-i vina, unde-i hiba: în conducere, în organizare, în chiul sau în piatră? Fiindcă se poate întîmpla ca abatajul frontal să dea de piatră. Și atunci, deși ești programat pe cărbune, scoți piatră și nimeni nu ar fi putut prevedea aceasta. Dacă aș critica doar în general, scîji de sector ar zîmbi pe sub mustață. Eu trebuie, să știu exact ce se petrece sub pămînt. Fără a mă substitui conducerii administrative, pentru informarea mea și pentru luarea măsurilor care se impun pe linie de partid. Mă tirăse pe burtă, trec și prin mocirle — de toate găsești în subteran — însă totdeauna mă duc cu un scop precis. De pildă, aflu că brigada lui Mădăraș bate un puț pentru

a deschide un nou cîmp minier. Trec pe acolo ca să văd cum merge treaba. De fapt, totul se reduce la un singur lucru, foarte binecunoscut: pentru a conduce trebuie să cunoști. Și încă ceva. Oamenii muncesc din greu, nu au timp de pierdut cu audiențele, cu petițiile, cu formalitățile inutile. De aceea nu aștept să vină ei la mine, mă duc eu la ei, îi întreb cum o duc, mă interesez de aprovizionare, de condițiile de locuit. Unele probleme le rezolv pe loc, altele însă cer mai mult timp.

— De pildă?

— Locuri de muncă pentru femei. La noi în Vale problema este destul de dificilă. În cursul actualului cincinal se vor construi obiective care vor contribui la soluționarea ei. La Lupeni funcționează de mai multă vreme „Viscoza”, unde lucrează femei. Soluții se găsesc, dar citeodată și oamenii sînt prea pretențioși. Locuri de muncă pentru femei s-ar găsi și pe șantierele de construcție, căci se construiește mult în Valea Jiului. Nu mă refer la muncile grele, care cer bicepsii, ci la acelea de finisaj, de interior, cărora, în unele cazuri, femeile le pot face față chiar mai bine decît bărbații.

— Dar cu locuințele cum stați în Lupeni?

— Problema este practic rezolvată. Minerii familisti, chiar cei nou veniți, capătă, gratuit, locuințe confortabile la bloc. Citeodată nici nu așteaptă întocmirea actelor. Acum citeva zile mă scoală, în totul nopții, un telefon acasă. Șeful de gară mă informează: „A venit, cu trenul, acum citeva minute, o familie din Botoșani. Bărbatul s-a angajat minier la Lupeni, dar nu a anunțat că sosește însoțit de familie. Acum, eu ce fac? Plîng copiii”. Am sculat și eu pe alții din somn și am cazat familia chiar în noaptea aceea. Doar nu era să stea în gară. Apoi s-au întocmit actele.

— Nu aveți și probleme de cazare pe care nu le puteți rezolva?

— Nu prea dificile. Vin la mine cetățeni cu plîngeri: „Vrem locuință cu fața spre răsărit, a noastră nu are destul soare!” Sau: „Avem nevoie de apartament în Braia, că acolo stau părinții”. Cam astea ar fi problemele. Adevărat, ne lovim și de neprevăzut. Bunăoară, nu de mult, fochistul de la centrala din Braia a plecat după treburi personale și și-a lăsat nevasta ca să aibă grijă de cazane. Ea habar nu avea de tehnică și din șase cazane au plesnit cinci. Scara la 8, pe un ger de minus 20 de grade. Știi ce înseamnă o asemenea avarie? Cam 600 apartamente rămase în frig! Dacă am fi recurs la serviciul de intervenție I.G.L., remediarea ar fi durat cel puțin două zile și două nopți. Am apelat la mină, la Preparație am cerut lăcătuși, materiale, și dimineața la 6 centrala funcționa din nou!

Unii din cei care au dat o mîna de ajutor veniseră direct din subteran, după ieșirea din schimb și au lucrat toată noaptea, desi nu era treaba „lor” și nici măcar nu locuiau în apartamentele rămase fără încălzire.

Se făcuse ora prînzului cînd primarul a urcat la suprafață de la orizontul 400. Rămăsese însă dator cu un răspuns. Îi așteaptă pe omul cu bursa, la ieșirea din sut.

— M-am interesat, fata are două corigențe, de asta nu are bursă.

— Și mie nu mi-a spus nimic! Las' că-i arăt eu acasă.

Omul și-a primit răspunsul și pleacă mulțumit de promptitudinea, nemulțumit de performanțele academice ale fiicei sale.

Ordinea de zi s-a epuizat. Pentru azi, audiențele la orizontul 400 s-au încheiat.

LIONEL NIȚESCU ■

Calitatea prestației

(Urmare din pag. 1)

aici, în conformitate cu același principiu al minime rezistențe. Asta-i situația; ar mai trebui un om în schemă, sau să-l aducem dintr-altă parte, ar trebui să redistribuim lucrătorii și conform regulamentulul etc. De parcă regulamentul și schimbările ar fi o fatalitate, nu obiectul lor de lucru.

Pe o rază de mai mulți kilometri în această zonă a orașului, în ciuda legii, nu se primesc sticle în schimb; nu există spații de depozitare. Motivul o dată găsit, legea plătește. Centrul I.C.V.A. este mai mult închis: cînd sînt navete, nu sînt bani, cînd sînt bani s-au terminat navetele, cînd sînt și navete și bani este bineînțeles inventar și oamenii circulă, bătrîni și copii, cu sacosele pline de sticle goale, de la un magazin la altul. Soluții există, ar putea de pildă fi încheiate contracte între aceste magazine și centrele I.C.V.A. pentru preluări zilnice și așa mai departe, dacă soluțiile acestea n-ar trebui în prealabil gîndite de cineva și după ce au fost gîndite și adoptate. Nu sînt spații de depozitare și asta e de ajuns ca nimeni să nu se mai gîndească. Și, apropos de spații, cel mai încăpător spațiu din zonă a fost transformat recent într-un magazin de brînzeturi. Practic, magazinul este, la orice oră din zi, gol. Nu există vad și implicit nu există cerere pentru aceste sor-

„Să ne spunem mai des că timpul costă”

De la 1 aprilie anul acesta, anul 1977, anul doi al cincinalului 1976-1980, la „Tricodava”, întreprinderea cu peste 3500 de femei angajate, se va reduce săptămîna de lucru. O simbătă pe lună, deocamdată. Aici, unde secții întregi nu lucrează decît în două schimburi și unde nu se întîmplă să se lucreze duminicile pentru a se realiza planul. Și acest fapt se va petrece fără nici un rabat la cantitatea și calitatea producției. Dacă anul trecut de la „Tricodava” au plecat pe piața internă și externă aproape un milion de tricotate — cu mult peste ceea ce a fost planificat — și peste 340 000 mp de tricot metraj, anul acesta vor pleca mult mai multe.

— Cum veți reuși să reduceți săptămîna de lucru, tovarășe director? Il întreb pe inginerul Dimitrie Boariu, directorul tehnic al întreprinderii.

— Prin foarte multe măsuri, dintre care majoritatea converg către un punct focal numit timp. Timpul de lucru folosit cu eficiență crescută. Să mergem de fapt în atelier ca să vedem ce ce am să vă spun, privind creșterea indicelui de folosire a timpului de muncă, nu sînt nici teorii, nici un plan de măsuri pe hirtie. Aș vrea să mai rețin că nu avem în vedere numai timpul muncitorului, al omului cu fața la mașină, ci al tuturor celor care intră în acest angrenaj al procesului de producție. Dacă vreți și al nostru, al directorilor. Fiindcă a discuta numai despre cele 480 minute ale muncitorului dintr-o dată înseamnă că am uitat ceva, ceva important, și mare lucru nu obținem. Dar să mergem în secții.

„În atelierul de tricotate și confecționat există o fișă din care se vede clar, pînă la detaliu, pînă la model și culoare, ce va lucra pe luna în curs. Programarea producției, întocmirea unor programe lunare pe fiecare atelier și mașină, nu e un lucru ușor în industria de tricotate, unde diversitatea de produse este fantastică. Și totuși — debutată anul trecut, perfecționată anul acesta — programarea producției întocmită de inginerii de la „Tricodava” s-a dovedit o metodă cu rezultate sigure. În unele puncte de lucru în același timp produsele obținute s-au dublat. Un bun organizator de producție constată că numeroase porții de pierdere a timpului productiv le creează de fapt reparațiile și întreținerea utilajelor. „De ce să n-o spunem, spune inginerul Dimitrie Boariu, muncitorul este interesat ca mașina lui să fie reparată cît mai repede, ca să producă și să-și realizeze retribuția, iar personalul de întreținere este — mai bine-zis era — interesat să lungească cît mai mult o reparație. El era plătit cu remunerație fixă. Pentru a îndepărta această dualitate prin care se pierdea enorm de mult timp productiv, am inclus personalul de întreținere în acord global. Remunerat în funcție de realizarea și depășirea sarcinilor de plan ale atelierului pe care-l deservește. Măistrul, electricianul, mecanicul, devin astfel interesați, deopotrivă, ca mașinile să meargă în plin. Acum caută ei metode și procedee tehnice de a le repara din mers, de a funcționa cît mai mult fără reparații capitale sau cu reparații cît mai puține și

pe care le efectuează într-o durată de timp mult redusă”.

— Noi știm, am mai scris, este dealtfel un fenomen propriu industriei ușoare, că timpul de lucru este mult grevat de concediile medicale pentru îngrijirea copilului pînă la trei ani. De care unce angajate chiar abuzează. Cum puteți atunci respecta programarea dacă muncitoarea de pe agregatul X, să zicem, lipsește?

— Prin policalificare, răspunde ingenera Nicoleta Stoica, șefa atelierului Confecții — cotton. În atelierul nostru nu sînt decît foarte puține muncitoare, doar cele mai nou angajate, care să cunoască o singură operație. Am observat fenomenul mai de mult și anual în întreprindere urmează cursuri de policalificare și perfecționare cite 680 de angajate. În felul acesta putem să înlocuim în orice moment muncitoarea care lipsește fără să sufere producția.

Ingenera Nicoleta Stoica e de părere însă că nu aici e hiba, că golurile de producție se creează, în general, în confecții cînd nu există semifabricate și cînd nu sînt auxiliare — fermoare, nasturi, embleme, pungă, buline pentru numere — fleacurile necesare pe care furnizorii uneori nu le trimit la timp. E aproape stupid să stai cu puloverele gata și să nu le poți expedia fiindcă n-ai, de pildă, nasturi. Dar și asta se rezolvă, în general, repede datorită eforturilor conducerii, mai grav e cînd nu ai ce lucra, cînd nu sînt produsele semifinite, tricotate pentru confecționat. Mă duc în preparație și-mi arată că nu au în stoc cantitatea pe care ar putea s-o lucreze atelierul. Și nu e stoc, fiindcă nici atelierul de tricotate nu primesc fire suficiente și nu primesc fiindcă furnizorii, ori de fire, ori de coloranți, nu trimit la timp materialele respective. Iată, asadar, că o organizare ceas a producției, după metodele cele mai științifice ale domeniului, poate să cadă, dacă aprovizionarea tehnică-materială nu este și ea ceas. Ce depinde de întreprindere se face. Însăși aprovizionarea cu materii prime, coloranți, piese de schimb (s-a introdus și sistemul motoarelor electrice de rezervă pentru ca mașinile să nu stea o clipă) este capul de pod al acestei organizări. Iată că pe „foaia de bord”, cum numește directorul tehnic „bulletinul informativ”, rapoartele pe care le primește în fiecare dimineață din secții cu toate datele stării producției din ziua precedentă, apare pe 16 februarie a.c. că din stocurile întreprinderii lipsesc firele albe de melană de finețe 28/2, ceea ce poate periclita în următoarele zile producția. Pot crea un gol în vopstorie.

— Ce ați decis, tovarășe director?

— Am dispus aducerea acestora de la întreprinderea furnizoare cît mai urgent posibil, cu mijloace auto, deși în contracte se prevede transportul lor cu vagoanele C.F.R.

— Care sînt furnizorii dumneavoastră cei mai rău plătiți?

— Mai ales Filatura de lînă pieptănă București care, pe lîngă faptul că nu ne-a onorat integral contractul, și acum mai are o restanță de anul trecut, de 11 tone fire, gol în aprovizionare pe care nu l-am recuperat nici pînă în prezent. Ca și Colorom-Codlea care, de asemenea, ne trimite cu întârziere coloranții. Dacă ne-am spune cu toții mai des „timpul ne costă, material și moral” și am acționa conform acestui vechi dicton, ce multe lucruri am rezolva. Și nu numai la „Tricodava”. Ne-am utiliza mai bine, fiecare dintre noi, de la muncitor la director, nu numai aceste ore de lucru, dar și efortul de gîndire, de muncă, de creație.

CICI IORDACHE ■

serviciilor, mîi fetelor, purtați-vă frumos, degeaba! Ce putem face? De parcă fetele înadins, spre a îngreuna tîna șefilor lor, își gîndesc greșit menirea. Este vorba de lipsa educației, nu de rea-voință, și dobîndirea ei nu se face prin decret, ci prin măsuri concrete care, din păcate, mai trebuie și urmărite, nu numai spuse.

Este cert: mentalitatea minime rezistențe din alimentația publică secretă ceas de ceas justificări și tertipurii și nicidecum invers. Iată o exemplară motivație: autoare, responsabilă cofetăriei Casata de pe Bulevardul Magheru. Priviți miinile acestor fete, tovarăși, sînt miini muncite, miini de fete trudite, tot timpul cu ele în apă, cară, spală, iar cară, și sînt fete tinere, poate le-ar plăcea să aibă și ele miini frumoase, ce să le cerem mai mult?... Și într-adevăr miinile pe care le privim sînt muncite, miini de fete tinere, trudite, dar această evidență n-are nimic de-a face cu faptul, la fel de evident, că laboratorul, să-i zicem așa totuși, este ținut într-o crasă dezordine și lipsește pînă și săpunul, necesarul și obligatoriul săpun de la chiuvele instalației sanitare a fetelor. Mentalitatea minime rezistențe nu se oprește desigur aici, ea continuă în localul cofetăriei unde există un singur cuier pentru haine, ceea ce face ca în plin centrul Capitalei consumatorii să rămînă îmbrăcați consumînd în poziții vădit incomode și expediate.

Exemplele mărunt pe care le-am amintit, și pe care intenționat le-am ales mărunt, dovedesc elocvent, cred, realitatea conform căreia calitatea prestației nu ține în primul rînd de investiții suplimentare, nici de dotări, nici de greutăți obiective, precum nici de împrejurări fără ieșire, ci de conștiință profesională.

democrația noastră

Cu semnul plus:

Producția!

Cu semnul minus:

Consumurile!

Practic, lucrurile stau în felul următor: pe anul în curs, întreprinderea de piese auto din Sibiu s-a angajat la o economie de 1 375 tone de metal, la o reducere a consumului de energie electrică cu 5 400 Mwh și a celui de combustibil convențional cu 7 314 tone — dar, în același timp, la o creștere a planului de producție de 9 la sută la producția globală și 13 la sută la cea marfă, cifre bincințele raportate la cele înregistrate în anul precedent. Mai întâi, ce înseamnă cifrele amintite mai sus. Despre economia de metal vom vorbi mai puțin, întrucât credem că oricine își poate da ușor seama ce se poate face cu 1 375 de tone de metal într-o țară ca a noastră, în care fiecare gram a devenit prețios. Să reținem doar că încă în 1976, ca urmare a măsurilor preconizate la Consfătuirea C.C. al P.C.R., din 2-3 septembrie, I.P.A.S.-ul a realizat până la finele anului o economie de circa 300 tone metal. Anul acesta, printr-o mobilizare sporită, întreprinderea a hotărât să se angajeze la o economie și mai mare, concretizată în cifra amintită. La energia electrică, în schimb, este necesar un mic calcul. Mai întâi s-a crezut necesară asigurarea pentru 1977 cu o energie electrică de 40 600 megawați oră, dar prin repartiziile republicană nu s-au alocat decât 36 192 Mwh — cifre înscrise desigur pe hirtie, întrucât energia electrică nu poate fi vărsată și înmagazinată ca atare, nu poate fi stocată. În urma analizelor, luându-se în considerație noi măsuri de raționalizare, întreprinderea sibiană a decis să se încadreze într-o nor-

mă de consum de numai 35 200 Mwh, ceea ce reprezintă o economie de aproape o mie de megawați pe oră față de cota de stat alocată. De fapt, la I.P.A.S. nu se va produce decât o economie relativă față de cotele de consum înregistrate anul trecut — iar în 1976 întreprinderea a consumat cu 1 881 Mwh în plus peste plan, deci a depășit considerabil cota alocată. Mai exact, I.P.A. Sibiu consumă și anul acesta aceeași energie electrică din 1976, dar acest lucru în condițiile în care planul de producție crește cu nouă la sută! Astfel, așa cum am spus mai înainte, economia relativă față de consumul înregistrat în anul precedent va fi de 5 400 Mwh, ceea ce înseamnă 1 800 de apartamente iluminate timp de un an de zile! Mai departe: economia de combustibil (gaz natural și păcură la I.P.A.S.). În 1976 s-au consumat 85 883 tone de combustibil convențional (fără depășiri de plan), iar pentru anul în curs se prevăzuse un consum de 85 068 tone. În urma analizelor s-a ajuns la cifra de 77 754 tone, adică la o economie de 7 314 tone combustibil convențional, cu care se pot încălzi un an de zile 2 200 apartamente! Și, ca ultime cifre de plan, să subliniem că în condițiile pe care le-am descris mai sus întreprinderea s-a angajat totuși să depășească planul de anul trecut cu peste 160 milioane de lei la producția globală, lucru care fără îndoială urmează să aducă cu sine o deosebită creștere a productivității muncii și totodată o sporire a eficienței economice a întreprinderii.

Aceste cifre-cadru, chiar fiind ele destul de expresive, au nevoie desigur de a fi explicate. Să le luăm deci pe rând. Iată ce ne spune inginerul Ștefan Carabulea, inginer șef cu pregătirea fabricației: „Economii de metal se concretizează mai ales prin micșorarea consumului per produs și o creștere substanțială a coeficientului de utilizare a metalului în întreprinderea noastră. Sarcina pe întreaga economie este, se știe, de 85 la sută. Noi am realizat însă 91 la sută încă din anul trecut — ceea ce înseamnă că dintr-o sută de kilograme de metal, 91 s-au regăsit în produsul propriu-zis și numai nouă s-au pierdut. Pentru 1977 sintem hotărâți să atingem coeficientul de utilizare a metalului de 93,5 la sută, cu respective economii care decurg de aici. Pentru

a vă exemplifica, am să vă vorbesc despre modificarea constructivă a crucii cardanice. Folosim acum, în locul oțelului 21 MO MC 12, oțel 18 MC 10, bineînțeles cu păstrarea integrală a caracteristicilor mecanice. Dar iată ce lucruri decurg din această modificare constructivă. În primul rând, prin anularea operației de tratament termic (călire dublă) se produce o economie de circa 20 000 metri cubi de gaz natural pe an. De asemenea, economia de metal aduce cu sine o reducere substanțială a cheltuielilor de producție, același produs fiind practic mai ieftin pentru întreprindere cu aproximativ 700 000 de lei anual. De asemenea, înlocuirea tratamentului termic de revenire în băi de săruri a arcurilor lamelare prin revenire în cuptoare cu bandă continuă produce o reducere cu 55 la sută a consumului de gaz natural!”

Ceea ce ni s-a părut cu deosebire interesant la I.P.A.S., lucru demonstrat în timpul discuțiilor cu interlocutorii noștri, a fost deosebita concordanță ce se află între măsurile privind o mai bună utilizare a bazei de materii prime și materiale, reducerea spațiilor de producție, economia de energie electrică și combustibili — toate acestea fiind desigur implicative economice tratate de la cel mai înalt nivel. Practic, prin ocuparea mai judicioasă a spațiilor de producție, la întreprinderea de piese auto s-a putut reduce din investiție o nouă construcție cuprinzând nu mai puțin de 6 000 metri pătrați. Ce a rezultat din aceasta? În primul rând faptul că din banii economisiți se vor putea construi 150 de apartamente, atât de necesare după cum se știe în toată țara. Dar, în același timp, prin renunțarea la suprafața respectivă se produc însemnate economii de energie electrică (pentru iluminat) și de combustibil (pentru încălzit). „Fără îndoială, toate se leagă între ele — ne spune inginerul Aurel Preda, directorul adjunct tehnic și de producție al întreprinderii. Economii de energie vor totaliza în acest an la noi peste 1,5 milioane de lei. Cu acești bani poate funcționa, adică i se asigură lumina și încălzirea necesare, timp de un an, o secție având cam 7 000 metri pătrați.

DUMITRU GRAUR ■

Din nou despre motorul fără vilbrochen

Despre neobișnuita invenție a inginerilor ploieșteni Gheorghe Marcel Teodorescu și Aurel Popa s-a mai scris în revista noastră în urmă cu un an și jumătate, colegul Dumitru Graur intitulând articolul de atunci „Doi ingineri români sînt pe cale să producă o revoluție în construcția motoarelor cu ardere internă”, prezentînd motorul cu capacitate cilindrică variabilă, premieră tehnică mondială, eliminînd cîteva dintre piesele socotite indispensabile motorului clasic, între care și arborele cotit!!

Ne-am întors zilele trecute pe urmele reportajului din septembrie 1975, aflînd de la principalul inventator al „Motorului cu ardere internă avînd capacitatea cilindrică variabilă”, brevet numărul 79 892, de la inginerul Teodorescu, că motorul gîndit și realizat la Ploiești, pentru prima oară în tehnica mondială, se află în probe de comportare, la o dată la care — în urma acțiunii întreprinse de INCREST, titlularul brevetului — mai multe țări cu amplă tradiție industrială, S.U.A., Franța, Anglia, și-au însușit invenția, aflîndu-se în faza de redactare a brevetului, care brevet a fost asimilat într-o primă etapă în R.F.G., sub înregistrarea 2 539 047 din 18 martie 1976. La Ploiești, în cadrul S.U.T., unde inventatorul li s-au creat, grație sprijinului permanent al Comitetului județean Prahova al P.C.R., și Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, condiții ideale de lucru, motorul cu

capacitate cilindrică variabilă a fost testat, probele de teren demonstrînd calitățile sale de excepție și superioritatea sa, din multe puncte de vedere, față de motorul clasic cu ardere internă, fiind totodată supus unor permanente îmbunătățiri, plecate din dorința inventatorilor de mai bine și din veghea lor, care însemna la ora vizitei noastre, sîmbătă, 19 februarie, cel puțin șase ceasuri pe zi dedicate lucrului. După spusele inginerului Gheorghe Teodorescu, director tehnic al Trustului de construcții și instalații în petrol, îmbunătățirile au vizat în primul rînd distribuția, respectiv adaptarea ei la noul principiu funcțional, principiul corpului oscilant care oferă posibilitatea modificării mării cursei pistoanelor în mod continuu și automat, în funcție de efortul rezistent la arborele motor. Făcînd aici o paranteză și, în mare, reluînd cîteva din ideile conținute în primul articol, firește fără a intra în amănunte strict tehnice, cu toate că brevetul a ieșit din sfera secretului, fiind înaintat în străinătate spre omologare, cu documentație cu tot, se cade să precizăm că la motorul realizat la Ploiești cursa fiind variabilă, adaptarea consumului se face la efortul rezistent cei doi factori urmînd aceeași curbă. Față de motorul clasic, silit să învingă efortul, mic sau mare, cu aceeași cursă și deci consumînd cît îi impune alezajul, la motorul cu capacitate cilindrică variabilă, cursa scade în funcție de scăderea efortului la roți, de unde o diminuare în consecință a consumului de carburant, probele de banc și de teren demonstrînd că, la aceeași putere, motorul inventat de cei doi tehnicieni români poate consuma cu 25 la sută mai puțin decît un motor clasic! Acesta ar fi, sumar vorbind, primul mare avantaj economic al motorului Teodorescu-Popa.

Să revenim. Căutările de ultimă oră ale inventatorilor, sprijinite plenar de conducerea S.U.T. Ploiești, director inginer Constantin Duca, și lucrînd în cadrul unui colectiv mai larg în care inteligența lor creatoare a găsit parteneri de nădejde în experiența și strădania unor lucrători de înaltă ținută, ca mecanicul lăcătuș Florea Drăgușin, strungarul Robert Neagu sau mecanicii Tudor Dumitru și Nicolae Crețeanu, au urmărit totodată — cu izbinzi imediate — îmbunătățiri în privința soluției constructive de preluare a momentului reactiv al cuplului motor. În același timp s-a rezolvat favorabil problema echilibrării motorului, învingîndu-se, nu fără ezitări și nu fără unele poticneli, inerente, dificultatea echilibrării unui punct material ce urmează traiectoria așa-numitei Lemniscata lui Bernoulli.

Din toată această strădanie, purtată de

inteligente tehnice remarcabile și de lucrători împătimiti în muncă și seriozitate, a ieșit o invenție de excepțională însemnătate economică, avantajele motorului cu capacitate cilindrică variabilă fiind evidente în raport cu motoarele clasice cu ardere internă și putînd fi rezumate după cum urmează:

- adaptarea consumului la efortul rezistent, de unde scăderea consumului de carburant;

- eliminarea forțelor radiale la nivelul pistoanelor datorită cinematicii principiului corpului oscilant. La motoarele obișnuite, forțele respective conduc la diminuarea randamentului mecanic;

- anularea rezistențelor hidrodinamice, obținută grație desființării arborelui cotit (vilbrochenului) și preluării funcțiilor acestuia de către un corp oscilant cu formă sferică. De aici, după calcule exact determinate, se dobîndește un câștig net de 5-6 CP la un motor de 70 CP, obținîndu-se chiar un spor de 11 CP la un motor de 70 CP, construit nu în cine știe ce condiții de rafinament tehnic, dar construit — după spusele inventatorului — cu mult suflet și mult optimism;

- preț de cost cu 15-20 de procente mai ieftin la aceeași cilindree, cu posibilități simple de execuție, la o greutate și un gabarit cu nimic mai prejos decît la motoarele clasice. Gradul de complexitate al reperelor componente este, prin comparațiile de rigoare, redus substanțial, motorul cu capacitate cilindrică variabilă, deși complicat la prima vedere, putînd fi demontat de 3 oameni în numai 20 de minute etc.

Fiînd mulțumit de cele realizate pînă în prezent, adică pînă într-un moment în care specialiști din țări cu tehnică avansată și-au scos pălăria în fața inteligenței științei românești și a rezultatelor ei practice, inventatorii visează la clipa în care principiul lor va ajunge să fie aplicat în cît mai diverse sfere de activitate, la pompele hidraulice, de exemplu, la compresoarele de aer sau chiar la pompele de noroi din foraj, cele care — redăm cuvintele inginerului Teodorescu — i-au dat altele bătăi de cap lui bietul taică-meu, rupîndu-se nu o dată la mari adîncimi și periclitînd producția unei sonde. Cunoscin-du-le seriozitatea și perseverența, știînd condițiile exemplare de muncă puse la dispoziția lor și, mai ales, descifrînd — nu din vorbe, ci din fapte — patima lor pentru începuturi de drumuri, avem convingerea că într-un viitor apropiat visele de astăzi se vor transforma în realități concrete, palpabile, demne de stimă și respect.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Idealul muncii și omeniei

Cum se știe, ideile despre muncă, cinste, omenie, dreptate sînt vechi de cînd lumea. „Labor omnia vincit improbus” (munca stăruitoare învinge orice) — spuneau, în înțelepciunea lor practică, românii și tot ei au intuit, în afara avantajelor materiale, că prin muncă sufletul se înobilează: „in labore nobilitat”. Prin muncă omul învinge trei mari dușmani, spunea Voltaire: lenea, viciul și uritul. Ideea care se desprinde este aceea că moralitate în afara muncii nu există. Leneșii nu pot fi niciodată virtuși, oricît ar putea fi de evlavioși ori de cumsecade. Egoismul feroce, exprimat de atîtea ori în goana febrilă a acumularilor cu orice preț, prin orice mijloace, prin frustrarea semenilor, a societății, e una din cele mai cumplite tare ale naturii umane și a căpăt forme de-a dreptul monstruoase în orînduirea capitalistă. Vechiul adagiu latin „homo homini lupus” n-a căpătat niciodată o exemplificare mai crudă. O mare parte dintre noi, cei de astăzi, am trăit, o parte a vieții, într-o asemenea orînduire, care a precedat pe cea socialistă și, fără voia noastră, am suportat presiunea moralei burgheze, sub forme mai deschise ori mai perfide. De aici necesitatea, imperioasă, a luptei hotărîte și eficiente pentru eliminarea reflexelor moralei burgheze, pentru afirmarea și instituirea codului moral al societății socialiste. Evident, transformarea conștiinței umane este lucrul cel mai greu din lume. De mii și mii de ani, de cînd există omenirea, susține un moralist întristat, în ciuda bățăliilor pe care oamenii de bine le-au dus împotriva egoismului, acesta nu numai că n-a dispărut, dar chiar a proliferat. Este totuși chiar imposibilă educarea și perfecționarea naturii umane? Iată întrebarea pe care ne-a provocat-o Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, ținută la Consfătuirea pe țară a unităților de control al oamenilor muncii. Și putem afirma cu deplină convingere că prin strălucirea și adîncimea argumentației, prin viziunea revoluționară și prin substanța sa adînc umană, acest document tonic, de o rigoare a faptelor proprie tuturor luărilor de cuvînt ale conducătorului națiunii noastre, constituie un răspuns pe deplin pozitiv la o asemenea întrebare. Da, ne incredințează tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o societate liberă de orice exploatare, în care unica sursă a veniturilor nu poate fi decît munca cinstită în care luptăm cu energie, pe toate căile, „pentru formarea unei puternice și exigente opinii de masă”, în care ne convingem, în fiecare zi, că eforturile generale se răsfrîng în mod benefic asupra fiecărui individ, cînd Patria devine mai puternică, mai bogată, mai înfloritoare, se creează condițiile obiective de transformare a mentalității și a modului de comportare socială. „Noi construim o altă societate, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, societatea dreptății sociale, în care nimeni nu trebuie să-și însușească, sub nici o formă, din bunurile altuia, în care nimeni nu trebuie să trăiască pe seama muncii altuia. Fiecare trebuie să-și asigure creșterea veniturilor prin muncă și prin capacitatea sa!” Nu exprimă aceste fraze clare, limpezi, lapidare, numai un simplu deziderat, o aspirație din cele după care omenirea pozitivă a tinjit totdeauna, ele constituie deja un program la a cărui realizare noi, locuitorii de veacuri ai acestui pămînt, sintem mîndri să participăm, cu toate forțele de care sintem în stare, cu toată ființa noastră. Cei cărora asemenea scopuri le sînt străine, cei care nu pot privi dincolo de propriul buzunar, ori de propriul pîntece cel care se tem de munca cinstită pe altarul Patriei și al omeniei, ori clevetesc spre a ciștiga o piine abjectă, îmbibată cu miasmele pestilențiale ale trădării, n-au decît să aleagă. N-au decît să aște ura și vrajba prin calomnie, în slujba lui „homo homini lupus”. Căci noi ne-am angajat, cu hotărîre, spre alt ideal, formulat deja de acum aproape două milenii de Seneca filozoful: **Homo res sacra homini** (Omul este ceva sfînt pentru om).

POMPILU MARCEA ■

Războiul pentru independență (V)

Ordin de luptă pentru armata română: „Miine, 30 august, corpul de armată română va da un asalt redutei celei mari care se află în fața pozițiunii sale. Divizia a patra va da pentru atac o coloană de 4 batalioane sub ordinile unui comandant special; această coloană va fi adunată în vilceaua care se află în dosul aripei dreapta a pozițiunii sale înaintate, la ora 5 dimineața. Divizia a treia va da de asemenea o coloană de 4 batalioane care trebuie să fie adunată în aceeași vilcea, la dreapta diviziei a 6-a la ora 12 din zi; batalioanele acestei coloane vor fi aduse pe poziții pe rind la o oră și jumătate unul după altul, astfel ca la ora 12 din zi toate să fie adunate în zisa vilcea. Această coloană va avea un comandant special. Formațiunea coloanelor de atac va fi cea următoare. Cel dintâu batalion de tiraliori, avind printre ei pelotone care vor duce scările, fascinele, gabioanele, sacii de pământ, aceste pelotone vor avea pușca în bandulieră și nu trebuie niciodată să tragă. Cel de-al doilea batalion se va urca la asalt format în coloane de companie. Batalioanele al 3-lea și al 4-lea vor urma în coloană de atac sub comanda imediată a comandantului coloanei. Coloanele formate din cele din urmă două batalioane trebuie să urmeze la distanță cât mai apropiată și să dea asalt cu orice preț, dacă cele din linia întâi nu reușesc... Tiraliorii trebuie să înainteze fără a trage, ei nu vor începe focul decât cînd vor fi ajunși pe drumul acoperit la marginea șanțului și vor trage numai asupra inamicului care se află pe parapete; în acest timp pelotonele de lucrători se pogor în șanțuri și pregătesc urecarea cu uneltele care le au, se va încreștina pentru aceasta afară de fascine, gabioane și celelalte, toate uneltele de care vor putea dispune corpurile. Coloanele de companie destinate a da asaltul se pogor imediat în șanțuri și urcă parapetul. Îndată ce focul inamicului devine tare, toți ofițerii trebuie să strige „Nainte!” și să alerge pe drumul acoperit pînă la marginea șanțului. Tiraliorii trebuie să rămînă tot pe drumul acoperit, să ochească bine pe inamic care să apară pe parapet... Toți oamenii trebuie să fie bine hrăniți și să aibă cu dinșii pline și brînză pe două zile și apă în bidioane. Vor avea toate cartușele cu dinșii, vor fi în tunici fără ranițe și fără mantale, chipiurile albe, dorobanții vor fi în mantale... Mă voi afla (generalul Cernat, n.n.) înaintea rezervei de infanterie între divizia a treia și a patra de la orele 12 înainte. Reduta fiind luată, șefii de coloane nu vor lăsa înăuntru decât numărul necesar de oameni pentru a ocupa linia de foc a redutei; se vor aduce rezervele pe flancurile sale întărindu-se imediat. Divizia a patra va da artileria trebuincioasă spre a arma îndată reduta după luarea ei, restul artileriei acestei diviziuni va căuta pozițiuni pe flancurile redutei de unde se poate mai bine bate terenul înainte...“ Martor ocular: „După ce se inseră, tunurile române și ruse își urmară tragerea lor la lungi intervale, o noapte întincoasă se întinse peste cîmpii, cerul se acoperise de nori groși care se revărsară în ploaie abundentă pînă la ziuă. Umedă și rece fu pentru oștile de pe dealurile și din văile Plevnei acest ajun al luptei, astă vechernie a bătăliei; și negreșit că pentru odihna trupului și sufletului ostașului care are să infrunte a doua zi atîta trudă și primejdie, o noapte caldă și dulce este o adevărată fericire. N-avură acest noroc trupele aliate; mulți deci nu dormiră bine, ori nu dormiră deloc în noaptea de 29 spre 30 august în jurul Plevnei. Mișcarea și pregătirile unui fapt însemnat se simțeau încă tirziu prin tabere; călăreții ducînd ordine, șefi făcînd un ultim rond sau o ultimă inspecție, furgoane mergînd să reînnoiască munițiile, treceau prin umbra nopții. Peste corturile ofițerilor, ca și în jurul focurilor de tăciuni jumătate stinși din campamentele și bivouacurile soldaților, greu se anina somnul pe vreme așa de nepăcută și în momentele serioase ale unui asemenea ajun. Oștile atunci cugetă și gîndurile atîtor mii de capete, simțirile atîtor mii de inimi care privesc liniștit moartea în față, pe care numai citeva ore le despart poate de veșnicie și de glorios sfîrșit, toate aceste gînduri, toate aceste simțiri se tolesc într-o singură și mare gîndire, într-un sentiment unic și puternic care devine cugetul tuturor, spiritul armatei întregi care atunci cercetează, judecă, hotărăște... Începură a se lumina zorile de 30 august, ziua de singe udă, cum a numit-o cîntărețul bătrînelor și tinerelor vitejii ale ostașilor români... Ploaia ostiase despre ziuă, dar aburi de ceață deasă și umedă se întindeau ca trîmbe de pîndă pe dealuri și cîmpii. Dis-de-dimineață coloanele de atac se puseră în mișcare, la orele și în ordinea prescrise, spre locurile de adunare unde trebuiau să sosească și să adaste, ascunse de vederea inamicului, momentul atacului. Trupele string bivouacurile lor muiate și merg să-și ocupe pozițiunile

de bătăie. Pămîntul desfundat de ploaia de peste noapte era noroios și îngreuna roatele tunurilor și pașii soldaților. Conform ordinelor, artileria își începuse, în faptul zilei, acțiunea... Timpul urma închis, negura de ceață și burhalu devenise atît de deasă că abia se putea vedea la o sută de pași... Spre amiază, pe cînd trupele mincau de prînz, se servea pe platoul de la Observator dejunul împăratului la care lua parte domnul românilor, marele duce Nicolae și suitele; și acum își luă iarăși locul, fala și mărirea manifestată prin lux și belșug care făceau contrast cu traiul frugal și chinuit al războiului, cu dispozițiunile de spirit și simțirile grave care înceșteau în acele momente toate inimile... O vedenie obidită și dureroasă care tulbura pînă chiar și visurile imbiitoare de isbîndă și de falnice biruinți, muncea sufletele oșteni-

figurația terenului cu înconvăietură aproape de șanț nu punea în evidență decât fețele nord și sud; fața de est era astfel acoperită încît întărirea părea a nu forma decât una și aceeași redută. Această situațiune care nu se putea lămuri decât în momentul atacului, făcu ca armata română, în loc de a lupta cu o singură redută, cum prescriau dispozitivele, avea să lupte în contra două redute deopotrivă puternice. Neapărat că trupele care se socotise trebuincioase spre a ataca o singură redută, n-aveau să mai fie indestulătoare pentru a ataca și a se face stăpîne pe două asemenea întăriri. Aceasta fu uimitoarea descoperire ce o făcură trupele coloanei diviziunii a treia cînd sosiră pe muchia dealului și văzură în fața lor o redută nouă la poalele căreia se aflau, și la stînga acesteia, la 300 metri, altă redută asupra căreia se îndreptase co-

Panu; locotenentul Stănescu; sublocotenentii Horia, Ulescu, Iarca și Marcovici; fură răniți: maiorul Lipan; căpitani Vălcescu, Manolescu, Șişman, Dobrovolschi; locotenentul Teleman; sublocotenentii Ene, Nicolescu, Georgevici, Dincă, Elefterescu, Paciurea, Dimitrescu, Stanciu, Brociner, Crăciunescu, Merişescu și împreună cu acești ofițeri 1200 de soldați erau puși afară de luptă, uciși sau răniți. Coloana de atac a diviziei a treia fusese potopită de focul năpraznic și nestăvilît al vrăjmașului din redută și din drumul acoperit al acesteia care comunită cu tabăra turcească de la Bucova. Dar nu fu o clipă de îndoială sau de înapoiere în vitejele noastre rînduri; companii în care toți ofițerii fuseseră uciși sau răniți și rămăseseră fără comandanți luptau singure și cătau a intra în redute. Comandantul diviziei, colonelul Andreescu, văzînd că trupele pînă aici în acțiune pierduseră 26 de ofițeri și jumătate din efectivul lor, că 3 batalioane ce-i mai rămăseseră nebăgate în luptă erau peste puțină a reîncepe o întreprindere în care 4 batalioane fuseseră zdrobite și nu era chip a se lua o redută pentru al cărei asalt 14 batalioane se crezuse de trebuință, comandantul diviziei socoti că tot ce poate cere puterea omenească și onoarea militară se îndeplinească cu prisos, și retrase din foc crîmpele eroice însingurînd care mai rămîneau din coloana de atac. Coloana de atac a diviziei a 4-a pornise și ea la ora trei punct, deodată cu coloana diviziei a treia, și avea să lovească fața AB a redutei Griviței, care, după dispozitivul de bătăie urma a fi atacată în același timp pe dreapta de divizia a 3-a, pe stînga de cele trei batalioane rusești. Terenul fiind mai strîmt în această parte a atacului, coloana puse să înainteze acoperită de o vilcea care se afla la 900 de metri de redută. Aici comandantul trupelor de atac, colonelul Borănescu, cîrmu puțin la stînga spre a le sprijini flancul de o movilă care se afla la 150 metri de întărirea atacată, și desfășură batalionul al 2-lea de vînători în tiraliori, urmați de batalionul inițial al regimentului al 16-lea de dorobanți în coloană de companie și de batalioanele regimentelor al 5-lea de linie și al 14-lea de dorobanți în rezervă. Căpitanul de stat major Groza mergea în capul coloanei, lt.-colonel Voinescu, șeful de stat major al diviziei, cu trupele de atac. Bateriile noastre înaintate susțineau cu tragerea lor accelerată înaintarea. Vînătorii cu pelotonele de lucrători pornesc în pas gimnastic. Turcii întrebunțează și aici tactica adoptată în contra diviziei a 3-a și lasă pe năvălitori să se apropie. Ura! Și românii se avîntă la asalt; și gloanțele și șrapnele turcești trag brazde adînci în coloanele năvălitoare. „Nainte!” comandă ofițerii. Trupele noastre se năpustesc spre șanț, dar șirurile lor sînt rupte și desfăcute de apriga apărare a dușmanului care asvirle ca dintr-o tulpă fier și foc... Cu toată vitejia trupelor noastre, primul atac fu respins și ele se adunară în spatele movilei spre a-și reîntocmi rîndurile și a aștepta intrarea în acțiune a diviziei a 3-a și a rușilor ca împreună să facă o nouă opintire... La ora patru colonelul Angelescu își reîntocmește trupele pentru al doilea atac la care pornesc cu minunată bărbăție. În viforul de gloanțe care se ridică încă o dată din întărirea turcească, ele înaintează din nou cu hotărîre ca pe cîmpul de manevră, cu steagurile desfășurate, muzicile cîntînd războinic, tobele și trîmbițele sunînd la atac...

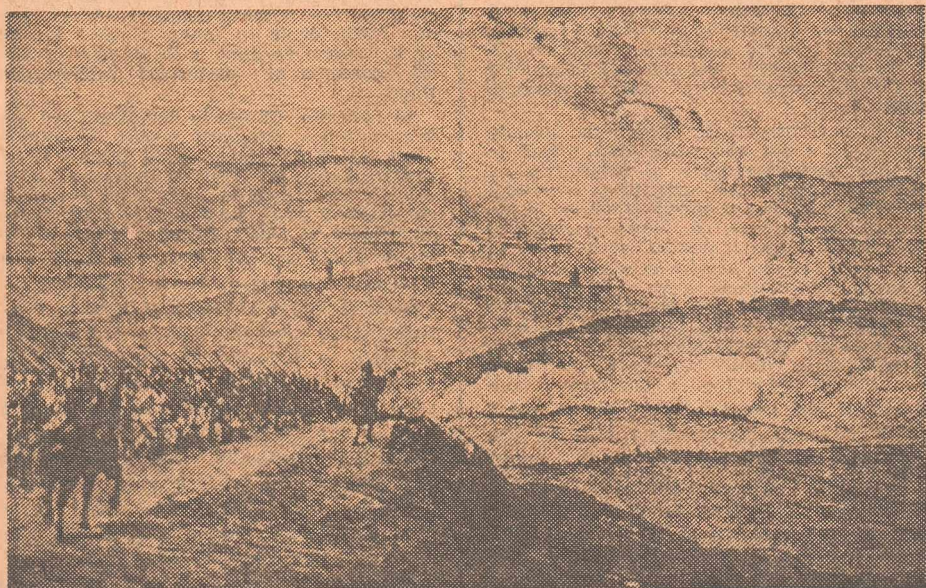
Pagină realizată de NICOLAE CRISTACHE

GRIVIȚA

lor români și le amintea nedreptatea, de trecut și de istorie desmintită tagă a vredniciei lor războinice; și acea vedenie înălțată cerea în acest de cumpănă ceas, răzburare de hula vrăjmașă și pizmărită cu care defaimatorii cercasera de atîtea ori să surpe și să întonece cinstea neamului românesc. Acum venise ziua de judecată și de hotărîre. O singură îndoială în foc, o singură slăbiciune în primejdie și osîndit avea să fie ostașul român, pierdută slăvia lui moștenire. Acum trebuia să arate cum știe el să lupte și să moară.

În sfîrșit sosi ora atacului împotriva Griviței... Ceața începuse a cădea în bură de ploaie subțire și rece. Bateriile noastre, care la 2 și jumătate își deschiseră iar focul, tunau cu furie. La semnalul comandanților, batalioanele pornesc fără zgomot și încep a urca coasta vîlcei care le desparte de platoul unde se afla reduta inamică. Coloana diviziei a treia, la dreapta atacului, avînd în cap batalionul unu din regimentul al 10-lea de dorobanți tiraliori, cu pelotone de lucrători purtînd sape, scări de asalt, urmat de batalionul unu din regimentul al 8-lea de linie în coloana de atac, și de celelalte batalioane de linie și dorobanți ca susținere, parcurge o distanță de 900 metri și ajunge sus, pe creastă, în fața redutei. Un moment de solemnă și înfloritoare tăcere urmează atunci; artileria română își opriese focul spre a nu lovi în propriile noastre trupe, în reduta turcească nici o mișcare. Turcii vor evident să lase pe români să se apropie și să deschidă apoi focul, ca să zguduie așa mai lesne moralul tinerelor noastre trupe. Crezînd tiraliorii noștri că dacă au urcat dealul vor fi numaidecît la poalele întăririi, gata a se azvîrli pe dina, ei zăresc neașteptat între dinșii și reduta inamică un nou obstacol, cum se prezintă adesea pe acest teren tăiat și accidentat în jurul Plevnei, nevăzut la distanță, pămîntul pîrînd oblu. Acest obstacol consta dintr-o nouă vilcea, largă de 600 metri, cu suiș repede și dominat de o tranșee dinspre inamic, vilcea care s-a numit de-atunci de soldații noștri Valea singelui, în urma dureroaselor pierderi ce avurăm în astă vale. Dar bravii soldați nu se opriră înaintea acestei piedici; ei pogoriră în vale urmați de trupele tovarășe și începură de aici să urce repede celălalt povirniș, întîmpinînd anevoință prin desfundarea pămîntului de ploaie și prin noroiul alunecos care le îngreuna mersul și-l silea să se agațe de tufisuri și buruieni, sau să se sprijine în baionetă pentru a ajunge la coamă. În acel moment, apărătorii din tranșeea de pe muchia colinei încep focul asupra tiraliorilor care ajunseseră sus, și asupra celor ce urgau, pricinîndu-le pierderi simțitoare; dar ei nu se turbură și înaintează mereu asupra retranșamentului. „Nainte!” striga îndrăznețul comandant maior Șonțu, care mergea în fruntea lor, dar care cade lovit de moarte în momentul cînd soldații săi gonesc pe vrăjmaș din retranșamentul dinaintea redutei. Batalionul următor al coloanei, inițial din al 8-lea de linie, urcase în timpul acesta pe muchia dealului din fața redutei. O groznică surprindere adăsta aici pe năvălitori. Tăbia Abdul-Kerim, ce trebuia să atace, nu forma o singură întărire cum în timp de o lună și jumătate fusese recunoscută... Din liniile noastre de pe muchiile văilor Bucovei și Griviței, tăbia turcească se vedea, este adevărat, ca o singură și mare redută care se numise reduta Griviței... Dar lucrarea turcească consta realmente din două redute legate printr-un șanț care forma un fel de curtaină, și con-

loana diviziei a patra. În această gravă împrejurare ce era de făcut?... „Nainte!” comandă cu toată fatala descoperire colonelul Ipătescu, șeful coloanei de atac, și la glasul său batalioanele române se avîntară cu nepăsare de ranițe și moartea ce loveau în tovarășii dinainte și din juru-le. Cînd văzură pe ai noștri din năvală asupra lor, turcii deschiseră deodată focul tunurilor care asvirleau șrapnele, pe cînd infanteria lor, trăgînd în șanț, de pe banchetă și de pe parapetul redutei, forma trei caturi de unde pornea o nesfîrșită grindină de gloanțe, căci fiecare trăgător avea lingă sine o ladă de tinichea plină de cartuse, din care-și umplea neconștient pușca Peabody și Winchester, și întreținea un foc neîntrerupt. Tiraliorii noștri și pelotonele de lucrători, dorobanții împreună cu soldații de linie, ajunseră la șanț. „După mine, băieți!” zice căpitanul Valter Mărăcineanu, și în capul batalionului sare în șanț, unde valorosul căpitan cade pătruns de gloanțe și de baionete. Strălucita purtare și voiniceasca moarte a maiorului Șonțu și a căpitanului Mărăcineanu au fost o pildă pe care toți tovarășii lor voiau s-o urmeze pe-ntrecute, și aceste două nume de eroi, împreună cu numele celor care, ca dinșii, se jertfiseră în astă zi, vor rămînea neșterse în cartea de glorie a oastei române! Aceasta își va aminti pururea ofițerul inteligent și frumos bărbat, de tînarul maior Șonțu; ea va vorbi întotdeauna de ofițerul modest și laborios, de căpitanul Valter Mărăcineanu... Căzuseră acești bravi, dar nu se opriseră curajoșii lor tovarăș. Toți, ofițeri și soldați, făceau supreme opintiri spre a ajunge la parapetul drept ca un zid și de 3 metri înalt, de unde vrăjmașul îl trăsnea, iar ei cădeau ca spicele sub seceră. În zadar șefii regimentelor al 10-lea de dorobanți și al 8-lea de linie, lt.-colonelii Măldărescu și Poenaru mai bagă în foc și celelalte două batalioane ale maiorilor Lipan, care fu rănit în capul trupelor sale, și Macca; în zadar comandantul atacului, colonel Ipătescu, care a avut calul ucis sub dînsul, își înmează trupele; șanțurile și împrejurările ucigașei redute se umple cu trupurile străpune de gloanțe, cu leșurile sfîrtecate de obuze și de baionete ale oștenilor români. Aci fură uciși căpitani Carcalia,

Niciodată pentru România nu a existat un timp de vasalitate

Intr-o scrisoare către A. C. Golescu, din martie 1850, ce geniala sa clarviziune, Bălcescu, ocupându-se de unirea principatelor, își exprimă certitudinea că unirea principatelor nu va putea fi oprită de nimic „Notre Roumanie donc existera”, după cum nici înfăptuirea independenței nu putea fi oprită. Aceasta însă, în cele din urmă, prin război, care trebuia pregătit și susținut: „Acum sint hotărât ca la o vreme de care vorbim să mă fac cătănă și să mă lupt mai bine obscur într-un timp de bătălie cu dușmanii națiunii mele, decât să mă lupt în piața cu demagogii și să mă amestec la guvern. Pentru aceea mă pregătesc reîncepând oarecare studii de artă militară, de care m-am ocupat, sint acum vro zece ani. Teoria trebuie să precedeze practica. Aceasta o fac cu atât mai mult că nu e nimeni care vrea s-o facă, și că cred că numai cu reșelul ne putem mintui”¹.

Generația pașoptistă, cea mai clarvăzătoare în lupta pentru emanciparea națională și unire, a făcut totul să convingă puterile occidentale, aliații Imperiului otoman, să sprijine constituirea, în această parte a lumii, a unui stat unit și virtual independent, ca o garanție a păcii în sud-estul Europei. Aceste revendicări desigur că ar fi găsit ecou chiar la spiritele mai lucide ale Imperiului otoman dacă n-ar fi existat concomitent și preponderent convingerea că satisfacerea acestor revendicări ar fi dus în fapt la prăbușirea întregului imperiu. Trebuie reamintit — și la aceasta se referă Eminescu scriind, în noiembrie 1877: „Cind România a fost vasala vreunora din puterile vecine? Cind Domnul a stat în relații de vasalitate către vreun suveran vecin? Niciodată! Niciodată pentru România nu a existat un timp de vasalitate”² — că într-adevăr Țările Române s-au bucurat totdeauna de un regim de autonomie, constituind, mai ales în sec. XVII și XVIII un „model” pentru alte țări din această parte a lumii care cunoșteau regimul unei dominații directe. Dar în condițiile când mișcările de eliberare națională cuprinseseră toată Europa, unirea românilor era un pas spre independență care nu s-ar fi oprit la Dunăre. Semnalul luptelor pentru independență și libertate a venit din țările române învecinate, unde popoarele supuse vedeau speranța eliberării, adăpostul sau chiar un leagăn al mișcărilor de emancipare națională. Așa s-a întâmplat în timpul lui Mihail Viteazul, în sec. al XVII-lea, ca și în momentul acesta.

Intr-o scrisoare către Ion Ghica, cu care era prieten, Ahmed Vefik Pașa, comisar otoman în Țările Române, scrie: „Si nous ne faisons pas la plus vive opposition pour le moment à ce projet (adică unirea — N.N.) (...) pensez (...) pour nous qui verrons le mouvement d'indépendance venir jusqu'à Andriople”³. De aceea imperiul se va opune până în ultimul moment nu numai dobândirii independenței de către români, dar ar fi voit chiar restrângerea libertății de acțiune a țării în multe domenii. Înțelegând aceste tendințe ale turcilor, Bălcescu îi scrie lui Ion Ghica în 8 octombrie 1850: „Cred dar că zicând noi că dacă turcii ne înșală și nu voește a ne scăpa, trebuie să căutăm a ne scăpa noi înși-ne; dacă ei vor să-și piarză împărăția și pe dinșii, noi nu vrem să ne pierdem...”⁴. Aceste temeri i-au determinat pe turci să conducă prin rivalitatea între diferiți domni, iar prin politica aceasta ei au determinat, convergind spre un moment culminant, o unanimitate a tuturor românilor în fața nevoii de a-și cuceri cu orice preț independența. Activitatea viguroasă a națiunii române, idealurile sale manifestate în marile momente ale mișcărilor popoarelor făcuseră ca idealurile românilor să intre în conștiința Europei. În condițiile internaționale ale vremii în-

făptuirea lor urmarea meandrele luptei diplomatice, târguieile cabinetelor, interesele de tot felul; aceste idealuri puteau fi cucerite pas cu pas urmărind atent toate aceste dispute.

Era însă și calea revoluționară preconizată de Bălcescu și urmașii săi de generație.

În timpul evenimentelor de la 1875-1877, adică ale crizei orientale, aceste direcții se manifestau mai limpede pentru cucerirea independenței.

Biruința ideilor revoluționare ale lui Bălcescu era evident în așezământul poporului.

Acest sentiment popular nu era rodul unei efervescențe de moment, ci a fost rezultatul unei lungi pregătiri, meritul tuturor generațiilor de luptători care încă de la începutul secolului XIX, dar mai ales după 1871, au menținut vii idealurile naționale. Astfel se explică faptul că în 1875, când mișcările de eliberare națională din Balcani reactualizează cu mai multă energie „chestiunea orientală”, România se găsea pe calea cuceririi, pas cu pas, a independenței sale.

Recunoașterea Unirii, recunoașterea numelui de România, a prințului străin, a constituției, aplicarea teoriei tacticii lucrului împlinit în cazul încheierii de convenții comerciale cu statele străine fără încuviințarea Porții reprezentau în fapt etape în obținerea treptată a independenței pe „cale pașnică”.

Reactualizarea „chestiunii orientale” a pus țara în alternativa de a alege cucerirea independenței pe căi diplomatice sau pe calea armelor. Aceasta a fost cauza pentru care, deși militau cu toții pentru obținerea unei depline independențe a țării, conducătorii români ai timpului aveau opinii diferite asupra căilor și mijloacelor de realizare a ei. Dar este deosebit de interesant faptul că de îndată ce a fost semnată convenția cu Rusia la 4 aprilie 1877 se manifestă năvalnic sentimentul popular în favoarea unei participări directe, exprimând sincer și spontan conștiința că independența trebuia cucerită cu arma, că realizarea ei trebuia să se obțină cu orice sacrificii, și numai la acest preț, pentru reînvierea gloriei și a demnității neamului.

Acest sentiment unanim și spontan, dar născut din dureri și umilințe de secole, a fost, departe de orice tangentă cu elementul ocazional, de paradă, departe de agitațiile cafenelelor bucureștene. Era sentimentul unei datorii de împlinit care revenea acestei generații și nu alteia, chemată să scuture odată cu vechiul jug toate umilințele și să instaureze lângă libertate demnitatea neamului în toată vechea ei strălucire.

Acest sentiment, așa cum s-a născut el în sufletul generației de la 1877, a fost cel care a înflăcărat în cel mai adevărat sens al cuvintului și pe cei ce au scris, trăind ei înșiși coplesitorul eveniment istoric.

Cel mai profund autentic și popular document literar pentru reflectarea unanimității acceptării războiului este poate apariția și răspândirea „Cântecului Plevnei” — și ceea ce trebuie subliniat — în 14 variante „culese de pe întreg teritoriul al țării noastre”⁵ și în primul rînd în Transilvania, „...această participare (la războiul pentru independență — N.N.) a asigurat și cîntecului difuziunea sa generală”⁶.

Iată varianta din 1882:

„Frunzuliță siminoc,
Acuma la Plevna!
Tot orașul cu noroc
Numai Plevna arde-n foc,
Osman Pașa la mijloc.

Strigă pașa-n gura mare:

— Săriți turci, săriți agale,
Cu tunuri și bumbarale,
Că vin curcanii pe vale,
Îmbrăcați în mușamale,
Cu sulitele-n spinare
De scilpesc ca mindrul soare
Și ne taie, ne omoară,
De nu mai ieșim la țară!”⁷

Născut poate anterior secolului XIX, acest cîntec a cunoscut trei etape istorice diferite în dezvoltarea sa, devenind „de la un cîntec strict local la unul cu concepție națională”⁸. El este una din cele mai puternice testimonii pentru voința întregului popor de a se lupta împotriva turcilor.

În literatura cultă cîntărețul Independenței a fost scriitorul pe care admirabil l-a caracterizat Hașdeu relevînd ceea ce a avut mai prețios pentru poporul nos'ru atunci și întotdeauna: „...a cîntat toate dorințele, a plîns toate nevoile și necazurile românilor. El a încurajat, a îndemnat și a îmbărbătat, a fost vesel, trist, viteaz, cuminte, răbdător, plin de speranță și de credință, glumeț și înțelept ca poporul român însuși, în mintea lui n-a fost loc pentru nimic ce n-ar fi fost specific românesc și în talentul lui nici o pornire care să nu fi fost specific românească”: Vasile Alecsandri.

Vasile Alecsandri a fost marele cîntăreț al Independenței noastre care participînd intrinsec la istorie a transpus-o în poezie cu ceea ce trebuie să aibă poezia în primul rînd ca să existe și să trăiască: sinceritate totală, dăruirea sufletului, a minții, a întregii făpturi, cuvîntului scris. „Peneș Curcanului”, „Sergentul” sint poeziile cu care din august 1877 cînd au fost scrise și pînă în zilele noastre au crescut toate generațiile de români. Permanența lor provine din ceea ce poetul însuși mărturisește într-o scrisoare, adresată unei rude, în octombrie 1877, despre eroii neamului său: „Despărțindu-mă de frica mea, mă întorc la țara mea ca să fiu cu totul al ei. Am nevoie să fiu scutit de orice preocupare personală pentru ca să admir în voie viețuia îndrăjită a tinerii noastre armate. Ce lucru uimitor! nu-i așa? Simpli țărani, smulși de la plug să devină dintr-odată eroi. Inima mea a luat proporții care mă înăbușă, de cînd cu cele petrecute la Grivita. În sfîrșit, sintem cineva în lumea aceasta. E mult! E mai mult decît s-ar fi putut nădăjdui.

Totusi, mă întreb în fiecare zi, ca și dv., cînd se vor sfîrși toate acestea? Ne-am cîștigat gloria, am putea, poate, să ne retragem din luptă, lăsînd aliaților noștri onoarea de a lua Constantinopolul cu care nu avem ce face. Sacrificiile noastre au fost pînă acum prea importante, avem șase mii de oameni scoși din luptă și ceea ce este în adevăr surprinzător e că soldații noștri au prins gust să se bată și nu arată decît o dorință, aceea de a continua războiul. Pînă și răniții noștri fac rugăciuni ca să se însănătoșească mai repede pentru a se reîntoarce în Bulgaria. E cazul să credem că românul e puil dracului.

Curcanii au meritat pene de vultur la căciulile lor. Ce Neam! și ce bine este să-ți spui că e al nostru!”⁹.

Lupta acestor simpli țărani, care peste noapte au devenit o admirabilă armată învingătoare, a adus în literatura vremii și chiar în documente mindria momentului culminant din istoria unui popor trecut prin grele încercări.

Kogălniceanu, istoricul timpului și în primul rînd unul din făuritorii independenței prin poziția și capacitatea sa politică, redacta personal telegramele din perioada războiului, destinate misiunilor diplomatice străine. Aceste documente nu se pot citi nici astăzi fără emoție căci în ciuda tonului oficial, faptic, străbate în conținutul lor întreaga participare a celui ce le concepușe. Iată, de pildă, telegrama privitoare la evenimentele de la Plevna:

Buc. 15/9/1877, 7.20 d.

La lute devant Plevna dure depuis quatre jours. Les redoutes turques, qui ont fait de Plevna un second Sévastopol, sont prises, perdues, reprises par l'armée russe et roumaine. Jusqu'aujourd'hui, aucun resultat decisif, mais de veritables hecatombes d'hommes.

Nos soldats luttent comme des lions, et quand ils ne peuvent vaincre ils se font tuer jusqu'au dernier. Le second bataillon de chasseurs fait de 900 hommes ne compte plus que deux cents combattants. Tous les autres sont tombés à l'assaut d'une redoute; officiers et soldats sont morts sur la contrescarpe de la redoute.

Nos pertes dans les trois derniers jours, 30 et 31 août et 1-er septembre vieux style, montent à près de 400 morts, dont une vingtaine d'officiers et 1500 blessés, dont une cinquantaine d'officiers. Les details nous manquent encore¹⁰.

Kogălniceanu

Lupta din fața Plevnei durează de patru zile. Redutele turcești, care au făcut din Plevna un al doilea Sevastopol, au fost cu-

cerite, pierdute, recucerite de armata rusă și română. Pînă astăzi, nici un rezultat decisiv, ci veritabile hecatombe de oameni.

Soldații noștri luptă ca lei și, cînd nu pot să învingă, mor pînă la ultimul. Al doilea batalion de vînători format din 900 de oameni nu mai numără decît două sute de luptători. Toți ceilalți au căzut la a-saltul unei redute; ofițerii și soldații au murit pe întăriturile redutei.

Pierderile noastre în ultimele trei zile, 30, 31 august și 1 septembrie stilul vechi, se ridică la aproape 400 de morți, dintre care douăzeci de ofițeri și 1500 răniți, dintre care cincizeci de ofițeri. Ne lipsesc încă amănuntele.

Kogălniceanu

Iar din telegrama de la 10 noiembrie 1877 desprindem fraza în care se strecoară ideea idealului național obținut cu efortul supraomnesc al întregului popor: „Toutes les troupes ont fait preuve de bravoure et ont montré le sang froid des vieilles troupes”¹¹.

Redactînd în felul acesta comunicatele și documentele oficiale, Kogălniceanu, în calitate de ministru de externe, pregătea drepturile românilor pentru a apărea la conferința de la Berlin. El era preocupat alt de pregătirea opiniei publice românești cit și a celei externe.

N-a fost cuvînt scris sau rostit care în vremea aceea să nu fi sprijinit războiul. Ocupîndu-se de broșura lui Ion Ghica „O culegere politică”, în care acesta se pronunță pentru neutralitatea României în eventualitatea unui război ruso-turc, Alexandru Odobescu, care se considera „părtaș, printre cei mai tineri, din acea generație de la 1848”, cere și el intrarea în acțiune: „Națiunea simte că poate face astăzi mai mult decît ceea ce se vedeau siliți a face părinții noștri”. Și poate că din toate evocările care s-au făcut cumpulitei înclăstări de la Plevna n-a fost una mai izbutită ca zuerăvirea atitudinii reale a țaranului nostru luptător, a umorului ce nu-l părăsește în momentele cele mai grele, decît cea rostită de Odobescu în celebrul său discurs ținut la Ateneul Român în 6 aprilie 1878, și publicat apoi sub titlul „Curcanii”.

«Sapă în silă, dar sapă veseli bieții țărani noștri în brînciogul sterp al dealurilor Plevnei gîndindu-se poate la țarina lor de porumb, care a rămas nesăpată astă vară și se mîngîia rîzînd cînd, în loc de știuleții de păpușoi și în loc de penenii de acasă, ei culeg acum, în ogoarele și în bostanele lor din Bulgaria, numai gloanțe și obuze turcești.

— Mare Doamne! — își zice ei — pe-senne că „numai la noi în țară le pries'e sîrbilor a răsădi ardei și dovleci, căci pe aici iarba toată e numai iarbă de pușcă și altă sămîntă nu se pomenește, decît numai grăunte de fier și de oțel!”

Și sapă, sapă mereu cu opincile în tină și în zloată fluierînd doina, pe cînd gloanțele le șuieră acutînd deasupra capului».

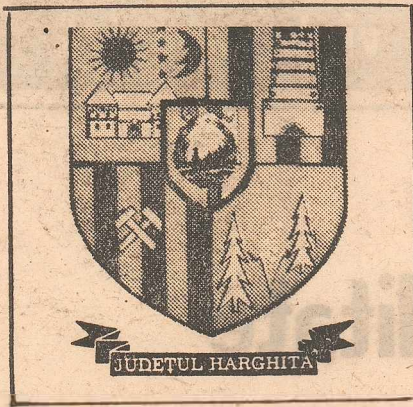
Că a fost Alecsandri, că au fost alți poeți dintre care unul au cunoscut o faimă extraordinară datorită tocmai unei singure poezii cum este „Pui de lei” de Ioan Nenițescu, închinată Plevnei, pe toți i-a caracterizat ceea ce surprinde G. Călinescu în poezia acestuia din urmă: „Nenițescu utilizează pe Alecsandri, combinîndu-l cu Bolintineanu și chiar cu Eminescu, însă cu această împrejurare că descria războiul de la 1877 la fața locului. Patriotismul lui este înflăcărat, mișcător...”¹².

Această „împrejurare” a participării directe la război, întreaga angajare a scriitorului, onestitatea lui și bucuria care-l „înăbușă” pe un Alecsandri scriind despre gloria neamului au făcut din literatura acelor timpuri opere clasice, permanențele simțirii și tradițiilor noastre culturale și naționale.

NICOLAE STAN ■

Reproduceri ale unor ilustrații din presa vremii, comunicate de N. Vasilescu-Capsali

Harghita — un județ și al frăției seculare

— **Vă propun, tovarășe prim-secretar Fazekas Ludovic, să discutăm despre problemele prioritare ale județului Harghita; de orice natură ar fi ele. Și ea să indicăm totuși un punct de pornire, am dori să știm cum apreciați dv. rezultatele obținute de harghiteni la sfârșitul primului an al acestui cincinal?**

— Natura, cum bine știți, a înzestrat județul Harghita cu multe frumuseți. Socialismul a creat însă posibilitatea ca bogățiile naturale să li se adauge multe frumuseți materiale, creație conștientă a oamenilor — români, secui, de alte naționalități — care trăiesc aici din vechime în bună înțelegere. Cincinalul precedent a fost cel mai bogat în înfăptuiri din toată istoria Harghitei. În 1976 i-am consolidat rezultatele, depășind planul producției industriale cu 200 milioane lei, înregistrând în același timp o creștere a producției, față de anul 1975, de 901 milioane. Deduc de aici că hărnicia oamenilor a fost mai mare, capacitatea lor de organizare — sportivă, fondul de inteligență — mai activ. Într-un cuvânt, au fost mai productivi, indicatorul respectiv — productivitatea muncii — fiind cu 8,2 la sută mai mare decât în anul precedent. Aspectul laturii calitative a activității rezultă din creșterea cu peste 29 la sută a exportului.

— **Pentru că veni vorba, ce se exportă indeosebi din județul Harghita?**

— Produse ale industriei lemnului, confecții, tricotaje, fire tip lină, carcase pentru motoare electrice, o serie de produse alimentare.

Ceea ce vreau să scot în evidență este faptul că în 1977 volumul producției industriale este cu peste 1 miliard lei mai mare ca în 1976. Iar în 1980 vom atinge o producție de circa 12 miliarde lei. Se dezvoltă în ritm accelerat producția de tractoare. Așa cum ne indica secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în 1980 vom ajunge la 10 000 de bucați — de două ori mai multe decât existau în România în 1938.

— **Cum vă gândiți să faceți față acestor sarcini?**

— Folosind cu randament sporit capacitățile și suprafețele de producție, gospodărim mai bine materiile prime, combustibili și energia, timpul de lucru al oamenilor și al mașinilor unelte. Cu atât mai mult va trebui să îndeplinim aceste sarcini cu cât ne-am angajat să obținem, în 1977, o depășire la producția globală de peste 180 milioane lei. Și apoi, cincinalul actual este cincinalul afirmării plene a revoluției tehnico-stiințifice contemporane. Specialiștii au obligația să se afirme și aici ca în oricare altă competiție. În acest scop, i-am antrenat și am elaborat un program complex, aprobat în plenara Comitetului județean de partid.

— **Vă bizuiți pe oameni?**

— Cum altfel? Dacă proiectăm succesele obținute pe fondul uman, am îngăduința să afirm că locuitorii județului Harghita sunt mai conștienți acum, gindesc mai profund și mai profund politic. Ei știu ce sarcini îi așteaptă în viitor, dar știu că tot ce vor înfăptui le va aparține. Astfel lucrurile, este imposibil să nu te bazezi pe oameni. Cred că așa începe să se contureze mai pregnant chipul omului nou.

— **Observ, tovarășe prim-secretar, că și în Harghita, ca în toate județele țării, se construiește mult. Rezultă de aici că aveți un bogat fond de investiții. Cum se gospodăresc acești bani?**

— Pentru anul 1977 avem un volum de investiții de peste 1,4 miliarde lei, pentru construirea de noi obiective economice și social-culturale, pentru dezvoltarea celor existente. În anul viitor se vor pune în funcțiune întreprinderile de matrițe și piese din fontă, la Odorheiu Secuiesc, turnătorii de carcase, la Vlăhița, se vor dezvolta fabricile de tricotaje de la Miercurea Ciuc și Toplița, întreprinderile mecanică Gheorgheni și altele. Preocupările comitetului județean sunt de a asigura o repartizare echilibrată a noilor capacități de producție pe tot teritoriul județului și în toate cele nouă orașe: vor apărea platforme industriale în Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Gheorgheni, Toplița, Cristuru Secuiesc. Inșuși cuvântul platformă este recent inclus în vocabularul harghitenilor. În orașele turistice Tușnad și Borsec se vor dezvolta capacitățile de cazare, bazele de tratament și, rețineți, se vor construi în județ 2 370 apartamente, din care 1 570 din fondurile statului. Evident, aceste dezvoltări vor contribui în mare măsură la ridicarea nivelului de trai al oamenilor. Pentru că așa vrea să rețineți un exemplu, în 1969, în tot județul nostru existau 700 de autoturisme. La ora actuală avem 5 000

Convorbire cu tovarășul Fazekas Ludovic,

prim-secretar al Comitetului județean al P. C. R. — Harghita

În majoritate aparțin muncitorilor și țărănilor. Cine e deci de bună-credință își poate da seama că în ultimul deceniu ciclul mediu a crescut mult.

— **Una din bogățiile naturale ale Harghitei, insuficient exploatată, ni se pare nouă, o constituie apele minerale. Revista „Flacăra” a lansat un S.O.S. în acest sens, îl emite în continuare, dar constatăm că sunt puțini cei care-l recepționează. Sau, dacă unii îl recepționează, tac, nu intervin cu nimic, ceea ce este tot atât de inefficient. Ce întreprindeți la nivel de județ pentru exploatarea mai completă a acestor nescutate izvoare?**

— Întreprinderea „Apemin” Borsec își va mări capacitatea în 1977 cu încă 54 milioane litri pe an. Se va construi o nouă stație de imbuteliere la Bilbor, cu o capacitate de circa 40 milioane litri anual. Am mai spus-o însă și în alte dăți, ați spus-o și dv., că pentru punerea în valoare a celorlalte rezerve trebuie să ne preocupăm toți: județele, ministerele interesate, alte organe centrale care trebuie să ne acorde sprijin eficient în acest sens. Pentru că, așa cum spune o vorbă, e păcat să curgă atîta apă minerală pe apa simbetei.

— **Constat, tovarășe prim-secretar, că fără voia mea v-am îndepărtat de întrebarea inițială, referitoare la investiții. Vă propun să revenim și să ne spuneti cum se gospodăresc acești bani?**

— Dorința, dar și obligația noastră este să construim mai ieftin și mai bine. În urma măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru cu cadrele din proiectare și construcții, am întreprins acțiuni de reducere a costului investițiilor prin micșorarea consumurilor de oțel beton și a altor materiale de construcție și instalații. Am reușit să economisim astfel peste 162 milioane lei care, se știe, sunt destinați suplimentării planului de investiții la locuințe și realizării unor obiective economice suplimentare în unele județe ale țării dintre care și Harghita. Dar mai avem rezerve: fondurile bănești se pot gospodări mai bine prin revoluționarea efectivă a gândirii proiectanților și constructorilor. Ei nu trebuie să accepte proiecte costisitoare, gigant, burdușite de fonduri. Împreună trebuie să caute, să găsească soluții ieftine care să conducă la eliminarea risipei, la folosirea integrală a timpului de lucru, a utilajelor, să întărească disciplina pe șantiere. Fiecare proiectant, constructor, fiecare dintre noi trebuie să înțeleagă exact că leul din investiție este la fel de al nostru ca și leul din retribuția proprie. Să-l gospodărim cu aceeași responsabilitate și cîntărire a valorii lucrurilor.

— **În predocumentarea mea la acest interviu, am aflat, tovarășe prim-secretar, că peste 72 la sută din suprafața agricolă a județului o reprezintă pajiștile naturale. Întrebarea care se impune, și pe care cred că deja o înțuiți, este următoarea: ce întreprindeți pentru dezvoltarea zootehniei? Sau ca să amintesc din nou de o acțiune a revistei noastre, spuneți-ne cum va arăta în anul 2000 porțiunea de Carpați a Harghitei?**

— Efectivele de animale au crescut mult în ultimii ani: există în județ peste 152 de mii de bovine și peste 226 de mii de ovine — cel mai mare număr de oi atins vreodată în istoria județului. Dealtfel a crescut și producția globală agricolă, în 1976, ea a fost cu 28,2 la sută mai mare decât în 1975, iar din aceasta, 58,1 la sută a fost producția animală. Potențialul județului este însă mult mai mare. Ne preocupăm acum de ameliorarea raselor, de creșterea producției animale și mai ales de mecanizarea lucrărilor în zootehnie. Trebuie să folosim mai bine oamenii, să creștem productivitatea muncii și să ajungem, cum ne-am propus, la o producție medie de peste 2 000 litri de lapte pe cap de vacă furajată în C.A.P.-uri și peste 4 000 litri în I.A.S.-uri. Vom asigura astfel materia primă necesară unităților de prelucrare a laptelui de la Remetea, Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc și Cristuru Secuiesc, vom contribui la aprovizionarea mai bună cu produse lactate a populației țării. Cred că porțiunea de Carpați a Harghitei va fi astfel mai bine gospodărită, iar în anul 2000 va fi populată cu animale de rase superioare.

— **Am aflat, tovarășe prim-secretar Fazekas Ludovic, că una din problemele de care vă face plăcere să vă ocupați este sistematizarea. De ce sistematizarea?**

— Pentru că efectele sistematizării vor face ca în viitor întreg spațiul județului să fie mai bine organizat, superior gospodărit, să se încarce de valoare materială și spirituală. Documentele de partid, Legea sistematizării vorbesc în amănunt despre esența acestei idei, pe care noi am și început s-o materializăm: au fost terminate și aprobate schițele de sistematizare pentru toate centrele reședințe de comună. Pentru 27 dintre acestea sînt aprobate și detaliile de sistematizare ale centrelor civice. Sînt elaborate totodată schițele pentru 38 de sate. Gospodăriile rămase în afara perimetrelor au început să se grupeze în localitățile apropiate, după opțiunea fiecărui gospodar. Asigurăm cetățenilor, conform programelor prioritare, terenuri pentru construirea locuințelor și anexelor gospodărești, proiecte gratuite, sprijin financiar conform legii. Centrele de comună se vor doza cu prioritate pentru a satisface nevoile localităților din raza comunei. Satele vor primi acele dotări care satisfac nevoile curente ale populației. Planurile de dezvoltare în profil teritorial, pe 1976—1980, stabilesc pentru fiecare comună ce unități industriale, prestatoare de servicii și de deservire a populației vor construi, în raport de baza de materii prime, rezervele naturale, forța de muncă. În comunele Lunca de Jos, Voșlăbeni, Ditrău, am amplasat deja unele unități economice de mobilă și materiale de construcții. Pe baza studiului rețelei de localități, cinci comune îndeplinesc deja condiții reale de dezvoltare, din care Fraidul și Ditrăul vor deveni orașe pînă în 1980. Am prevăzut ca aceste localități să primească un important fond de investiții pentru construirea de obiective industriale, locuințe, dotări social-culturale, sanitare, comerciale. Nivelul de viață al populației rurale se va ridica, satul va tinde către oraș. În aceste viitoare centre industriale se va dezvolta puternic clasa muncitoare care împreună cu țărănimea și intelectualitatea vor constitui forța socială capabilă să înfăptuiască Programul adoptat de Congresul al XI-lea al partidului.

— **Orașului Miercurea Ciuc îi va fi alocată probabil o parte corespunzătoare din fondurile de investiții, așa încît să devină — după cum prevede secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei de lucru din octombrie 1976 — o adevărată fală a secuimii. Ce obiective mai importante se vor construi?**

— Cei care trăiesc aici știu și simt cât s-a construit în Miercurea Ciuc. În viitor orașul va cunoaște însă o dezvoltare mai puternică, încît se va construi aproape

din nou, cum remarcă tovarășul Nicolae Ceaușescu. În actualul cincinal, în județ, se vor da în folosință 15 400 apartamente din fondurile statului și ale populației, se vor pune în valoare clădirile existente și s-a stabilit prin Decret prezidențial noul centru civic, în care vor apărea o casă de cultură, un hotel cu 350 de locuri, o sală polivalentă, centrul de calcul județean, magazin universal, casă de modă, două complexe școlare, dispensare, creșe și alte dotări sociale. A luat ființă o secție de subingineri, cu care ocazie orașul Miercurea Ciuc s-a înscris în rîndul orașelor cu învățămînt superior. Toate aceste obiective, altele pe care nu le-am numit, cum sînt zonele de agrement, vor face din orașul Miercurea Ciuc un oraș modern, cu o industrie puternică.

— **Mai mulți cetățeni îmi spuneau că vă văd deseori în magazine, în alimentare, foarte des în unitățile industriale, stînd de vorbă cu conducătorii locurilor de muncă, cu oamenii. Îmi permit să vă întreb: citi din fondul dv. de timp acordăți acestui contact direct cu cetățenii?**

— Responsabilitatea funcției mele politice mă obligă la menținerea contactului permanent, nemijlocit cu cetățenii. Dar nu mă surprinde și nici nu mă supără faptul dacă dincolo de cadrul instituționalizat al audiențelor, al adunărilor de lucru, sînt oprit de oameni pe stradă, în întreprinderi și magazine, mă informează de unele stări de lucru, îmi solicită ajutorul în rezolvarea unor probleme de producție și personale. Nu cred că voi exagera dacă am să vă spun că opiniile sau sugestiile lor devin puncte de pornire ale multor acțiuni inițiate de biroul Comitetului județean de partid ori de Comitetul executiv al consiliului popular județean.

— **În ce probleme v-au solicitat mai mult cetățenii? Care sînt nevoile lor stringente?**

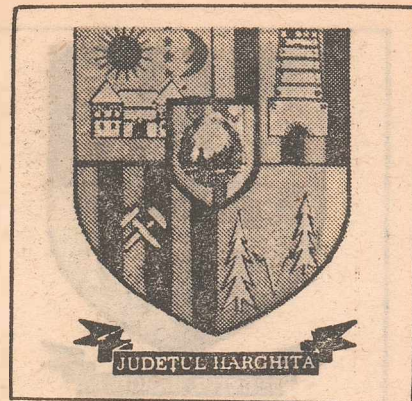
— Fără pretenția unei ordini de prioritate, am fost și sînt solicitat în soluționarea problemelor de locuințe, realizarea mai bune a aprovizionării, amplasarea obiectivelor economice, social-culturale și edilitar-gospodărești; pentru deservirea lor mai bună de către lucrătorii unităților prestatoare de servicii. Multe sesizări, solicitări s-au referit la alimentarea cu apă potabilă și încălzire. Să nu uităm că în județul Harghita se localizează axa frigidului: Joseni, Miercurea Ciuc, Toplița. Am rezolvat o bună parte din aceste neajunsuri. Ne preocupăm în continuare soluționarea de durată a alimentării orașului cu apă potabilă care să ne permită dezvoltarea fără dificultăți a orașului în viitor. Unele necazuri ale transportului în comun le-am soluționat prin lărgirea parcului de mașini, prin stabilirea de grafice conform cerințelor cetățenilor, dar mai sînt și altele. În raport de nevoi, am construit, vom construi mult și vom asigura o repartizare echilibrată a locuințelor: pînă în 1978 am repartizat deja pe unități toate apartamentele care se vor construi. Ne preocupăm pe mai departe de buna aprovizionare a unităților comerciale, de intronarea unui climat

(Continuare în pag. 14)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

al înnoirilor, al hărniciei dintre români și secui

**În Harghita, noul
este atit de nou incit
nu are încă nume**

— Priviți pe fereastră și spuneti-mi ce vedeți în curte — ne roagă inginerul-șef al Întreprinderii de piese auto și tractoare Miercurea Ciuc.

— Ce să văd? Tractoare! Vreo 50.

— Banca de investiții nu prea le recunoaște. La noi noul este atit de nou, incit nu are încă nume. Este o istorie curioasă. Banca zice: „Vă numiți I.P.A.T., care va să zică fabricați piese, nu tractoare”. Noi răspundem: „De anul trecut producem tractoare, nu piese. Am și livrat câteva sute”. Ni se răspunde: „Dacă nu aveți nume, nu aveți nici tractoare”. Noi replăcăm: „O să ne numim, foarte curind, Întreprinderea de tractoare pe șenile Miercurea Ciuc, toate formele sint făcute. Dar pină una alta, tractoarele există, le puteți vedea și pipăi”.

— E desigur o glumă.

— Nu tocmai. Noi sintem o întreprindere nouă, porțile s-au deschis în martie 1975, și ca atare, conform legii, timp de trei ani nu am fi îndreptățiți la dotări. Pe parcurs, mai repede decit a fost prevăzut, am trecut la fabricarea de tractoare și am avea nevoie de unele dotări, pe care banca nu se prea grăbește să le acorde, fiindcă nu avem încă nume. Poate au și ei dreptate, considerind litera legii. Oricum, nu s-au întâmplat încurcături serioase, producția merge înainte și toate se vor aranja cind pe frontispiciul nostru va sta scris I.T.S. Principalul este că tractorul nostru a devenit realitate: este, cred, noutatea nr. 1 a județului!

În adevăr, întreprinderea din Miercurea Ciuc intruchipează cel mai bine noua vocație industrială a Harghitei. Tractoarele sale pe șenile, sub 100 cai putere, intrate de foarte curind în producția de serie, implinesc o nevoie stringentă a agriculturii, în special a viticulturii și pomiculturii. În ultimul trimestru al anului 1976 I.P.A.T. a devenit loc de pelerinaj pentru delegați a numeroase stațiuni de mecanizare a agriculturii și ai unor întreprinderi agricole de stat din Vaslui, Iași, Alba, Constanța, Tulcea, județe cu importantă pondere viticolă. Adevărat, unitățile socialiste respective aveau, fiecare, repartiția în buzunar, dar credincioase dictonului „ce-i în mână nu-i minciună” au preferat să se asigure din timp și poate chiar — de ce să n-o recunoaștem? — să o ia înaintea altora.

— Stăteau zile întregi pe coridoare — ne spune inginerul Sandor Benkő — și insistau. Citeodată, chiar înainte ca un tractor sau altul să părăsească banda de montaj își puneau ochii pe el și încercau să-l rețină pentru ei. Unii se mai ciocorvăiau: „Asta e al meu!”, „Ba al meu!”; alții, de îndată ce-l primeau, îl mîngiau și îi făceau toaleta. Cîțiva delegați veniseră însoțiți de tractoristul care urma să-l minuiască. Mi-aduc aminte că unul, din Vaslui, l-a luat în primire la 31 decembrie ora 13, așa că nu încapă îndolală că Anul nou l-a surprins la volanul tractorului, fluierînd voios. N-ăs vrea să înțelegeți că livrarea s-a efectuat la întâmplare sau la înghesuială, totul s-a petrecut normal, pe bază de repartiție. Am dat aceste exemple doar pentru a marca nerăbdarea și satisfacția cu care a fost primit SV-445, adică tractorul pe șenile pentru viticultură, de 45 CP (primul 4 indică seria).

— Se fabrică în întregime la Miercurea Ciuc?

— Motorul îl primim ca subansamblu finit de la „Tractorul”-Brașov, dar ca volum și ca valoare el nu reprezintă nici 20 la sută din tractor; tot restul: cutiile de viteză, transmisia, echipamentul de rulare (șenile, cărucioare) și celelalte piese componente se produc și se assemblează la Miercurea Ciuc. Pentru comparație, gîndiți-vă că la o „Dacie”-1300 de 70 000 lei motorul costă doar vreo 10 000 lei, ceea ce dă o indicație asupra ordinului de mărime și în cazul nostru. Dealtfel, nici tehnic, nici economic nu ar fi fost justificat ea tot noi să fabricăm motorul, să-l „ru-

pem” de la „Tractorul”. Important este că am reușit să rezolvăm, în mare, problemele legate de producția de serie.

Să nu se creadă că Noul pe care-l reprezintă tractorul din Harghita ar fi văzut lumina zilei fără dureri. În materie de tehnică această inovație medicală este necunoscută. Greutățile au fost învinse grație elanului tinerilor, foarte tinerilor constructori.

— De fapt, primul tractor era planificat pentru trimestrul 4 al anului trecut — observă inginerul-șef Sandor Benkő — dar noi l-am făcut în iunie, din curiozitate, să vedem dacă putem. Am putut! Asamblarea tractorului nr. 1 a fost terminată într-o noapte la ora două. Atunci se lucra într-un singur schimb, deci oamenii ar fi putut pleca acasă la 3, după prinz. Nu au mai avut însă răbdare și au lucrat ca niște apucați piță spre dimineață, cind tractorul a prins viață și a parcurs primii metri, chiar acolo, în sala de montaj.

Cind s-a auzit în oraș că sus, la I.P.A.T., s-a fabricat primul tractor, a circulat și o glumă prietenească: „Nu l-au făcut ei, l-au adus de la „Tractorul”, dar cind au ieșit de pe bandă primele zece, apoi primele douăzeci de tractoare nici în glumă nu s-a mai vorbit de rău de tractorul Harghitei. De care, dealtfel, este legată și o altă noutate: la 15 septembrie 1976 a luat naștere la Miercurea Ciuc primul nucleu de învățămînt superior din județ: secția de subingineri a Facultății de mecanică a Institutului politehnic Brașov, cu 50 cursanți. Am vorbit cu unii dintre ei: sudorul Gheorghe Știrbu, tehnicianul Tiberiu Burjan și alții. Pare curios, dar ei încă nu s-au obișnuit cu gîndul că sint studenți. Deși se zvonise mai de mult despre deschiderea secției, înștiințarea oficială și înscrierile s-au făcut cu foarte puțină vreme înainte de examenul de admitere. Burjan, de pildă, se pregătea pentru agronomie cind a auzit vestea cea mare. Visul lui de totdeauna erau însă motoarele, nu agronomia, și deschiderea secției de subingineri în oraș i-a schimbat, probabil, tot cursul vieții. Mulți dintre cursanți, oameni căsătoriți sau mai virșnici — de exemplu, Adalbert Andras, Anton Bojer, Istvan Darvas — cu greu s-ar fi desprins de casă, de familie, pentru a se înscrie la facultăți din alte orașe; pe cind așa, au profitat de posibilitatea oferită de a deveni ingineri la ei acasă.

S-ar putea obiecta că exagerăm. La urma urmei, este vorba doar de o secție de subingineri la serial, cu 50 cursanți. Aceasta nu este universitate... Bineînțeles. Dar de pe acum au apărut solicitări pentru două grupe la zi, se caută și un local propriu (în prezent secția este „tolerată” la liceul nr. 1), iar interesul crește continuu. Vin în oraș tineri din Odorheiu Secuiesc și alte localități, se stabilesc în Miercurea Ciuc, se pregătesc pentru admiterea de la vară. Și apoi să nu uităm cuvintele decanului Facultății de mecanică din Brașov adresate cursanților din Harghita: „Nu uitați că și la Brașov, acum 28 de ani, totul a început cu o secție de subingineri. Iar azi...”.

Dacă tractoarele, secția de subingineri vizează prezentul și viitorul, merită evocat aici și Noul care ține, intructivă, de trecut, nefiind însă mai puțin nou.

— Eu sint ceramicist, iar în meseria mea noul pe care-l caut îl găsesc în trecut — ne spune creatorul de modele Emeric Santha de la cooperativa „Arta Harghitei”, unitate cu producție industrială, înglobînd peste o mie de membri, inclusiv cei cu muncă la domiciliu.

Numele lui Santha evocă o altă noutate a Harghitei: ceramica colorată sau glazurată, cum i se mai spune. Este o noutate a anului 1900.

— Încă acum un mileniu se crea la Șumuleu ceramică glazurată. Meșteșugul s-a extins și în alte așezări ale Harghitei: la Dănești, Mădăraș-Ciuc, Cetățuia, Corund, Odorheiu Secuiesc, Atid, dar în secolul nostru, din motive foarte diverse (vitregiile a două războaie mondiale, concurența materialelor plastice etc.) această artă a vechilor olari a fost treptat dată uitării. Or, în momentul de față se face simțită pe plan mondial cererea pentru ceramica glazurată. Orașeni de pretutindeni doresc să-și aranjeze acasă la ei un colț de artă populară, cu iz arhaic. Dincolo de orice modă, este vorba și de dragostea naturală de frumos. Or, ceramica e frumoasă, pentru mine ea constituie însuși sensul vieții! Mi-a venit ideea să dau un impuls la renașterea străvechului meșteșug cind am fost solicitat de muzeul din Gheorgheni să restaurez vase și semineuri din vremea Renașterii, la castelul Lăzarea, unde se aflau și splendide obiecte de ceramică. Apoi am studiat modele din anii 1700—1800 la muzeele din Miercurea Ciuc și Sf. Gheorghe, străchini, blide, ulcioare, iar în atelierul meu din Păuleni, în cuportorul meu, am produs primele oale cu nuanțe de la alb la roșu. Am organizat o expoziție personală, am fost și la Viena pentru a mă iniția în noile tehnologii, am vizitat Ungaria și, firește, am colindat țara, abătîndu-mă la faimoșii ceramiciști populari din Oboga, Oit, din Chișineu-Criș, Arad și din alte părți. Astfel, la sfîrșitul anului trecut am putut definitiva tehnologia, urmînd ca anul 1977 să reprezinte trecerea la producția de serie. Aceasta e marea noutate. Fîndcă greutatea tocmai în aceasta a constat: în punerea la punct a unei tehnologii adaptate producției industriale sau semiindustriale. În prezent, prospectăm piața internă și externă, spre a detecta debușee pentru produsele noastre din ceramică glazurată, cu ornamentație locală: lălea, trandafir, brad, cerb, cuc, firește, cu o „puneră în pagină” originală. E vorba de o producție de interes economic, de mărfa de sute de mii de lei, de beneficii pentru „Arta Harghitei”, dar și de valorificarea unei vechi tradiții.

Pe aceeași linie de căutări creatoare s-a înscris și colegul lui Emeric Santha, Sandor Karoly, care, și el, a reinventat și adaptat cerințelor moderne un lucru care s-a pierdut în timp: tehnologia prelucrării aragonitului.

Felurite sint ipostazele noului în Harghita. La unele din ele omul nu a adus nici o contribuție, totuși reporterul se simte dator să le consemneze, fie și numai în treacăt.

Se cunoaște prea bine că în Harghita se află polul frigului din țara noastră. Nu numai Josefi Harghitei, ci întreg județul este vestit pentru gerurile sale de februarie. Deunăzi, mai exact la 17 februarie, sub privegherea soarelui primăvărat, se putea circula în haină pe străzile orașului Miercurea Ciuc, unde normal ar fi fost să bintuie un frig de minus 25 de grade.

— Ce se întimplă — l-am întrebat pe Carol Krausz, președintele clubului spor-

tiv Miercurea Ciuc — la „Palatul frigului”, faimosul patinoar artificial deschis 11 luni pe an?

— E sfîrșitul lumii. Sint născut în județ, sint și hocheist, dar un asemenea februarie nu am mai apucat. Știați că anul trecut am avut în oraș minus 41 de grade? Iar ieri, la concursul „Săniuța de argint” de la Harghita-Băi a trebuit să cărăm zăpadă cu buldozere, cu pături, cu ce-am avut, în locuri unde, anul trecut, erau troiene de 10 m!

Nedumerită este și tehniciana meteorologică Maria Chereșteș, de la stațiunea meteorologică:

— În ianuarie temperaturile au oscilat în jur de minus 30 de grade, iar în primele zile ale lui februarie mercurul a urcat la plus 8 grade și chiar mai mult. Cu totul neobișnuit.

Pentru a se putea pronunța asupra noului în starea climei, meteorologii au nevoie de minimum o sută de ani. Nedispunînd de atîta timp, noi ne-am mulțumit să consemnăm, după cum ne-am priceput, această noutate meteorologică, drept tranziție la...

— ...Noul în agricultură. Dv., tovarășe Alexandru Dimeny, Erou al Muncii Socialiste, sinteți poate cel mai indicat să ne spuneți cite ceva la acest capitol. C.A.P. Sanmartin, pe care o conduceți de mai mulți ani cumulînd funcția de președinte și de inginer-șef, a înregistrat rezultate deosebite.

Noul pentru noi constă în echilibrul realizat în ultimul an între cultura mare (griu, cartofi, sfeclă, orz) și zootehnie. Înainte spuneam: dacă nu ne facem planul la zootehnie, leșim la capăt grație cartofilor, ba scoatem și beneficii. Acum am înțeles că dacă avem zootehnie solidă, deci și îngrășăminte naturale, sporește producția la cultura mare. Teoretic pare simplu, anul trecut am reușit acest lucru și în practică.

— Am auzit și despre lotul experimental...

— Da, în 1976 nu am plantat decit surlurile încercate de noi, deci perfect adaptate terenului. Nu mai mergem la nime-reală. Rezultat: 3 525 kg griu la hectar. Asemenea recoltă noi nu am mai avut. Să nu uitați că zona Ciucului de Jos este vitregă pentru culturi: ceață, umiditate, puține zile însorite. Altă noutate: ne-am creat pe munte o bază furajeră proprie, în locuri unde pină acum doi-trei ani nu se aflau decit mușuroaie. Am avut atîta iarbă grație defrișărilor, nivelărilor și suprainsămînțărilor, incit am recurs la cositul mecanic; am folosit în finețe cositori „Carpatin”. Subliniez și contribuția importantă a Întreprinderii județene de îmbunătățire a pașistilor naturale. Astfel ne-au crescut șeptelul, producția de lapte, umblăm acum tot mai mult la calitate, nu numai la cantitate. Acestea sint noutățile noastre.

Și fiindcă ne referim la noul în agricultura Harghitei, să mai precizăm că uneori el descumpănește, tocmai prin inedit, chiar pe promotorii săi.

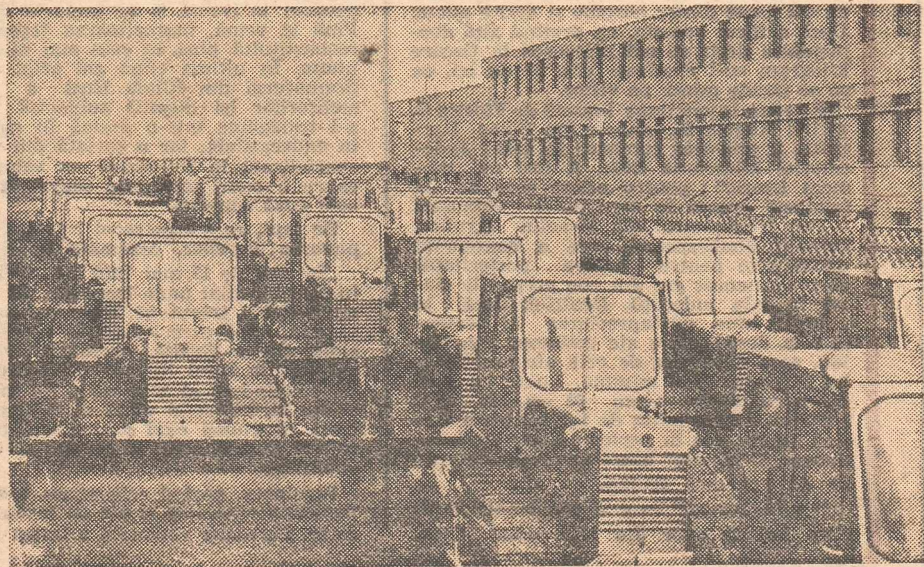
Tovarășul Dimeny ne povestește că la Cosmeni, la o grădină pe lingă consiliul popular, cîțiva entuziaști s-au străduit să dovedească imposibilul: că și în depreșiunea Ciucului de Jos poate crește zarzavat berechet, pentru îndestularea și suprîndestularea nevoilor proprii. Dovezile nu sint teoretice, ci practice: pe un hectar de experiențe s-a recoltat ceapă roșie Rotglob pină la o jumătate de kilogram fiecare! S-au obținut și mai multe recolte de spanac, arpagic, varză de toamnă. Acum se gîndesc la Operațiunea căpșună de Harghita. Socoteala este simplă: avînd în vedere condițiile specifice de climă, s-ar putea produce căpșuni într-o perioadă a anului cind în restul țării acest fruct mult prețuit de consumatori va fi dispărut de mult de pe piață, în iulie și chiar în august. Dar dacă acesta rămîne deocamdată un deziderat, un plan pe hirtie, ceapa locală de o jumătate de kilogram reprezintă un Nou palpabil și chiar comestibil. Și totuși „nașul” ei oftează:

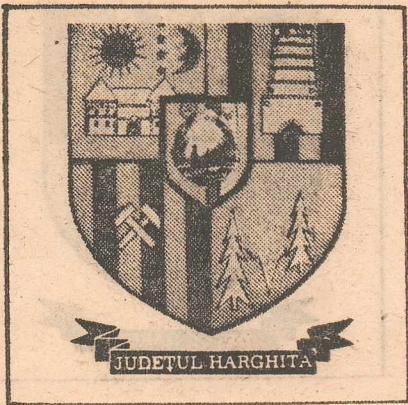
— E prea mare, nu e economicoasă. Cine mănîncă la masă o jumătate de kil de ceapă?

Alexandru Dimeny sugerează, în chip de consolare:

— Încearcă și tu la o cantină.

LIONEL NIȚESCU ■

L

a Tulgheș, în Harghita, există multă nemărginire în jurul oamenilor. Nemărginire de munți, de cer, de pășuni, de codri. Satul are 4200 de suflete și o cuprindere a teritoriului lui de 748 de kilometri pătrați. Deci fiecare om are în juru-i nemărginiri de munți, de cer, de pășuni, de codri.

De la Ditrău, din șoseaua Miercurea Ciuc-Toplița, drumul spre Tulgheș, ultimul sat al Harghitei, la holarul de munți al Neamțului, numără 32 de kilometri. Kilometri ce trebuie săcotiți în continuu urcus, pe un șfrel de continuu de serpentine, de volute și bucle care dau peisajului un balans de valuri de mare, o ritmare în registre diferite a motivelor tinzând spre cer, drum, cu masina, vreo două, ceasuri bune, drum prin nemărginire, drum prin pustietate, drum, în plină amiază, printr-o noapte prematură, reflexul aerian al pădurii de brazi care ne înconjoară din toate părțile. Ninge. Ninge lin, cu arginți ireali, ninge calm, zuruitor, cald, o ninsoare deasă, ușoară, incontinentă, sub al cărei efect melodic, ca sub o monodie, singurătatea crește, pustietatea crește.

Din hotarul comunei, de la pașoul indicator pe care scrie „Tulgheș”, și pînă în centru sint 17 km. De la un capăt la altul al așezării sint 32. De-a lungul lor sint înșirate 1440 de gospodării. Deci fiecare gospodărie are în juru-i nemărginiri de spații în care vîntul, oprit în orgile brazilor sau în pîntenii de granit ai munților ce coboară abrupt în sat, cîntă slobod.

Aceasta, desigur, ridicînd datele la valoarea lor absolută, la care singure se invită. Fiindcă aceste nemărginiri, lucru lesne de înțeles, sint, cite mai sint, doar spre hotarele satului, nu și în miezul lui.

Oprim la una din gospodăriile de margine, despărțită de cea a vecinului printr-o fugă bună de cal. Casa are numărul 71. Muntele coboară pînă-n curte, pe panta abruptă din spatele casei behăie citeva oi, păzite de un dulău flocos. Casă pare adusă aici dintr-un muzeu. Casă străveche din birne, casă micuță, cu o singură încăpere, cu acoperiș tuguat, turcan, țesut din șită, tras adine peste orbitele ferestrelor cit palma. Dar orbitele sint arcade, închenărate cu un albastru suav, stilpii innegriți de ani sint cu meșteșug ciopliți. Casa cu numărul 71 din marginea Tulgheșului, cătunul Hagota, privește lumea prin ferestrele artei. Casă micuță, casă-jucărie, colorată, parfumată, romantică, puțin scilciată, dar lustruită ca o oglindă, își vine s-o iei — o poți lua cu o singură mină — și s-o pui într-un brad, sub ninsoarea frumoasă și lină, ca de An nou. Din fund, din sură (sura e mare, e de două ori cit casa), vine o femeie firavă, cu obrazul muncit. Soțul ei, Andras Bela, e plecat, ne spune ea, e la muncă, e tăietor de pădure. Cîți ani să aibă casa? o întrebăm. Păi, zice ea, s-ar putea să aibă, să tot aibă vreo sută, poate chiar o sută cincizeci, poate chiar mai mult, au cumpărat-o de la un moș bătrîn, Simion Bloju, care-a murit, e vreme de-atunci, și care-o avea de la taică-său, taică-său o avea de la moșul lui.

Pămînt-istorie, ajuns în minile lor de la același Simion Bloju, moșul cu nume de tribun sau de haiduc, urmaș, zic oamenii, chiar de haiduc, osul din osul unuia din cei șapte țărani-haiduci, fugiți cu veacuri în urmă de pe moșia Sturdzeștilor, din Moldova, prin pasul Tulgheșului, tăiat prin munți de apele Putnei, ca să întemeieze aici, la confluența Putnei cu Bistricioara, într-un sublim alpin de univers adamit, de „Mioriță” stelară sau de cetate inexpugnabilă, cu turnuri de piatră strămileneră și contraforți de stejari și brazi, un cuib care, cu vremea, avea să devină un sat, și încă unul întins pe kilometri și kilometri.

Casa-muzeu cu numărul 71 din satul Hagota, comuna Tulgheș, este una din cele peste o sută de case care, fiind prea departe de nucleul sau de magnetul unei civilizații ce se constituie centripet, într-o structură strînsă și riguroasă, atent vegheatoare la ordine și la armonie, va trebui, într-un viitor, să se mute, va trebui, într-un viitor, să dispară.

Vă dispărea chiar și un sat, satul Pintic, aflat undeva, între munți, la vreo 7-8 kilometri de centrul Tulgheșului. Neobișnuită, stranie chiar, povestea acestui sat! O parte din el, adică 37 de fumuri, ține de Tulgheș, o alta (20 de fumuri) de comuna Grințieș, o alta (7-8 fumuri) de Bicazul ardelean. Grințieș și Bicazul sint în județul Neamț. Cînd Gall Francisc, primarul Tulgheșului, își urcă statura ma-

sivă în primăreasca trăsură ce țipă și se cutremură din toate încheieturile și, îndemnînd caii, o ia spre Pintic, ca să vadă ce mai fac sau ce nu mai fac cei 37 de gospodari de sub păstoria sa, el trebuie, mai întii, să dea binete la „frații de dincolo”, adică să pătrundă vreo 4 km în județul Neamț, apoi, trecînd un pîru, să revină acasă, la cei 37 de harghitanii. Așa e drumul, așa e povestea acestui sat, așa, cîndva, s-au împărțit pe-aici lucrurile și vicile.

R

estructurarea Tulgheșului, transferul priveștiilor și al energiilor lui din azi în mine, sub semnul unei civilizații superioare, ține de noul destin al satului românesc în genere și de destinul particular al acestui loc. Tulgheșul face parte din cele 350-400 de sate care, în anii ce vor veni, vor deveni orașe. Fatal, niște lucruri vor trebui să se piardă, așa cum altele, firește, se vor naște. La ceasul de față, cînd desenul orașului ce va să fie este încă în lucru, semnele plus și minus își schimbă mereu, în aparență capricios, poziția, dar căutarea unei constante, peste conjuncturi, e vădită, ea venind din însăși nevoia lăuntrică de echilibru a oamenilor acestor locuri. Cei din Pintic vor cu toții să se smulgă din izolare, să se întemeieze „în sat”, lîngă asfalt și lîngă alte întemeieri, ei știu că nu pot clădi fără o certitudine a rezistenței temeliiilor, certitudine pe care n-o pot da decit adecvarea la timp, legea cu lumea, adică intrarea în timp și în rîndul lumii.

Cum trăiesc oamenii, azi, între satul cel vechi și orașul ce va să vină? Ce aduc ei la împlinirea cu viitorul?

Ei aduc un peisaj fastuos, cu fruntarii pierdute în zări, într-un nețărnut geografic greu de închipuit, în care crînguri de cerbi, oameni, herghelii de cai petrec și cutreieră nemărginiri de spații, viscolite de arșițe și zăpezi, înecate în ierburi și fum de nouri. Apele sint săgetate de păstrăvi, codrii sint plini de jivine, urșii coboară iernile pînă-n sat (mai an, ni se spune, au răpit 15 vite...), în seri albastre de primăvară se aude boncăluitul prelung al cerbilor, ce-și răspund peste sat dintr-un munte într-altul, în seri de vară și toamnă se despletesc peste satul zidit între stînci, la vărsarea Putnei în Bistricioara, buciomele ciobanilor, din stîncile și sălașele răspîndite pe toate culmile. E o lume halucinant de frumoasă, o Dacie Felix ajunsă pînă la noi, peste milenii ce-au trecut ca o clipă, peste milenii ce nu i-au atins măreția și armonia, acordul cu cosmosul, harurile și privilegiile ei arhaice.

Ei, acești oameni ai Tulgheșului, aduc la împlinirea cu viitorul și o istorie, al cărei ornice bate pe-aici de multe veacuri.

TULGHEȘ un Rucăr al

Ornicul e de lemn (sîntem în lumea pădurii, a civilizației lemnului), ca și troițele bătrine ce se mai văd prin margini de sat, cîndva trunchiuri de arbori sculptați, arbori-totemuri, simboluri ale cultului divinităților silvestre, ornice deci e de lemn, ca și cea mai bătrînă dintre întemeierile satului, dintre cite ni se păstrează, biserica din veacul al XVII-lea, ridicată pe-un pînten de munte, undeva, în apropierea casei lui Andras Bela. Biserica e cit o casă de țară, cit casa lui Bela, caldă, calmă, senină, intimă, dar cu turla înșurubată în cer, tîind ca o lamă sau ca o lance azurul. Biserica e de lemn, încheiată cu cuie de lemn, pictură naivă, sfinți zugrăviți cu culori vegetale, stoarse din luburile pădurii. Sînt aici de citeva veacuri, scăpata de vreme, de foc, de tragedii, de istorie. Înăuntru e liniște, pasul provoacă sfoase accente în marmurul blind al luminii hieratice filtrate de ferestre mici, clopote nevăzute au rămas suspendate, cu gura mută, stăvilindu-și respirația de stejar, ca să nu aburească înțînirea strămoșilor cu strănepoții. Aici totul tace, tac birnele de stejar, tac picturile cu culorile roase, aici ornice viu al veacurilor, cel puțin aparent, și-a oprit limbile, ca și clopotele. O întreagă epocă a tăcerii, învaluită în cenușa unor consecutive și excesive dezastre istorice, a ferecat, cîndva, buzele locului, dînd unor exegeți de ocazie pulintă să compenseze livrese lacuna prin speculații sau prin fals. Dar tic-tac-ul ascuns, tic-tac-ul orniceului de lemn, fertilită tic-tac al ceasului-greiere zidit în birne, secundînd pe sub birna descălecatelor fisura iluzorie a evenimentelor, n-a încetat niciodată să bată, auzit limpede de cei ce puteau, de cei ce — mai ales — voiau să-l audă.

În muzeul etnografic din centrul Tulgheșului, într-o vitrină, se află chiar roțile unui ceas de lemn. Un ceas uriaș, cu roți zimțate cit roțile unui cărucior, dintre cele cu care se aduce de la sălașe finul. Un ceas făurit, cu decenii în urmă, de un meșter-dascăl, învățătorul Ion Urubeanu, figură celebră a locului, nepot în linie dreaptă al lui Ion Cota, seminaristul transilvănean care l-a adus pe Mihai Eminescu, cu trăsura, la Blaj. (Un șervet e alesături aparținînd lui Ion Cota, dăruit de familia Urubeanu, se află, de asemenea, în muzeu!) Dascălul-faur a avut în Tulgheș o casă cu turn, iar în turn un alt ceas, tot de lemn, tot de el meșterit. Ceasul acela, ca și cel din muzeu, nu mai merge. În luptele din ultimul război, vehemente pe-aici, o schiță l-a izbit din plin, făcîndu-l să tacă. Dar în casa dascălului se mai află un ceas, ieșit din aceleași mini. Un ceas-dulap, mare cit un dulap, cu o frumoasă arcadă sculptată, cu roți zimțate din lemn bătrîn și arc de sfoară, care merge și azi. Dascălul-faur

a murit de mult, dar ceasul lui încă merge. Casa cu turn este a altui dascăl, un tinăr dascăl, Gheorghe Bărsan, profesor la școala din Tulgheș și secretar de comitet U.T.C., care, primind în proprietate miracolul, are grijă ca arcada de sunete să nu se frîngă, știind că astfel de pierderi — pierderea unui capitel sonor — pot lăsa fatal descoperită, pot lăsa la voia intemperțiilor o coloană de armonii.

Firește, în această zonă a străvechimei și dămării s-au cristalizat filioane scumpe ale culturii poporului, ale artei lui, coloane de armonii, de culori, de podoaabe, de suflet, pe care oamenii Tulgheșului le păstrează, integrîndu-le viziunii edificiuului lor de mine. Ei varsă în zestrea orașului viitor, în contul lui, și turla-săgeată sau lance a bisericii de lemn, și ceasul cu roți de stejar, și covoarele, iile, fotele și maramele țesute de femeile locului, piese de artă împodobite cu motive și cu izvoade în cifrul cărora se află o parte, cel puțin una, din ființa, filosofia, sensibilitatea și dorurile unor oameni străvechi, încă teferi, încă în stare să vibreze la ce e frumos și la ce e etern. Covoarele lucrate de Maria Tepeș, femeie încă în floarea vîrstei, au călătorit, din expoziție în expoziție, pînă-n Canada. Maria Tepeș, soție de cioban, lucrează, desigur, și pen-

Anchetă socială

„Cer pedepsirea exemplară!”

— Onorată instanță! Inculpata mi-a zis că fac parte dintre porcine și multe altele. Dacă a făcut aceasta, nu pretind altă despăgubire decît să mă plătească la fiecare kilogram ce-l cîntăresc cite 20 de lei, ca să se învețe minte pe viitor.

Patetica injoncțiune lansată de Viorica C. pîritei Angela B., ambele din Bălan, Harghita, a provocat rumeare în sala Judecătorei Miercurea Ciuc. A fost un „moment istoric”: pentru prima oară de la faimosul proces în care parte vătămată a fost Neguțătorul din Veneția (grefier, domnul Shakespeare, care a consemnat dezbaterile pentru arhiva posterității) corpul omeneș era din nou prețuit la cîntar în fața judecării. Dealtfel, dacă te gîndești bine, autoaprecierea și pretențiile la despăgubire ale cetățenii din Bălan, spre deosebire de cele ale nesățiosului Shylock, erau minime. Luînd ca bază de calcul 60 kg. avem 60 ori 20 egal 1200 lei. Ieftin, ieftin de tot pentru o mașină omenească în perfectă stare de funcționare. O „Dacie” uzată ar reveni de vreo 30 de ori mai scump.

O altă „cauză” care a consumat mult timp judecătorilor din Miercurea Ciuc,

necesitînd numeroase audieri de martori, interogatorii și contrainterogatorii (avocatul apărării dovedindu-se deosebit de activ), întocmirea a zeci de pagini de documente, procese verbale etc. etc., a avut drept eroine tot două locuitoare ale Bălanului. Procesul a durat citeva săptămîni și aceasta nu din vina judecătorilor: ei, bieții, din moment ce acțiunea a fost pornită legal și timbrele aplicate pînă la ultimul banut, erau datori să scoată adevărul la iveală și să împartă dreptate. Pînă la urmă, îngrozitoarea faptă a fost reconstituită pînă în cele mai mici amănunte. În ultima clipă am aflat că doi dramaturgi din filiala Husi a Uniunii scriitorilor își dispută subiectul pentru a-l transpune într-o dramă în cinci acte în endecasilabi, iar o revistă din Chicago specializată în folioleone cu subiect macabru a cerut telegrafic copyright pentru cele două Americi.

De fapt, ce s-a petrecut? Cităm din expunerea faptelor, rezumate în sentință:

„În ziua de 17 mai 1976 inculpata stătea în fața blocului unde locuiește. La un moment dat a trecut pe acolo persoana vătămată, după care inculpata a tușit. Considerîndu-se jignită, persoana vătămată s-a dus la soțul inculpatei, martorul Ion L., spunîndu-i să aibă grijă de inculpată, să nu birfească în urma ei. Martorul declară că atunci cînd partea vătămată s-a referit la inculpată a pronunțat cuvîntul «boarfă».

Inculpata, auzînd cele spuse, s-a dus la persoana vătămată și ele au început să se certe. Persoana vătămată a intrat în holul

blocului, inculpata a ajuns-o din urmă, a prins-o de păr învîrtînd-o, apoi a trîntit-o și a trîntit-o pe ciment, cauzîndu-i leziunile descrise în certificatul medicolegal 665/15 V 1976 și 689/21 V 1976, pentru a căror vindecare au fost necesare injecții medicale de 6-7 zile (filele 27-28).

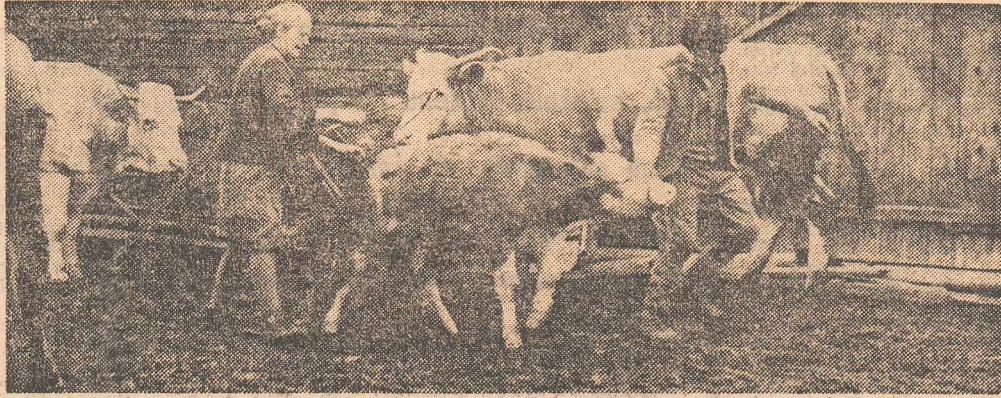
În timpul cînd inculpata o lovea pe persoana vătămată, a intervenit martorul Ion L. pentru a le despărți. În acest moment persoana vătămată și-a scos pantoful din picior încercînd să o lovească pe inculpată, însă nu a reușit!”

Spre deplina edificare a opiniei publice asupra acestei „tenebroase” afaceri, cităm și din declarațiile celor două părți, respectînd ortografia, pentru a nu fi acuzați de denaturare a adevărului.

Maria F.: „Vreau să vă fac cunoscut pentru dvs. că nu vreau să fiu aceeaș care se face lege pentru mine singură, dar nici așa nu-mi convine să mă joacă pe mine o mahalagioaică. Am cheltuit destul pînă acum pentru dreptatea mea, m-am plimbat la Miercurea Ciuc mereu, și să mă răstoarne pe mine o mahalagioaică... Cer pedepsirea exemplară!”

Sabina L.: „Partea vătămată (Maria F.) s-a dus la soțul meu spunîndu-i să mă stăpînească, altfel face ea acest lucru. Mă birfea deseori soțului meu, pe care-l chema la ea cînd era singură, astfel am avut neînțelegeri în familie, fiind certată și bătută. A încercat să mă lovească cu plasa, eu m-am apărat prinzînd-o de păr cînd a căzut. A venit soțul despărțin-

GHEȘ Transilvaniei

„CINTAREA ROMÂNIEI”

Din Harghita

Prezenți oriunde semenii trudesc,
Vom fi oriunde-i luptă și speranță:

Vom fi suvoi din mare, românesc,
Izvor adînc săpat în cutezantă.

Aici, Acum, același crez avem
Și faptele ne sînt oricînd mindrie.

Lumină, pace-n suflet să avem
Și-om înălța o mindră Românie!

AUREL BUDA ■

tru expoziții, dar mai ales ca să-și omoare nopțile și uritul cînd Vasile, bărbatul ei, e plecat la stîină, și mai ales pentru fata ei, care-i elevă la un liceu industrial și care, cînd o să facă nuntă, o să-și uimească mirele și cu o „Dacie” (e deja sub sopron), și cu o zestre de covoare și scoarte cum puține fete din lume au. Dar Ana Zait, țesătoarea la fel de vestită — ea pentru cine lucrează? Ea n-are fete, are doar doi băieți, dar în casa ei nouă, zimboare și dichisită ca o mireasă, covoare, scoarte, alesături și dantele se grămădesc în stive, se fac coloane, ajung pînă-n tavan, se revărsă sub pași ca o fabuloasă grădină vie. Ea pentru cine țese? Ea țese fiindcă simte că în miinile ei bătrîne, pergamentoase, cu vinele îngroșate de trudă, se află un fir din inextricabila panoramă a acestui pămînt, a istoriei lui, și că firul acesta de aur trebuie tras mai departe, adus în azi și trecut în mine. Ea țese covoare și scoarte cu motivele locului, care-s cele ale pădurii, dominante fiind ghinda și frunza stejarului, ea țese și ii, ii albe ca spuma, împodobite cu mici dreptunghiuri filigranate, în roșu și negru, după un model al memoriei care nu s-a pierdut și care înseamnă cămașa femeii dace.

Ei, acești oameni ai Tulgheșului, aduc, peste toate, la întîlnirea cu viitorul și cu

orasul, un sat ca o gură de rai, un fel de Rucăr al Transilvaniei, așezat, ca și Rucărul, lingă cer, lingă zborul venturilor, încheșat, ca și Rucărul, că un centru de spiritualitate cu largă iradiere, împodobit, ca și Rucărul, cu arhitecturi de un mare farmec, destăinuind un suflet ales. Casele: masivate și grațioase. Acoperișuri „în patru ape”, ziduri cu zugrăveli măiestrite, reflectînd, stilizată, forma frunzelor de stejar. Frumoase porți românești, garduri cu broderii urmînd rîurile de pe ii și fote, porți primitive ca și „Poarta sărutului”, deschise, ca și aceasta, spre adîncuri de timp, ca niște fîntîni. Porți secuiești cu arcade impunătoare, cu acoperișuri adăpostind columbare, cu stîlpi sculptați și cu grinzi sculptate. Între 1970 și 1975 s-au construit în Tulgheș, din temelii, 116 case, cîteva sute au fost renovate, toate păstrînd tiparele locului, canonul de artă transmis din veac. Multe, cele mai multe din ele sînt încă din lemn, arhitectura lor decizînd-o lemnul, fibra lui, nesimțitoare la timp și mod. Într-un singur an, în 1976, s-au construit în Tulgheș, din cărămidă, 15 case cu etaj, anul acesta se va construi un bloc (12 apartamente), pînă la sfîrșitul cincinalului încă două. Sat cu asfalt, cu lumină electrică, cu 10 școli (limbi de predare: româna, maghiara), cu 5 grădinițe (3 românești, 2 maghiare), cu dispensar (și, lingă el, un sanatoriu, unul

din cele mai mari din țară, cu pavilioane adăpostind vreo 800 de paturi), cu cîmin cultural modern (300 de locuri), cu restaurant, cu cofetărie, cu librărie, cu brutărie, cu magazin specializat de mobilă, cu 25 de unități de desfacere ale cooperăției de consum, cu numeroase secții de servicii, cu angajări majore de perspective edilitare, economice și social-culturale, printre care o școală cu etaj și 12 clase (acum în construcție), un mare complex comercial, aducțiune de apă potabilă prin conducte, început de canalizare, început de termoficare.

I, acești oameni ai Tulgheșului, aduc, peste toate, la întîlnirea cu viitorul, munca lor. Se munceste mult, dirz, pătîmas, iscusit, sînt vestii acești tulgheșeni pentru cît muncesc, pentru cît scot din pămîntul lor, pentru vitele pe care le țîn, pentru veșnica, arzătoarea lor sete de a mai face ceva, pentru foamea lor de continuă întemeiere în niște rosturi mai bune, pentru viața lor din care tihna e alungată. Cîteva sute din oamenii satului sînt navetiști, muncesc la Toplița, la Gheorgheni, alții muncesc în pădurile care cad

peste sat, alții în secțiile („fabricile”, le zic localnicii, și ele sînt, ca proporții și ca producție, chiar niște fabrici) ce prelucrează lemnul chiar aici, în Tulgheș. Și toți, muncitori la oraș sau la pădure, țîn vite, țîn oi, țîn, uneori, cirezi întregi, turme întregi, drept care șurile, nu o dată, sînt cele mai impunătoare construcții ale gospodăriilor, cu grajdurile rînduite pe margini, cu „sala centrală” înaltă și largă, în care intră ca într-o cală de transatlantic care întregi încărcate cu fin. Sînt oameni, în Tulgheș, precum Gheorghe Rugină, care au cîte 19 bovine, alții, ca Andras Francisc, au cîte 14, mulți au oi, toți contractează cu statul carne, lapte și lînă. Sînt în Tulgheș 2655 de bovine, din care 365 vaci cu lapte, și, în 1976, laptele contractat (contractat, ni se spune, de la 845 de vaci) a depășit mia de litri pe cap de vacă, ajungîndu-se la un total de 8531 de hectolitri. Astfel de cifre cresc mereu, obstea, meru, își asumă muncii noi și răspunderi noi. Din munca oamenilor ies case frumoase, ies prețioase întemeieri obstei, prin munca lor, unită sub girul obstii! se adînceste o vechie, seculară frăție între români și secui, prin munca lor pleacă la școli înalte copiii, prin munca lor satul se leagă de viitor. Copiii pleacă la școli înalte, se fac medici, ingineri, profesori, dar în vacanțe se întorc în sat, se întorc mai cu seamă la vremea coasei, ca să-și ajute părinții. Anton și Victor Geangalău, profesori la Iași, vin regulat acasă la vremea coasei, vine, odată cu ei, și Victoria, sora lor, care-l cercetătoare științifică, vin să-și ajute mama văduvă, vin să țîn pămîntul, sălașul din munți și gospodăria din vale, în temeinicie și rost deplin. Medicul Gheorghe Rugină, fiu al tărînului și crescătorului de vite Mihai Rugină, își ia concediu, și el, la vremea finului, își însoțește tatăl la sălașul din munte, stă acolo pînă doboară finul și-l pogoră în sat. Edith Lucacs, studentă în anul V la Facultatea de medicină din Tg. Mureș, împreună cu fratele ei Adam, care-i medic, vin, verile, să-și ajute tatăl, pe Lucacs Iuliu, și, la fel ca și alți fii ai Tulgheșului, dau ajutor, la muncile obstii, la eurățul pășunilor, la amenajări gospodărești.

I, acești oameni ai Tulgheșului, ai acestui Rucăr al Transilvaniei, ei, acești oameni care prin truda lor, prin viața lor, prin istoria lor, au dovedit cîtă grea povară de roade de artă și har poate da această țărînă, sînt deci, prin tot și prin toate, niște oameni ai marii temeinicii, ai marii statornicii, ai marilor certitudini. Deci pe umerii și pe brațele lor — ca pe niște coloane — se poate dura, zidi, înălța, pînă la cerul de aur al viitorului.

ILIE PURCARU ■

tu-ne. Maria F. a scos pantoful din pînor strigînd că mă omoară!

Avocatul a întrebînt în ce clipă exact a scos cînta lui pantoful.

Ne oprim aici cu relatarea a ceea ce am putea denumi „războiul pantofului”, pentru a trece la un episod al „războiului zorbilor”. Combatente, două muncitoare la I.F.E.T.-Sinsimion, care și-au luat și le zborul spre Judecătoria Miercurea Ciuc erind pedepsirea exemplară. Iată-le dedîndu-și cauza:

Margit V.: „Lucrînd la secția de mbalaje, inculpata m-a calomniat, m-a lovit în abdomen și a răsturnat o stivă de lăzi pe mine, pe mine, pe mine, ca am vrut să iau material pentru meru și nu m-a lăsat spunînd că-l ai ei.”

Emma S.: „Dimpotrivă, Margit a fost ea care mi-a dat un pumn în creștet și a aruncat cu ciocanul după mine, iar în creștet calomnia, cuvîntul pe care i l-am dresat este în vocabularul meu obișnuit.”

Cum de-a fost posibil să se ajungă la judecată? Firește, cearta a avut loc — și este regretabil că s-a întîmplat așa — dar e aci și pînă la proces este cale lungă. Pe au avut de spus tovarășii de muncă și conducerea unității — fără să mai vorbim de comisia de judecată — pentru aplanarea diferendului și, în special, pentru a reveni repetarea pe viitor? Nimic, absolut nimic! Observă judecătorul Ioan Sabău, de la Judecătoria Miercurea Ciuc: Pentru că totul s-a petrecut la locul de muncă, au fost ascultați de noi ca mar-

tori, cum era și normal, colegii de secție. Întrebați ce au făcut pentru rezolvarea conflictului, au dat din umeri. O pasivitate îngrijorătoare au manifestat, de asemenea, atît conducerea unității, cît și comisia de judecată. Aceste organe au refuzat, contrar dispozițiilor legale, nu numai încercarea de împăcare și analizarea în cadrul secției a comportării celor două angajate, ci, pur și simplu, s-au degajat de orice responsabilitate, piitînd cererea într-un loc uitat, pînă la urmă, de toată lumea.”

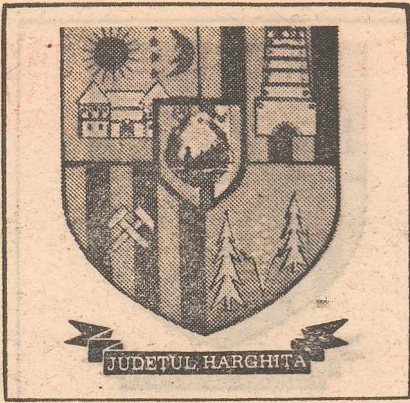
Avînd în vedere că asemenea cazuri nu sînt defel izolate și că judecătorii sînt obligate să facă față, uneori, unui val de spețe de acest calibru, semnificația lor depășește cu mult sfera rizibilului. Iată ce ne declară în continuare judecătorul Ioan Sabău:

„Nimeni nu îngrădește dreptul persoanelor vătămate de a se adresa justiției în cazurile cînd s-au adus prejudicii unor interese superioare. Legea apără relațiile sociale, tocmai ele constituie obiectul juridic ocrotit prin încredințarea unor fapte drept infracțiuni. Dar este absurd și dăunător pentru justiție ca fiecare să se adreseze tribunalului pentru orice fel de fleac. Magistrații au de rezolvat probleme importante și nu trebuie abătuiți de la mîinerea lor firească. Iată ce mi-a fost dat să judec recent. Ioana L. și-a atîrnat rufe la uscat pe o frînghie, Tina C. a afirmat că frînghia îi aparține, a tras de ea și rufele au căzut în noroi. La comisia de judecată nu s-a rezolvat nimic, rivalele au mers la judecată, unde s-a constatat

că, de fapt, nu era vorba de o infracțiune, ci de o abatere față de care comisia de judecată era obligată prin lege să aducă o soluție proprie. Din comoditate sau din neștiință, nu a făcut-o. Ioana L. a revenit la tribunal și totul se inviteste într-un cerc vicios, ignorîndu-se rolul important al comisiilor de judecată, care ar trebui să reprezinte un ajutor, așa spune chiar un braț, al instanțelor. Dealtfel, în ultima vreme, legiuitorul a lărgit competența lor, ele putînd rezolva și cazuri mai importante. Mulți continuă însă să se adreseze comisiei doar pentru a îndeplini o formalitate: «Am venit la dv. ca să-mi dați dovada că nu ne-am împăcat», și cu asta basta. Încă un aspect: rolul de prim ordin al colectivului. Mă refer nu numai la tovarășii de muncă, mă gîndesc la prieteni, vecini, chiar simpli trecători, care nu trebuie să rămînă pasivi, ci să intervină, firește cu tot tactul necesar, pentru a asigura respectarea regulilor de bună conviețuire socială. Altfel, ne pierdem într-un noian de reclamații și procese.”

Și tot în acest context mai larg Ioan Sabău aminteste, cu un zîmbet trist, una din ultimele plîngeri redactate de un vechi „client” al Judecătoriai Miercurea Ciuc, un anume Vasile J. Sînt 27 coli ministeriale, numerotate cu cifre romane, fiecare pagină conținînd 60 de rînduri, scrise cu litere mici și îngheșuite. Serialul — fiindcă din păcate de un serial e vorba — are toate șansele să depășească în volum și greutate Pandectele lui Justinian.

LIONEL NIȚESCU ■

Harghita — un județ al înnoirilor, al hărniciei și al frăției seculare dintre români și secui

Între tradiție și actualitate, Harghita a optat pentru amindouă

Miercurea Ciuc, capitala județului Harghita, nu face excepție în ceea ce privește orientarea învățământului față de îndrumările generale proprii acestui important sector al vieții sociale românești destinat, mai ales, tineretului care se pregătește pentru rigorile unei vieți aflate mereu sub semnul noului. Totuși, cetățenii săi se mândresc cu unele particularități privind învățământul, printre care, la loc de frunte, se cere a fi amintită tradiția fostului Liceu latin care își are izvoarele undeva, la peste trei secole depărtare.

Replica actualității, raportată la gloriosul trecut al învățământului de pe aceste meleaguri, este dimensionată de coordonatele tipice anilor noștri: construcția Liceului industrial nr. 1 răspunde cerințelor moderne, siluetele sălilor de curs, atelierelor, căminelor, cantinei, ca și ale tuturor celorlalte anexe au linii moderne, sînt frumos și funcțional răspindite pe suprafața ce le-a fost afectată, iar vecinătatea lor cu clădirea-palat a Liceului latin așază, în întregul decor, nu numai o concentrație armonică de adevărată cetate universitară, ci — întocmai unei admirabile pete de culoare așezată de o mină de maestru pe un tablou — acel accent care îi dă personalitate și care, în cazul nostru, leagă, peste secole, tradiția de actualitate.

Zoltan Bedő, matematician de frunte al orașului, este și directorul liceului, la a cărui edificare a participat încă din faza de proiect și șantier. Desigur, cu greutate înere de oricărui început, printre care se cere amintită deschiderea cursurilor în subsolul Liceului latin, de unde, acum 4—5 ani, s-a trecut în propriul sediu. Alături de acest dascăl cu multă înțelegere pentru tineretul școlar, muncesc încă doi profesori, împreună cu care directorul alcătuiește un trio unitar, chează și a unor rezultate deosebite: adjunctul său, inginerul de exploatare silvică, fost în prima tinerete lăcătuș, Hațeganu, și secretarul de partid Miron Dușa, revenit de pe meleaguri marocane unde a predat secretul cifrelor școlarelor din Casablanca. Cu acești oameni am parcurs și proaspăta istorie a Liceului industrial nr. 1, azi cel mai mare și important așezământ de învățătură al județului Harghita, și problemele sale actuale și viitoare. Necitind pe nici unul dintre ei, voi respecta un adevăr de care m-am convins, și anume acela că punctele lor de vedere sînt identice și aceasta ca rezultat al unor discuții permanente, deschise, cinste, interesate doar de bunul mers al școlii.

Liceul industrial nr. 1, realitatea de astăzi, a constituit în ultimii ani o necesitate resimțită profund de întreaga economie a Harghitei, de populația tinăra a orașului, pentru că cele câteva unități industriale, de prelucrare a lemnului, simțeau nevoia unor cadre calificate superioare. De ani de zile în acest județ nu se mai taie și scoate, pur și simplu, lemnul din pădure, ci se prelucurează în condiții de tehnică avansată, cu coeficienți mari de eficiență. Aproximativ 1.600 de elevi învață la Liceul industrial nr. 1 și mulți dintre ei vor lua drumul fabricilor de mobilă și PAL de la Odorhei, Gheorgheni, Toplița, Miercurea Ciuc. În cele 41 de clase, dintre

care 22 de curs, printre care 3 laboratoare și 4 cabinete, pe o altă suprafață construită de 1.200 mp, cît ocupă atelieretele, elevii învață profesiile de care și ei și economia au nevoie. Numai că și aici tradiția a rămas în urma cerințelor zilei pentru că, pe de o parte, unele sînt altele, iar, pe de altă parte, înseși profesiile s-au diversificat, ridicându-se la etalonul necesitat de mecanizarea mai tuturor operațiilor și ajungînd pînă la electronică! Un raport just poate fi dat de faptul că acum 23 de ani toate aceste probleme ale industriei multiple a lemnului erau rezolvate prin existența unui singur liceu de silvicultură care pregătea doar tehnicieni, un fel de pădurari mai școlțiți, în rest calificările făcîndu-se la locul de muncă. Acum, noile promoții de muncitori au diploma de înaltă calificare în același buzunar cu cea de bacalaureat, iar cei vrednici ajung, după 3-4 ani, maiștri. Deja școala se mîndrește cu cîțiva dintre cei care chiar din prima serie de absolvenți activează acum ca maiștri. Este vorba despre Gyula Főcze și Peter Gyula, pe care i-am întîlnit la fabrica de PAL din oraș. Lista noilor profesii ar fi prea lungă și voi prefera inserarea unei realități ce mi s-a părut cu mult mai semnificativă: tendința tineretului de a se îndrepta spre acest liceu și nu spre cel teoretic. Astfel, în anul trecut, s-au înregistrat, aproape ca la unele facultăți, mai mulți concurenți pentru un loc la liceul industrial! Cele 11 clase planificate au fost realizate aci, în vreme ce la teoretic nu s-au realizat 5 clase propuse. De notat că la Miercurea Ciuc mai funcționează și un al doilea liceu industrial și că, prin urmare, aceste cifre se cer a fi majorate prin includerea și a elevilor de acolo.

Județul Harghita a fost chemat, mai ales în ultimii 2—3 ani, și va fi mai ales în cursul actualului cincinal, la o diversă viață economică. Se întrevăde deja menținerea interesului pentru prelucrarea lemnului, tradiția economică definitorie dar și chemarea noii industrii față de care elementul tradițional se află în scădere. Nu este un paradox pentru că, după cum se știe, la Miercurea Ciuc au început să se fabrice tractoare pe șenile și va urma realizarea unor investiții care au ca scop fortificarea economică a regiunii respective, așa încît profesia cea mai solicitată este acum mecanica, cu toate subdiviziunile sau particularitățile ei, cum vrei să le considerăm. Desigur, la acest efort, pentru că este un efort comun al profesorilor și elevilor lor, al întregii intelectualități locale, s-au înscris toate cele 12 licee de specialitate din județ, ca și școala aflată sub egida UCECOM-ului. Matriteria de la Gheorgheni, Întreprinderea de matriere de la Odorhei, I.P.A.T.-ul de la Miercurea Ciuc, unitățile de textile și cele de construcții își cer, de pe acum, cadrele superioare calificate pentru a le putea încredința partea lor de responsabilitate, prin care întreaga economie a județului Harghita să poată răspunde chemării la o intensă viață economică, atenției pe care forurile conducătoare le-au acordat-o, în vederea traiului mai bun al acestor cetățeni. Agricultură își primește în continuare cadrele necesare de la Liceul agro-industrial din Odorhei Secuiesc, iar din toamnă încă două licee cu același profil își vor deschide porțile; Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a avansat cu lucrările de construire a unui grup școlar la Miercurea Ciuc, care va „produce” specialiști pentru industria locală a tractoarelor. Termen de dare în funcțiune: 1978.

Între tradiție și actualitate, Harghita a optat pentru amindouă.

MANOLE CĂRȚAN

Flacăra era la un metru de noi, scintele săreau de parcă eram sub pomul de iarnă, cînd se aprind artificiiile

Spun Vlăhița eroică și nu am citiți de puțin impresia că exagerez. Cuvîntul nu e aici, la poalele Munților Harghita, un simplu adjectiv, cîtă vreme în Întreprinderea de fier trăiește și muncește furnalistul Csiki Janos, Erou al Muncii Socialiste, exemplu de dirzenie și dăruire în muncă, ci e mai mult un simbol, o confirmare a unei stări de spirit specifice vlăhițenilor, probată adesea în decursul ultimelor decenii. Un eroism simplu, izvorînd din firescul și simplitatea unor oameni pentru care munca e lucrul cel mai de preț, iar încercarea de a-i îndepărta de la această îndatorire reprezintă o jignire de neiertat.

E tocmai sentimentul pe care îl desprind întreg din cuvintele strungarului Swella Dezideriu, un bărbat trecut de 50 de ani, nu numai martor ocular, dar și participant direct la evenimentele dramatice prin care a trecut Întreprinderea de fier în anii imediat de după Eliberare.

Ce a fost în acei ani sint pagini de adevărat eroism, de care Deszi-baci și-a mintește cu simplitate. „Mai întîi, trebuia ca să conducă cineva uzina. Patron nu mai era. Cu atît mai bine. Nu de stăpîni aveam noi nevoie. Așa că în fruntea uzinei s-au instalat muncitorii, constituind un comitet de conducere (cu trei ani înainte de naționalizare l-n-n.), în frunte cu comunistul Varga Iosif”. Oamenii au trecut la treabă. Uzina se trezise la viață, dar avea nevoie de combustibil, pe care muncitorii au început să-l aducă din pădurile din împrejurimi. Metalurgiștii din tată în fid au devenit la nevoie hărnicii tăietori de lemne, căci de aceste lemne depindea viața uzinei, viața lor. „Munceam, își amintește Deszi-baci, din zori și pînă seara, nu știam ce-i oboseala. Eram tineri, dar, mai ales, voiam să vedem uzina pusă pe picioare.

— Cît a durat această luptă?

— Vreo doi ani. Dar nu știu dacă i se poate spune luptă. Unii au numit-o eroism, un ziarist de pe atunci — Béla Laszlo — ne-a numit chiar „eroi ai muncii”. Noi însă știam atît: că trebuie să ne facem datoria.”

Nu mai că după ce lucrurile au început să intre pe făgașul lor, fostul patron, un oarecare Bujoiu, și-a adus aminte de uzină. Și a dorit să și-o ia înapoi! Dar oamenii săi, trimiși la Vlăhița să trateze cu muncitorii, li s-a răspuns un categoric: NU!, uzina sfîtuindu-i pe nepoftiții musafiri să facă bine să plece pe unde au venit! Oamenii se puteau descurca de minune și fără patron. „Slugoi au plecat cu coada între picioare, conchide Dezideriu Swella. Iar ziua de 11 iunie 1948 ne-a găsit uzina cu porțile deschise

și cu steaguri fluturînd pe coșul celui mai înalt furnal”.

În cele aproape trei decenii, scurse de atunci, la Vlăhița s-au schimbat multe. Uzina a devenit, între timp, întreprindere, noi capacități de producție, noi secții luînd ființă în perimetrul vechii uzine, și trăsînd astăzi profilul unei unități economice frunțase. O unitate în care muncitorii de azi, urmașii acelor „eroi ai muncii” din anii de după Eliberare, consideră noțiunea de eroism drept o exagerare. Exemple care să ilustreze această afirmație sînt destule și directorul de astăzi al Întreprinderii de fier Vlăhița, inginerul economist Rus Alexandru, îi vine greu să aleagă un moment mai deosebit. În adevăr, în ultimii ani aici au fost puse în funcțiune un nou aglomerator, care a transformat secția furnal într-o secție modernă, o turnătorie de cilindri, care produce piese de înaltă calitate pentru laminoarele de tablă și țevi, iar acum e în construcție o nouă turnătorie.

Paralel cu aceste lucrări, în vechea turnătorie s-a prevăzut înlocuirea cubilourilor vechi cu altele noi, operație care s-a preconizat a se desfășura în condițiile funcționării celorlalte cubilouri, nestîngerînd astfel planul, producția. Constructorii însă n-au fost de acord. „Nu ne băgăm noi în foc”, au zis, referindu-se la faptul că trebuiau să monteze în imediata vecinătate a metalului incandescent.

Atunci am apelat la muncitorii întreprinderii, mai exact la lăcătușii de la întretinere, imi spune directorul Rus Alexandru. Sub conducerea maistrului lăcătuș Szabo Laszlo ei și-au luat angajamentul ca pînă la sfîrșitul lui 1976 să monteze cubiloul.

— Treaba n-a fost deloc ușoară, recunoaște maistrul Szabo, un bărbat ca la 35 de ani. Împreună cu șefii de echipă Herczeg Mihai, Mihaly Ștefan și cu muncitorii ca Balog Alexandru sau Konrad Lajos, ne-am încumetat totuși. Mai întîi am demontat cubiloul vechi. Au coborît oamenii mei, ca scafandrii, pe funii în pîntecele cubiloului, cu aparatele de sudură, și, în trei zile, a fost gata. În schimb cu montatul cubiloului cel nou a fost mai greu. Flacăra era la un metru de noi, scintele săreau de parcă eram sub pomul de iarnă, cînd se aprind artificiiile; căldură mare, fum. Dar și noi eram echipați corespunzător, de n-avea cum ne atinge flacăra. Pe măsură ce instalația înainta în înălțime, au început și dificultățile. N-aveam o macara pe măsură — cea în dotare avea brațul de numai 10 metri, și nouă ne trebuia de 20! Ce puteam face decît să prelungim brațul macaralei existente cu încă 10 m?... Macaragistul, la început, s-a speriat; iar apoi mi-a zis că dacă îi garantez eu că ține, face ce zic eu.

— Cînd crezi că a fost momentul cel mai greu?

— Cînd am ridicat penultima piesă, cea mai masivă. Cînd am văzut-o plutind în aer, la 18 m înălțime, atîrnată de brațul parcului prea subțire al macaralei, m-au trecut și pe mine fiorii. E drept că luasem măsuri de siguranță, nu se putea întimpla nimic, decît să stricăm bunătate de piesă, dar vreo patru ore am trăit niște emoții de nedescris. În sfîrșit, cînd am auzit că piesa a făcut trunc! și s-a așezat la locul ei, cuminte, am răsuflat și eu ușurat.

ION ROȘU

(Urmare din pagina 10)

de ordine, disciplină și solicitudine față de cumpărători.

Vreau să subliniez însă preocuparea specială a Comitetului județean de partid, a Consiliului popular județean pentru diversificarea serviciilor de deservire a populației, pentru creșterea calității a acestora. La noi cooperarea meșteșugărească a fost atrasă mai mult spre produse de serie și mai puțin de serviciile de deservire a populației. Trebuie să reparăm această greșală.

— Sînteți mulțumit de eficiența audiențelor? Totdeauna oamenii au găsit sau găsesc la audiențe o rezolvare a nevoilor lor?

— Am căutat atît eu, cît și ceilalți membri ai organului de partid și de stat ca în spiritul legilor să ajutăm totdeauna oamenii. Anul trecut am primit în audiență mulți cetățeni. Unii au venit cu probleme deosebite care reclamau nu numai găsirea unui text de lege prin care să se soluționeze, ci și solicitudine, înțelegere, omenie mai multă chiar. Exemple sînt multe, ele nu constituie însă un mo-

tiv de laudă pentru noi. Consider potrivit ca la orele de audiență să participe alături de mine și alți tovarăși cu munci de răspundere, pentru ca problemele juste să fie soluționate operativ. Că mai sînt și în Miercurea Ciuc, și în alte orașe din județ, lucrători din aparatul de stat, din economie care plimbă oamenii, slujbași care abia de-și înalță privirea către cel care întreabă la un ghișeu. Stăruim să înlăturăm și aceste fenomene. Căutăm structuri mai simple, mai operative pentru rezolvarea mai promptă a problemelor sociale, administrative, pentru scurtarea timpului consumat în ședințe, a celui pierdut de cetățeni la ghișeele unor instituții ori unități de deservire a populației. Trebuie să înțeleagă toată lumea, mai ales cei vizați, că problemele oamenilor sînt probleme politice, de partid. În centrul politicii noastre stă, va sta și în viitor omul cu cerințele sale, cu nevoile de afirmare pleneră. Iată de unde izvorăște umanismul politicii partidului nostru.

— Cum credeți că se poate realiza un intelectual, profesional sau din alte puncte de vedere, la nivelul unei

comune? Ce atît întreprins pentru permanentizarea lor?

— Construim pentru specialiștii de la sate, deci și pentru profesori, învățători, medici și ingineri, locuințe noi, confortabile. Conform legilor, le oferim renuneri pe care își pot construi locuințe proprietate personală. Dezvoltăm prestările de servicii, unitățile comerciale. La I.A.S.-uri și S.M.A.-uri funcționează cantine. Orice am spune, nimeni nu se mai poate plînge că o duce rău într-un sat sau comună, că nu poate trăi civilizată dacă dorește aceasta. Cum să-și dezvolte personalitatea, întrebați? Profesia lor e aceea de educatori, de medici, de ingineri. Să exceleze în pregătirea și educarea copiilor, a tărânimii, să îngrijească de starea de sănătate a oamenilor, să acorde asistență tehnică necesară. Văd, la televizor, învățători, profesori devotați satului în care-și fac meseria, care învață elevii să picteze, să sculpteze, să cînte la diferite instrumente și ajung de uimesc lumea cu ei. Avem și noi multe exemple în județ. Iată dar un mod de a se realiza. Să știți că act de patriotism este nu

numai explicarea patriotismului făcută de profesorul de istorie, în ora de istorie, după care se grăbește să prindă primul tren. Act de patriotism înseamnă și integrarea deplină în lupta colectivului căruia îi aparține, participarea efectivă la împlinirea sarcinilor economico-sociale, la rezolvarea nevoilor oamenilor care te înconjoară. Posibilități de afirmare sînt multe. Să ne gîndim numai la Festivalul național „Cîntarea României”: cadrele din învățămînt, întreaga intelectualitate a satelor pot avea aici o largă participare, o mare contribuție. La noi în județ, această manifestare a muncii și creației libere a poporului nostru se desfășoară bine. O statistică ne spune că fiecare al șaptelea locuitor este prezent într-o formație cultural-artistică. Centrul de greutate al tuturor activităților culturale-educative a fost mutat în unitățile economice din industrie și agricultură. Desfășurată astfel, consider că această grandioasă mișcare artistică își va atinge scopul propus de conducerea superioară a partidului nostru.

Cum se vede patria cu ochii copiilor patriei

Scoala generală numărul 4 din București, plasată în sectorul I și la un pas de Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu”, e o școală nouă, bine rînduită și curată, cu 16 săli de clasă, punind aici la socoteală de asemenea laboratoarele și cabinetele, cu aproape 600 de elevi, din care foarte mulți sînt nu numai elevi-elevi, ci chiar premiați, clasați pe locuri fruntașe la diferitele Olimpiade pe discipline, cazul Cătălinei Bologna, al Danielei Urdea, al Ancăi Daia, al Cristinei Păun sau Mirunei Dumitru, dar mai ales cazul lui Bogdan Cămirzan, din clasa a VII-a, care a fost admis la concursul de istorie pentru clasa a VIII-a, dînd dovadă de o pregătire și o aplicație deosebite.

Am vizitat zilele trecute școala despre care scriem, zăbovind mai întîi în clasa I-a B (învățătoare Antoaneta Stănculescu), de unde, în ziua de 19 ianuarie, a fost lansată chemarea către toate grupele organizației „Șoimii Patriei” la muncă și disciplină, la păstrarea curățeniei, la plantarea unei flori, la vizitarea unui muzeu sau a unei case memoriale și așa mai departe, găsind acolo, în clasa I-a B, o atmosferă de lucru, copii cumiți și lucrări întocmite ordonat și aplicat spre dreapta. Cristina Drăghici, înaltă doar cu o palmă peste pupitrul, scrisese curat și frumos că „Jenica are un coșoc nou și riul Jiul este mare”, drept pentru care lucrarea ei se afla afișată la panoul săptămîinii, alături de cea a Letiției Moraru și alături de desenele multicolore înfățișînd povestea zilei, una și aceeași cu cea a Motanului încălțat.

Ne-am oprit apoi, trecînd prin fața Laboratorului de chimie pe care stătea scrisă disciplina respectivă nu este altceva decît „poezia științelor pozitive”, după crezul profesoarei de specialitate Sorina Surdeanu, una și aceeași persoană cu directoroarea școlii, ne-am oprit apoi la clasa a IV-a A, aleasă la întîmplare, nu după notele — de regulă foarte mari — din catalog și nici după cartonașele — inspirate oare din fotbal?! — pe care învățătoarea de gradul I Emilia Stănescu obișnuiește să le înmîneze elevilor, cele albastre pentru fapte bune, ieșite din comun, și cele galbene pentru zburdănicii și neatenții care, ajunse la cifra 5, se transformă într-un cartonaș roșu, echivalent nu cu o eliminare de pe teren, ci cu un punct scăzut la purtare!! Dorînd să testăm la fața locului și fără nici o pregătire prealabilă cunoștințele de istorie și patriotisme ale elevilor clasei respective, am inițiat o anchetă fulger, un extemporal „Flacăra”, la clasa a IV-a A a Școlii generale numărul 4 din București, rugîndu-i pe copiii de numai 10 ani să răspundă la următorul chestionar:

1. Ce s-a întîmplat în anul 1877?
2. Cine a fost Nicolae Bălcescu? Dar George Enescu?
3. Enumerați cîteva din bătăliile purtate de Ștefan cel Mare.
4. Care au fost cauzele răscoalelor țărănești din 1907 și de unde anume au pornit răscoalele?
5. Care sînt cele mai mari hidrocentrale din țară? Dar centre siderurgice?

În condițiile în care mai mulți elevi au lipsit, fiind bolnavi, am primit 27 de extemporale și se cade să spunem, spre mîndria clasei a IV-a A și a cadrelor didactice de la școala respectivă, că majoritatea zdrobitoare a răspunsurilor au fost exacte și la obiect, demonstrînd că elevii de 10 ani interogați posedă temeinice cunoștințe de istorie și geografia patriei, avînd —

încă de la o vîrstă timpurie — asigurate condiții nu doar spre a deveni buni specialiști într-un domeniu sau altul al vieții, ci și buni români, cu un dezvoltat simț al istoriei neamului și al patriotizmului.

Spre edificare, iată cîteva din răspunsurile primite, luate la întîmplare din maldărul aflat în fața noastră:

1. „În anul 1877 s-a dat un război crîncen cu turcii, iar după mai multe zile românii s-au declarat independenți” (Florentina Gheorghe); „În anul 1877, România s-a declarat independentă prin războiul de la Plevna” (Cristina Moșoiu); „România, la 9 Mai 1877, s-a declarat independentă și si-a cucerit independența prin luptă” (Liliana Pandelescu) etc. Dealtfel, la prima întrebare, cu o singură excepție — „S-a întîmplat o răscoală” (Rareș Bobescu) — toate răspunsurile au fost corecte.

2. „Nicolae Bălcescu a fost un mare cărturar și învățat. El și-a iubit țara și poporul” (Carmen Avanu); „Nicolae Bălcescu a fost un mare cărturar, care a fost căpetenia revoluției din Muntenia, din anul 1848. George Enescu a fost un mare muzician român, care a dat concerte în toate țările aproape” (Laurențiu Tudor); cu 3 excepții, restul răspunsurilor au fost exacte, cu mai multe sau mai puține comentarii. Din cele 3, iată confuziile cele mai mari: „Nicolae Bălcescu a fost un mare poet” (Vasile Bogdan) și „George Enescu — un mare scriitor” (Rareș Bobescu). În sfîrșit, 2 răspunsuri mai colorate: „George Enescu a fost un om care a făcut multe rapsodii și a trăit 74 de ani” (Ioana Păunescu) și „Nicolae Bălcescu a fost un cărturar de seamă, care l-a iubit și ajutat mult pe țărani” (Gabriela Ghiță).

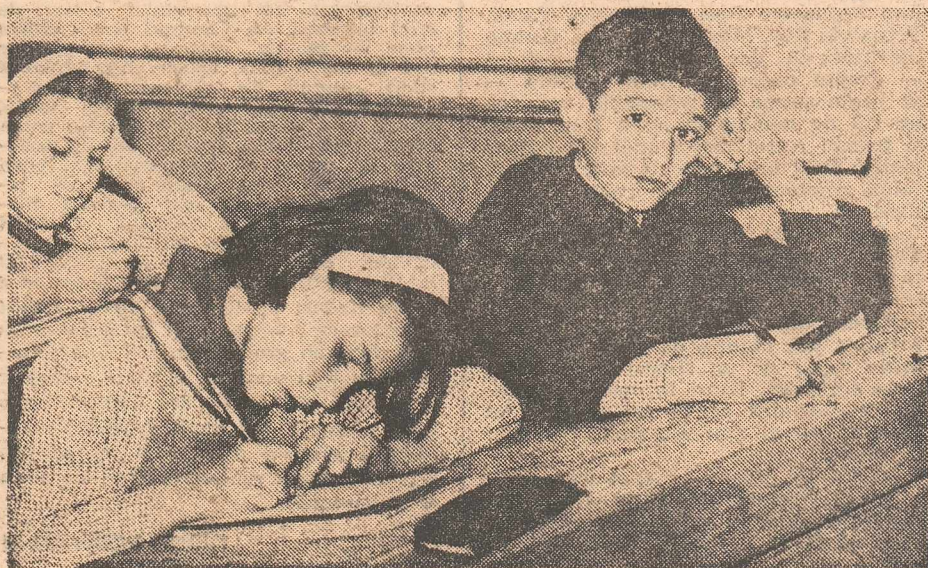
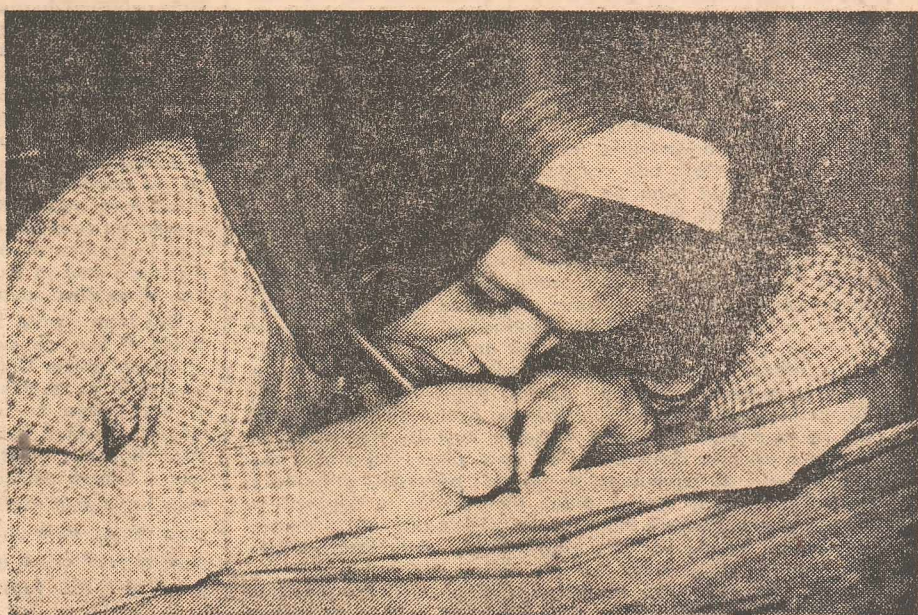
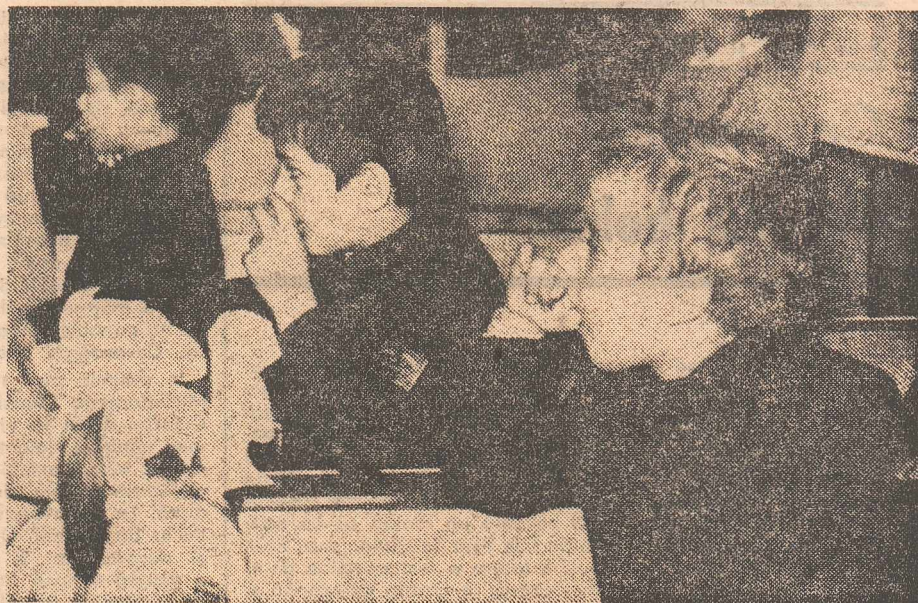
3. „Ștefan cel Mare a cîștigat la Vaslui cea mai mare victorie împotriva turcilor, în anul 1475” (Jorj Murgoci); „Ștefan cel Mare a avut o bătălie la Vaslui, cu turcii. O altă bătălie a avut la Războieni” (Cristina Moșoiu). Un singur răspuns, cel al Cristinei Mindrescu, a nimerit departe de țintă: „Ștefan cel Mare a avut lupte 1-a!! Mănăstirea Plevna”.

4. ABSOLUT TOATE EXTEMPORALELE AU RĂSPUNS EXACT LA ACEASTĂ ÎNTREBARE, după modelul „n-aveau pămînt, nu aveau voie să taie lemne din pădure să facă ciubere, nu le dădeau bani și li obligau să muncească mult pe moșiile boierilor și moșierilor. Răscoala a început în satul Flămînzii din județul Botoșani” (Anca Frelipeanu).

5. „La Porțile de fier și pe rîul Bistrița Centre siderurgice la Hunedoara și Reșița” (Daniel Popovici); „La Bicăz, pe Lotru și pe Dunăre, la Porțile de Fier. Centre siderurgice: Hunedoara, Reșița și altele” (Dana Voinea); „Cele mai mari hidrocentrale sînt la Porțile de Fier, pe fluviul Dunărea, pe riul Argeș și V.I. Lenin de la Bicăz; este planificată hidrocentrala de la Gheorghe Gheorghiu-Dej. Cele mai mari combinate siderurgice sînt la Galați, Hunedoara și Reșița” (Cătălin Bujor) etc.

Înceind aici, cu regretul de a nu fi putut reproduce în întregime răspunsurile primite, vă lăsăm, stimați cititori, să cîntăriți dumneavoastră promptitudinea și profunzimea gândirii unor elevi de numai 10 ani care, în numai jumătate de oră, au gîndit cum au gîndit și au răspuns cum au răspuns. După opinia noastră, atît ei cît și educatorii lor, învățători și profesori de înaltă ținută profesională și politică, merită — după obișnuința Emiliei Stănescu — UN CARTONAȘ ALBASTRU!

EMIL NEGOIȚĂ ■

Intre clasic și baroc (XVII)

Caravaggio

Bacchus bolnav

Un J. J. Rousseau cunoscut doar de prieteni trimitea la un concurs un studiu în care făcea rechizitoriul culturii și elogia starea naturală. Cel care a citit studiul și l-a propus pentru premiere are nimeni altul decât Diderot, fondatorul *Enciclopediei*! Și tocmai Parisul care făcea din cultură un fel de religie a fost teatrul unei popularități fulgerătoare în care nevoia de romantism juca un rol important. Cum altfel ne-am putea explica azi succesul incredibil pe care un roman ca *La nouvelle Heloise* l-a avut la apariție? În fața librărilor erau cozi. O femeie care a luat romanul la teatru a fost găsită a doua zi în sală adâncită în lectură. Aceasta în Franța carteziană și în secolul iluministilor. Era o revanșă pe care sensibilitatea o lua asupra rațiunii.

Există aici multe sugestii pentru o comparație cu felul iconoclast în care a năvălit Caravaggio într-o artă saturată de frumusețe și într-o Romă ce mingia încă legenda lui Rafael. Dacă perfecțiunea nu poate fi atinsă, pare să insinueze el, singura șansă care ne rămâne este eroarea. Și dacă nu putem fi nevinovați, singurul destin e păcatul. Dar el nu va rosti aceste vorbe; măcar pentru motivul că nu-și pune problema perfecțiunii și a nevinovăției, ci a adevărului.

Dealtfel, în acest caz comparațiile nu folosesc la nimic. Ele ne-ar împinge chiar pe căi greșite, deoarece Caravaggio nu poate fi redus la strigătul de război pe care-l lansează pictura sa împotriva idealurilor Renașterii și împotriva celor bolnavi de albastrul din operele artiștilor florentini care pregătindu-și culoarea ne dau parcă un exemplu despre cum poate fi pictată fericirea. Și spun asta știind că mă număr și eu printre acești bolnavi. În fața candelor lui Fra Angelico mă simt ca în fața mării într-o zi senină de vară; sau a cerului; un cer albastru, fără un nor, nemaculat de nici o durere și de nici o remușcare, pe care-l privești trinit între ierburii, fără să-ți mai amintești nimic, plin doar de acel albastru nevinovat care te limpezește de toate greșelile încit buzele amare de sutul oțetarilor se destind într-un suris, pină când marea dispare și cerul de asemenea și reapar pământul, greșelile și speranțele, lumina devine altfel, mai acută, în contrast cu umbrele deoarece între timp vântul a răfoit albul și dinaintea noastră se află un Caravaggio. Poate chiar *Bacchus bolnav*. Sau... În sfârșit, asta are mai puțină importanță.

Un zeu muritor pare să fie un eșec al ideii de zeu. Inșă singura glorie adevărată a unui zeu e să devină om, ieșind

astfel din rîndul stîncilor și al vîntului. Boala îi umple pe Bacchus de anxietate, dar și de adevărul vieții. Mina învinețită de semnele bolii se strînge imperceptibil pe ciorchinele de struguri de care depinde viața zeului. Dacă va strivi strugurii, va strivi viața sa și totuși, chiar cu prețul de a pierde totul, el nu va rezista dorinței de a simți și mai cold între degete acest ciorchine plin de lumina care a copt fructele și le-a umplut de dulceață. *Bacchus bolnav* nu e un zeu decăzut, ci un zeu care triumfă asupra a ceea ce nu-i mai oferă calmul olimpien, recunoscînd că între singele său și mustul dulce nu mai e nici o deosebire esențială și că lucrurile din jur capătă un sens și un nume numai în clipa cînd le-am iubit ireversibil. E oare un orgoliu și în această recunoaștere care smulge tristeții o mărturisire de dragoste? Dacă există o etică barocă, ea nu cunoaște modestia. Și, oricum, n-avem ce căuta în arta lui Caravaggio exemple de modestie.

În schimb, putem găsi în această artă destule dovezi că Michelangelo Merisi da Caravaggio nu iubește culoarea. Culoarele devin la el variante ale luminii și umbrei, nuanțele unui contrast violent ca și firea picturii. Iar surprizele nu se opresc aici. Lumina a triumfat în multe feluri în pictură, însă niciodată în felul acesta. La El Greco ea e o formă de credință. La Caravaggio reprezintă unul din cele două principii de la baza lumii. O lumină neliniștită, crudă, uneori lividă și devoratoare. Și o umbră care învăluie personajele ca o muzică neagră. Sau ca o febră sumbră. Oamenii plutesc în ea ca într-un acvariu. Între profeții umbrei, Caravaggio e cel care se îngrijește cel mai puțin de ambianță... Imj amintesc cum intrînd în galeriile piramelor, călăuza, un arab bătrîn care cunoștea foarte bine în ce mod poate fi sporit un mister, aprinde din cînd în cînd flăcări derizorii și violente de magneziu care îi lumineau ciudat obrazul dîndu-i un aer dacă nu tragic în orice caz neobișnuit; atît de neobișnuit încît în universul acela de piatră și tăcere m-a încercat o ușoară înfricoșare simțindu-mă dintr-o dată foarte departe de soarele care lumina grandoarea și mizeria lumii. Piramida e o încercare disperată de a ingenunchea moartea pe propriul ei domeniu; ea nu opune deșertului o floare, o grădină, ci o iluzie. Și dacă vrem neapărat să comparăm cu ceva pictura lui Caravaggio nu trebuie să facem apel la iluzii. Picioarele desculte care-l obsedează vor să calce pe un pămînt adevărat. Astfel, o pictură care la început te părea unora lipsită de demnitate, era, dimpotrivă, demnă tocmai prin excesele ei.

Dar între aceste lumini și umbre nu mai e loc pentru precauții și formule cuminți de înțelepciune. Și tot ceea ce te oferă de obicei Caravaggio oamenilor săi este o singurătate opacă. Ei nu se mișcă între arbori și cer, între ziduri și mare, ci între umbre. În ciuda violenței cu care trăiesc, ei sînt foarte singuri. Destinul îi învăluie din toate părțile și, cu siguranță, dacă Bacchus ar strînge degetele n-ar curge must, ci sînge. Sau o lumină ascuțită. Pentru că acestui misionar al contrastelor, i-a plăcut totdeauna albul... Fiecare valorează exact atît cît a dăruit, scrie undeva Pavese. Oare Caravaggio ne-a dăruit prea puțin? Există în această întrebare o obiecție căreia mi-e greu să-i fac față.

OCTAVIAN PALER ■

nemascop), redă cu o sinceritate cutremurătoare destinul unui inspector de poliție (Lino Ventura), însărcinat să facă lumină într-o tenebroasă înșurire a unor asasinat vizind, întotdeauna, persoana cîte unui magistrat.

Asasinarea unor juriști în Italia — afacere care e legată, se pare, de Mafie și de mafioți și are implicații evidente printre diversele grupări de extremă dreaptă — vine parcă să completeze și așa dureroasa, revoltătoare stare de fapt relevată în filmul lui Rosi: aceea că, uneori, în destinul unei țări sau comunități umane intervin momente de haos, de teamă, pe panică, momente din care profită, din umbră, promotorii asasinatului politic deliberat, regizat și îndeplinit ca atare.

Soarta inspectorului de poliție este, aici, pecetluită încă dinainte de a se apuca de cercetări, iar moartea sa din final — contrafăcută apoi, oribil, prin explicațiile date de presa de dreapta, pentru a irita simpatizanții Partidului Comunist Italian — reprezintă un admirabil moment de film, un moment de alarmă pentru toți oamenii cinstiți din această lume bîntuită încă, din păcate, de stihia violenței. Minute în șir după consumarea finalului — în timp ce lumina s-a aprins în sală și pe ecran se scurge, modest, lista celor ce au contribuit la realizarea peliculei — urechile ne sînt invadate de urlul mecanic, surd, al unor tancuri și mașini blindate ce asistă la o manifestație a comunistilor; zgomotul acesta uniform, iritant, este obșesiv. Finalul filmului lui Rosi, contrar soluției artistice găsite (uciderea inspectorului), este vibrant și tonic prin însăși această „alarmă” sonoră ce-l însoțește. Rosi nu acceptă posibilitatea dezastrului, el avertizează însă, cu o vehemență încă neîntîlnită la acest mare cineast, că violența nu poate duce decît la haos.

HORIA PATRAȘCU ■

Expoziții

Bijuterii

La Căminul Artei cinci artiști tineri prezintă bijuterii. Momentul trebuie comentat cu toată simpatia, fiindcă prea rar avem prilejul să vedem bijuterii de calitate, fiindcă meșteșugul acesta al podoabelor de interes plastic major este, din felurite motive, cam nevăgătat în seamă. Magazinele Fondului Plastic vind, e drept, mulțime de găteți și giuvaeruri, cel mai adesea însă de o factură mediocră. Cele două-trei vitrine cu bijuterii, rătăcite prin marile manifestații de artă decorativă de la Dalles, abia de arse să îndrepte o clipă atenția asupra artiștilor din domeniul. Situația se va ameliora, desigur, nu atît cu creșterea nivelului de trai — fiindcă prețul obiectelor despre care scriem nu va fi niciodată peste posibilitățile cetățeanului de rînd — cît mai ales cu nuanțarea gustului pentru modă la generațiile tinere. Bijuteriile sînt, se știe, accesorii ale modei, linia lor urmează norma nouă a modei. Toate aceste colane, agrafe, pandantive, inele, fibule, catarame, cercei, coliere, diademe, brățări, brelocuri și altele asemenea trebuie să fie în armonie cu înfățișarea omului și a îmbrăcămîntei sale. Or, armonia nu cere neapărat metale prețioase și pietre scumpe. Veacurile trecute au modelat definiția bijuteriei pe ideea că podoaba cere aurărie, pietre împărătești și emailuri rare. Cu vremea, definiția a devenit mai democratică: bijuteria, zic dictionarele de azi, este obiectul de podoabă realizat dintr-un material sau cu o lucrătură prețioasă. Lucrătura prețioasă înseamnă viziune plastică, talent bogat, har pentru arta giuvaerurilor, stil. Pentru orfevrul contemporan tot materialul e bun de croit bijuterii. La Căminul Artei vedem piese din metale argintate iar pietrele sînt de toată mina, uneori chiar scoici și sticlă colorată. Ce contează e numai efectul, frumusețea liniei, tăietura curată, personală a artistului. O bijuterie poate fi astfel un fapt de artă tot atît de pasionant cît un grup sculptural. Cei cinci tineri care expun acum prețioase lucrături în materiale mai degradabile aceste sînt: DORU CODĂ, FLORIN CIOCILTEU, VIRGIL MIHĂLESCU, NICOLAE MOLDOVEANU și DUMITRU RĂDULESCU. Ei s-au remarcat în mai multe rînduri în domeniul acesta delicat al odoarelor femeiești și cu toate că nu sînt chiar un grup condus de o idee, urmînd cu toții un scop, o teorie, reușesc să impună aici un tip de bijuterie de o sobră eleganță. Tot acum, MONICA FLĂMÎNDU prezintă o serie de imprimeuri, al căror desen rimează frumos cu acela al giuvaerurilor.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica spectacolelor

Despre prestigiu

Virgil Stoenescu, potrivit propriei mărturisiri, a fost urmărit, de prin tinerețe încoace, de un personaj într-adevăr dramatic al istoriei noastre: Alexandru Lăpușneanu. Iar piesa cu același nume reprezintă concluziile scrise ale unei lungi și profunde și, mai ales, tandre meditații. Tandre, pentru că, asemenea istoricului de prestigiu C. C. Giurescu, dramaturgul Virgil Stoenescu a căutat să-l înțeleagă pe omul Alexandru Lăpușneanu. Un om care — aceasta-i ideea pentru care pledează piesa — a fost nedreptățit și de cronicari și de urmașii lor. Un om care n-a ucis oameni pentru că așa i-a fost firea, ci pentru că așa l-au obligat faptele celor uciși de el, pentru că așa l-a obligat singurătatea sa de justițiar neînțeleș.

Privită cu ochi de meșteșugar, piesa e și dialog dar, în esența sa, rămîne mereu un monolog. E monologul Lăpușneanului despre sine, despre faptele sale, despre puterea sa, despre neputințele sale, despre dreptatea sa, despre relația sa cu contemporanii săi, despre relația sa cu istoria, și, mai ales, despre relația sa cu faima sa. O ceartă continuă a unei conștiințe cu sine însăși, un monolog compact, masiv, căruia — pentru a-l face mai lesne, mai comod de recepționat pentru spectatori — dramaturgul Virgil Stoenescu, cu abilitate profesională, a știut să-i dea aparențe de dialog prin dublarea și triplarea conștiinței chinuite a domnitorului cu două personaje-pretext, cu două personaje-self service: Scutierul și Bătrîna.

Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani montînd această piesă, montînd-o pe scena sa, cu actorii săi, cu scenograful săi, cu suflorul său, cu regizorul său Constantin Dinischiotu — într-un cuvînt cu toate forțele sale — a făcut, dincolo de o noutate pentru bucuria

iubitorilor de teatru botoșăneni, un cold, un sentimental, un moldovenesc colegial: i-a adus pe scîndurile scenei tot ce-i trebuie unui suflet de actor ca să-și sărbătorească 30 de ani de muncă actoricească, cu un rol nu doar principal și nu doar titular, ci cu un rol, repet, aproape monolog.

Iar Constantin Codrescu le-a mulțumit frumos colegilor săi — nu din București, ci din Botoșani — și le-a mulțumit paradoxal, vorbind cu sine însuși. De fapt, monologul său e o înclățare a unui actor cu patima vieții sale: actoria. O actorie pe care Constantin Codrescu o practică, o concretizează cu muncă de artizan conștiințios, cu minuție de filigranist, cu profesionalism de savant, cu reacții ale talentului puse sub control. Sînt voci care susțin că toate astea — fie la Codrescu, fie la alții — de-acum înseamnă clasicism; și unele dintre vocile acestea își îngăduie tonuri de plictis. E păcat și mă întristează cîrtirea împotriva a ceea ce înseamnă valoare așezată. Pentru că tocmai din valorile așezate se refac veșnic temeliiile pe lungul și pe latul cărora pot zburda focurile de artificii ale altor și altor talente noi și tinere și care, la rîndul lor, înalță temelia artei, dar o înalță automatistour, intrînd și ele în cremenea clasicismului, cobînd-o deci și ele. De aceea, oricît de explozive și inedite și simpatice sînt și or fi aparițiile noi, e de bună măsură interioară să continuăm să ne lăsăm furați de arta — de pildă — a domniei sale Eugenia Popovici, ori a domniei sale Ion Manta. Dealtfel că urcușul se face și blind, nu numai în salturi, o demonstrează, revenind la spectacolul de la Botoșani, și relația, de la meșter furați de arta — de pildă — a domniei sale Eugenia Popovici, ori a domniei sale Victor Nicolae. Se întrevăd de pe acum în jocul tînarului actor certitudinii, să le spunem, pentru că ne-am apucat de acest cuvînt, tot clasice. Și nu vîd cine are de pierdut din preluarea asta de stafetă. În ceea ce mă privește, la sfîrșitul spectacolului m-am ridicat în picioare și-am aplaudat-o.

Dar, peste toate, o realitate e mai importantă: că Virgil Stoenescu din București, ori Mircea Radu Iacoban din Iași (mă refer la „Reduta” sa), că actorii din Botoșani, ori Iași, ori Bucu-

rești, ori din alte locuri binecuvîntate cu scenă ale țării muncesc să reabiliteze oameni care au trăit cu zeci și sute de ani în urmă, pledează cu argumentele artei ca să le redea prestigiul știrbit. E o chestiune de morală pe care magistrat artistic și demn uman a realizat-o ardeleanul Titus Popovici, cu a lui „Puterea și Adevărul”. Înseamnă că există în sufletele oamenilor de azi o poftă de dreptate — nu egoistă! — și înseamnă că există acum un timp prielnic dreptății. Să-l prețuim! Mihail Sădoveanu — tot om de artă, care a scris pentru reabilitarea și a domnitorilor dar mai ales a țărănilor acestei țări — a avut un crez: „Lupta noastră și izbînda să fie pentru reabilitarea omului”. Evident, un crez de-acum clasic.

NELU IONESCU ■

Cronica filmului

Cadavre de lux

Alături de Lino Ventura mai apar, în acest ultim film al regizorului italian Francesco Rosi și Charles Vanel, Fernando Rey, Max von Sydow, Renato Salvatori ș.a., dar numai despre primul — despre regretatul Lino Ventura — se poate spune că reprezintă un rol, un rol de neuitat în acest film amar și tragic; restul distribuției fiind doar pentru Rosi un binevenit prilej de a-și folosi prieteni-actori în roluri episodice.

„Cadavre de lux” este un film politic. Formula nu e nouă, pe piața occidentală apar asemenea filme, unele mai reușite, altele mai puțin, în general însă autorii acestora fiind sinceri în a-și face, în acest fel, datoria de cetățeni; de a arăta lumii că un sistem politic permite dereglări, fisuri în comportamentul cetățeanului, acesta putînd fi la fel de bine om de stat sau paznic al unei instituții.

Filmul lui Rosi — filmat impecabil, sobru de Pasquale de Santis — refuzînd din capul locului orice al spectaculozității (cum ar fi pelicula color sau ci-

Scrisori
de tinerețe

Cu sîrguință și inteligență, demne de laude, Eugen Barbu publică și comentează în Săptămîna corespondența de tinerețe a lui Matei Caragiale. Scrisorile divulgă un Matei snob, libertin, lipsit de scrupule, dar și un pătrunzător observator al unei lumi dintr-un veac ce „strivea”, ca să întrebăm o expresie, folosită peste ani, de viitorul prozator al Craiilor. Atașamentul sentimental al lui Matei la o societate ce își făcea din lux și desfrîu suprema ei rațiune de existență e absolut. Citind scrisorile, caligrafiate cu o preocupare în observație surprinzătoare, ni se impune totuși o întrebare. Această lume — a Măgurenilor, a lui Pantazi, dar și a Arnotenilor, sau a lui Gore Pirgu — formează universul fantastic, delirant, pitoresc, grotesc, lubric, toxic sau numai ridicol al Craiilor de Curtea Veche. În carte însă, optica lui Matei asupra acestei lumi este schimbată. Dacă pentru cei doi luceferi, Pașadia și Pantazi, autorul își păstrează întreaga evlavie, o slăbiciune declarată cu orgoliu, pentru tot restul acestei lumi în disoluție Matei își mărturisește o disprețuitoare distanță. Și atunci, întrebarea: ce a intervenit în psihologia și felul de a gândi al lui Matei Caragiale, pentru ca, între scrisorile lui de tinerețe și operă, să intervină o răsturnare atît de fundamentală?

Maturizarea omului, experiența, grea de consecințe, a primului război mondial? Mărturisesc, nu mă las sedus de aceste ipoteze, dezmințite, dealtfel, de însăși viața lui Matei, consecvent cu sine, pînă la sfîrșitul existenței sale. E suficient să-i citim jurnalul, sau să ne gîndim la gestul de superbie, cu care și-a ridicat la Sionu steagul senioriei sale. Atunci? Înseamnă că dincolo de atașamentul lui sentimental la o lume pe care n-a încetat s-o adora dincolo de toate fidelitățile lui omenești, cînd a descris această lume, în care se visa integrat, a operat rigoarea artistică, singura compănă dreaptă a judecății și a lucidității.

Eliberat de obsesii și infirmități morale, Matei își judecă craii în „asfințitul” lor, cu un cîntar de o infailibilă nepărtinare.

Conștiința scriitorului e opera lui. Restul sînt amănunte și istoriografie literară. Dealtminteri, cazul lui Matei nu e unic. Legitimistul Balzac e autorul Comediei umane.

AUREL BARANGA

În absența martorilor

Pînă în 1969, cînd îi apărea Vinurile lor, carte de amintiri din lumea literară a acestui început de secol, obscurul publicist Vintilă Russu-Șirianu nu-și legase încă numele de vreo operă durabilă, în cît volumul citat a putut constitui pentru mulți o surpriză. Ambiționind a fi o valoroasă colecție de documente inedite despre viața unor mari personalități ale culturii noastre, cartea în discuție este o tipică scriere memorialistică destul de întinsă, în cuprinsul căreia sînt evocați, printre alții, George Enescu, Mihail Sadoveanu, Constantin Brîncuși, Panait Istrati, Octavian Goga, George Coșbuc, I. L. Caragiale și Mihail Eminescu — pe care autorul pretinde a-i fi cunoscut direct sau indirect, în fața unui binecuvîntat pahar de vin.

Cu cei mai mulți din cei evocați, Vintilă Russu-Șirianu (n. 1897) a fost contemporan; pe alții însă i-a cunoscut doar... din amintirile tatălui său, Ioan Russu, fondator al ziarului de luptă Tribuna din Arad și nepot de soră al lui Ioan Slavici.

„Tatăl meu, explică în cuvîntul introductiv memorialistul, și-a făcut ucenicia la București unde Slavici se stabilise prin 1878. În casa lui a împărțit cîva timp aceeași cameră cu Eminescu...”

După cum e și firesc, interesul maxim al evocărilor se concentrează asupra ultimelor două capitole ale cărții — Cu vînuri și fără în preajma lui Caragiale și Pelin și Lacrima Cristii cu Mihail Eminescu — în legătură cu acesta din urmă, îndeosebi, memorialistul aducînd o serie de amănunte „inedite” privind perioada dinaintea îmbolnăvirii din 1883. Întrebarea e însă dacă aceste așa-zise amintiri sînt scrise în deplinul spirit al adevărului, cum ni se dau garanții în cuvîntul introductiv.

De la început apare ca nelalocul ei afirmația că la 1882, cînd, chipurile, Ioan Russu ar fi trecut munții în România (pe ascuns, ajutat de niște ciobani), Eminescu putea fi atît de cunoscut și admirat în Transilvania, încît adolescentul Coșbuc să i se adreseze curajoșului peregrin, în ajunul aventurii: „Îți dai seama că ai să-l vezi pe Eminescu... Nu te cutremuri?” Ca și cum autorul Scrisorilor ar fi fost, de pe atunci, un idol al publicului cititor tinăr! În realitate, la 1882, nici adolescentul Coșbuc, nici Ioan Russu-Șirianu, nici Iosif Vulcan și în genere nici un alt transilvănean, cu excepția lui T. Maiorescu, nu realizau înălțimea zborului poetic al lui Eminescu, pe atunci prezent mai adesea pe buzele dușmanilor decît pe cele ale puținilor săi prieteni (v. pentru aceasta și studiul Elenei Stan „Poezia lui Eminescu în Transilvania”).

Dar impresia de artificial care însoțește capitolul de care ne ocupăm se amplifică odată cu relatarea de către memorialist a descinderii lui Ioan Russu în București. Începînd cu fizicul poetului — pretimpuriu îmbătrînit (impresie culeasă de la Mite Kremnitz) — și sfîrșind cu vestimentația în veșnică suferință, portretul lui Eminescu, cunoscut din documente anterioare, nu se îmbogățește cu nici o linie nouă. Sare în ochi doar efortul memorialistului de a compune scene vii după datele cunoscute, nu o dată poetul fiind pus să ilustreze impresiile cutărui contemporan.

Supărători sînt apoi ditirambii cu care „ciobanul” (cum i-ar fi spus poetul lui Ioan Russu) i se adresează maestrului

său, botezîndu-l în gînd „idolul venerat” și „împărat al poeziei”, ceea ce, dincolo de ridicolul involuntar, ar presupune din partea șirianului, școlit în altă limbă, nu numai o perfectă cunoaștere a limbii române, dar și a literaturii ei originale, pentru a putea astfel realiza, prin comparație, adevărata valoare a lui Eminescu. Dealtfel, cronologia precară cu care operează de obicei V. R. Șirianu iese și mai mult în evidență cînd se afirmă că în toamna lui 1882 Ioan Russu, adus de Slavici și Eminescu la Timpul, ca practicant, l-ar fi găsit acolo și pe Caragiale; cînd, se știe, dramaturgul încetase, încă înainte de 7 iunie 1881, să mai facă gazetărie conservatoare!

Spectaculoasa înșirare de întîmplări...inedite din viața Lucașărilor culminează cu firul tristei zile de 28 iunie 1883. Scrutată cu atenție, versiunea memorialistului se dovedește însă repede o nedibace dramatizare a unor texte cunoscute — într-atît izvoarele de inspirație utilizate (Insemnările zilnice ale lui T. Maiorescu și articolul lui Al. Ciurcu, din Adevărul, 17 octombrie 1911) își trădează prezența la tot pasul. Spre exemplu, plîsul lui Caragiale, consemnat lapidar în jurnalul criticului sub forma „a izbucnit în lacrimi cînd a auzit ce-i cu Eminescu”, devine la V. R. Șirianu un plîns de proporții diluivale: „Și a izbucnit în plîns. Siroaie de lacrimi i-au inundat chipul. Se rostogoleau pe el în lumina vie a verii, ca mici, nenumerate nestemate... Hohote înecătoare, hohote de bărbat neînvințat cu plîsul și scuturau trupul cu o ciudată putere.” (I)

Semnănd doar cîteva incongruențe dintr-un șir care s-ar fi putut amplifica fără folos, ne întrebăm, în definitiv, ce rămîne valabil din cele peste cincizeci de pagini așa zicînd documentare despre Eminescu? Și răspunsul e unul singur: NIMIC. Iar dovada o găsim întreaga — dacă mai era nevoie? — într-o scrisoare a lui Ioan Slavici către T. Maiorescu, nerelevantă încă în acest context:

„Stimabile domnule Maiorescu! Tinărul pe care vi-l trimit cu această scrisoare e nepotul meu, Ioan Russu, fiul repozatei mele surori. El a terminat cursul pedagogic și-l trimit la București ca să facă practică la Școala de la Sf. Ecaterina să învețe românește și să mai vază lume. E băiat bun și am crezut că trimițîndu-l la București trebuie să vi-l trimit și D-voastră să-l vedeți. Dacă ar vorbi mai bine românește i-l as fi recomandat Doamnei Kremnitz drept tovarăș pentru părășitul meu elev” (I. E. Toruțiu, Studii și documente literare, vol. V, p. 111).

Să mai adăugăm că scrisoarea e datată Sibiu, 7 octombrie 1884, pentru ca să fim edificați complet. Așadar nu în toamna lui 1882, printr-o spectaculoasă trecere nocturnă a graniței, descindea Ioan Russu în București, ci abia în 1884, în mină cu o deloc eroică scrisoare de recomandare către Maiorescu. Termenii în care e compusă scrisoarea lui Slavici exclud categoric ipoteza unei anterioare șederi a lui Ioan Russu la București ca practicant la Timpul, căci atunci recomandarea lui Maiorescu ar fi fost inutilă, iar aluziile la slabele cunoștințe de limba română ale nepotului, anacronice.

Concluzia logică e dar că, de fapt, Ioan Russu-Șirianu nu l-a cunoscut personal pe Eminescu care, la 7 octombrie 1884, se afla deja la Iași. În absența martorilor, memoria avîntată a publicistului a inventat cu seninătate întîmplări și situații inexistente. Iată un motiv pentru care eminescologii noștri care i-au acordat credit vor trebui să-și revadă scrierile.

ION ROȘU

Faptele și vorbele

Efectul lecturii

Lecturile, după efectul lor, sînt de mai multe feluri. Există, astfel, în primul rînd, categoria celor care nu pot fi duse la capăt. Ele rămîn, din punct de vedere practic, fără nici un efect. Dacă cititorul nu e snob și are instinctele defensive sănătoase, aruncă pur și simplu cartea, de îndată ce ea începe să-l calce pe nervi. Rămîne însă tagma înșilor care — le place sau nu — sînt nevoiți să parcurgă anumite scrieri, fiind elevi, studenți sau profesori. Aici dăm peste categoria lecturilor obligatorii. Se spune că ele au efecte instructive. Poate, dar cită vreme nu aprind scînteia plăcerii, fie și după o inițială rezistență explicabilă, mie îmi vine foarte greu să cred în virtuțile lor formative, atunci cînd e vorba de literatură. Urmele sufletești ale operelor citite exclusiv cu scopul lucrării unor examene sînt aproape nule. Au intrat doar în cap și se uită tot atît de repede ca formulele trigonometrice. Și chiar dacă sînt memorizate, ce lasă Hamlet — să zicem — în conștiința cuiva care-și aminteste vag subiectul piesei?

O subdiviziune aparte se cuvine pentru critici literari. Și ei fac adeseori lecturi obligatorii, mai exact spus, „profesionale”, dar oricum trebuie să citească integral cărțile despre care scriu, măcar în principiu, indiferent dacă adorm pe paginile lor.

O anumită vicie a reacțiilor naturale îi pîndeste, ca urmare, sub două forme. Una e a atrofiei emoțiilor spontane, adică o blazare în fata reusitelor fără cărți de vizită ilustre.

Alta, dimpotrivă, împinge către plăceri imaginare. Criticul „se montează”, ajungînd să-și admire propriile-i idei, atribuindu-le autorului și-acolo unde spiritele normale rămîn perplex el are subit formidabile revelații și lesină de voluptăți indicibile.

Există apoi lecturile care nu pot fi lăsate din mină. Avem dreptul să vorbim totdeauna, în cazul lor, de efecte profunde? Da și nu! De obicei, asemenea lecturi marchează conștiințele, sînt marile noastre aventuri în lumea cărților, Americile pe care le-am descoperit.

O emoție vie, ascuțită, pătrunde nu o dată pînă în străfundurile sufletului, răscolindu-l.

Dar sînt și cărți care nu se lasă din mină pentru o curiozitate momentană, atîtată, cine știe cu ce mijloace joase, sau fiindcă provoacă un amuzament pasager. Cunoscut consumatori fără sațiu de asemenea lecturi, cei mai mulți neînstare totuși să-și amintescă absolut nimic din ele, după cîteva luni. Cineva spusese în fața lui Paul Celan și a mea că există anumite cărți care se abandonează în compartimentul de tren, pe locul unde ai stat. Ele rămîn tot așa și pe bancheta minții — a adăugat disprețuitor poetul.

Se cunosc lecturi cu efecte practice incontestabile. Putem spune fără a greși că poeziile lui Goga au învățat conștiința națională românească și au avut o contribuție serioasă la dezrobirea Ardealului. Nu puțini oameni au fost cîștigați pentru lupta antifascistă de Speranța lui Malraux. Acum, unii își închipuie însă că lecturile lucrează asupra noastră ca medicamentele. Dacă lucrurile ar sta așa — l-am auzit raționînd cu umor pe Vladimir Streinu — după Avarul lui Molière zgîrcenia ar fi trebuit să dispară sau măcar să diminueze simțitor.

Cărțile substanțiale ne clădesc spiritul printr-o acțiune complicată, îndelungă, adesea indirectă și imprevizibilă. După un cutremur ar fi o adevărată sfidare să tipărești în prima pagină a ziarelor o poezie indiferentă la suferințele din jur și dedicată exclusiv glorificării frumuseților naturii — recunoștea Dostoievski. Dar — adăuga el — nu e exclus ca printre oamenii care-și vor pune viața în primejdie spre a scoate de sub dărîmături pe sinistrați, să existe, paradoxal, suflețe împinse la asemenea acte eroice tocmai pentru că au citit cîndva și niște splendide pasteluiri. Efectul sigur al lecturilor bune e de a ne face mai umani. Și aceasta nu înseamnă deloc puțin, chiar în ordinea activității noastre practice.

OV. S. CROHMALNICEANU

Cronica literară

Zoe Dumitrescu-Buşulenga:

„Eminescu — cultură și creație”

sentimentul deplinii fascinații cu care autoarea întîmpină opera. Eminescu este „creatorul total”. Atunci de ce „cultură și creație” și nu doar creație? Răspunsul se impune fără echivoc: Eminescu, în cultura română, este și creator de destin. Cartea s-ar fi putut intitulă foarte bine „creație și destin”. Interesează în primul rînd participarea poetului, peste timp, la

„noosfera noastră națională”. Accentul e pus pe două aspecte: universalitate și permanență. Metoda va fi, bineînțeles, comparatistă și analitică, urmărind nu atît filiații de motive, cît înrudiri de substanță. Perspectiva mitizantă vine din exaltarea ideii de geniu. Gîndit astfel, universul Eminescu trebuie să fie neapărat de esența absolutului. Nimic nu poate, așadar, să întunece strălucirea Lucașărilor. Polemica (abia în esul de justificare din final) e proiectată și ea în absolut. Maiorescu îl apără pe Alecsandri de adversarii reali. Zoe Dumitrescu-Buşulenga face aluzie, deocamdată, la cirteli ipotetice și anonime: „Iar dacă vreodată vreun tinăr, din neștiință ori din juvenilă frondă...” etc. Acuză însă și „extravaganța unor interpretări năspotrivate ori minimalizante”.

Primul capitol ne propune un „Eminescu al motivelor”. Chiar lasă impresia, prin logica argumentării, că o altă cale de acces la operă nu există. Autoarea pleacă de la mitul unității originare, cu sugestii (declarate sau nu) din Mircea Eliade. Motivul ar fi înzestrat cu „o dublă vocație spre unitate, aceea pe care i-o insufflă calitatea de fragment față de totalitate și, pe de altă parte, aceea pe care i-o dă calitatea de conținut al motivului, exprimînd mereu dizarmonia, pierderea, căderea dintr-o unitate primordială”. Cu alte cuvinte, demersul critic urmează îndeaproape dialectica internă a operei și a viziunii poetice. Vedem însă aici o simplă coincidență, dacă nu chiar un alibi retoric. Între materie și judecata asupra ei nu se menține de fiecare dată distanța critică necesară. Apoi melancolia și visul nu sînt propriu-zis motive la Eminescu; nici cuplul erotic și nici Hyperion („Hyperionul românesc” —

zice autoarea). Așadar, unitatea cărții nu e de gîsit la acest nivel și prima secțiune ni se pare destul de contradictorie.

O idee originală este aceea de a merge de la proză către poezie. Un articol se ocupă de Geniu pustiu, Sărmanul Dionis, Cezara. Altul, de Toma Nour ca personaj iluminist și romantic. Referințe la proză se fac și în alte capitole. Atunci proza luminează poezia. Firește, criticul nu transpune lirismul în registrul prozei.

Autoarea încearcă și o sincronizare de limbaj cu critica mai nouă, formulînd „încercătură conotativă”, „idee mito-poetică”, „constituenți” etc.; îl amintește și pe Northrop Frye. Rezultatul este însă cel așteptat: o sinteză de expresie retorică și filozofică. Trebuie spus că unorii intuiții este excedată de terminologie. N-am înțeles cum poate să trădeze femeia „din insuficiență ontologică”, după cum o foarte subtilă distincție între „creația dintii” și „creația a doua” (p. 83), tot în analiza cuplului, se pierde aproape în excesul de abstracție și retorism.

Cel mai dens capitol ni s-a părut Confluente. Comparatismul primește o motivație mai organică, deși intervine din nou, obsedat, paleativul genului. Se înțelege, cu Shakespeare și Hölderlin Eminescu se întîlnește tot în absolut. Ca atare, cele două studii nu vor fi de documentație strictă. În fine, Poezii transilvăneni și moștenirea eminesciană fixează mai bine ideea cărții: de la creație la cultură, introducînd totodată în comentariu dimensiunea etnică.

Aprecîm îndeosebi în Eminescu — cultură și creație imaginea globală a poetului național. La sfîrșitul lecturii avem și noi sentimental unității regăsite și al destinului împlinit.

CORNEL MORARU

La 70 de ani după ce, la Băilești,

cum scria New York Times,

„conflictele au fost cele mai grave din răscoala țărănească”

Dacă astăzi a rotunjit 85 de ani, nu e prea greu de calculat că pe vremea răscoalelor țărănești din 1907 Ilie Pasa, din Goicea Mică, județul Dolj, era abia un băiețan, pe care vîlvătaia l-a surprins la Băilești, ca ucenic la luminărilor Oprian Dobrotă. Ca oamenii de prin partea locului trăiau pe atunci mizerabil, n-o spune numai dînsul, cu vorbă tremurată și minioasă. „am fost suferitori tare, iar eu ca să merg la școală am luat cioarecii lui frate-miu din cauza neajurgerii și a traiului rău”, ci o spun și documentele, anuarul statistic „Sănătatea în Dolj” scriind după cum urmează:

„Existau (la Băilești) 40 de bordeie, în fiecare locuind cîte 6 persoane, existau 229 de case cu o singură încăpere, din care unele lipite cu pămînt, și o sută de case cu două camere.”

În anul respectiv, moșia comunei măsoară 11272 de hectare de pămînt arabil, din care 7228 aparțineau prințului George Stirbei, restul fiind împărțit între cei peste 10000 de locuitori ai Băileștiului, cărora le revenea, firește, foarte puțin sau chiar nimic, pămînt mai sterp și mai zgîrcit decît al moșierului, de pe urma căruia țărani nu se alegeau decît cu munca și cu foamea căci — îl ascultăm din nou pe mos Ilie Pasa — „deocamdată mincam numai mămăligă; mai rar brînză și mai des ceapă verde.” Un document inedit, pus la dispoziția noastră de profesorul Constantin Cășlaru de la Muzeul Cîmpiei Băileștiului, o foaie de hîrtie îngălbenită ce trebuie să fi fost cîndva, probabil după înăbușirea sălbatică a răscoalei, lipită pe zidurile comunei, descrie exact starea de exploatare la care erau supuși țărani din partea locului:

„Prințului nu-i ajungea rodul depe cele 18 mii de pogoane, băgat în magazii și pătulele lui, strîns cu sudoarea frunților și stieira bratelor voastre; nu-i ajungea claca, ce cu sutele o făceați de pomană în fiecare zi, în curtea lui; nu-i ajungeau cîte 12 pui de găină, pe cari vă obliga să-i dați fiecare învoitor; nu era multumit că-i duceți la Calafat, cu vitele voastre, 500 de vagoane de muncă; nu era multumit de felul cum vă croia pe spate Pîlu lui Iureș, Kirilă Botescu, Boțacă, Răducanu și alții. I se părea ciocoiiului că tot nu vă are strînsi în ghiarele lui și că tot mai aveți puțină libertate...”

Datorită acestor condiții neomeneste de trai și datorită firii aprige a ottenilor, răscoala izbucnește la Băilești în noaptea de 9 spre 10 martie, cînd vreo 4000 de țărani, conduși de Tudor Vătu, Dumitru Cioroianu, bunicul inginerului Ion Cioroianu de astăzi, directorul modernei întreprinderi de industrie locală din oraș, Petre Firtulescu, Gheorghe Predatu, Bera Ispas și alții iau cu asalt gara, sfătuirădu-i pe soldații din garnizoana Calafat, aflați în drum spre Moldova, ca să facă ordine în răzmerițele izbucnite la Flămînzii. „să nu tragă în frații lor, ci în vînt, ca la nuntă”

Se încearcă asedierea morii cu valțuri a moșierului, așa-zisa „moară de foc” a Băileștiului, dar paza militară chemată acolo îi împrăștie pe răsculați. În noaptea de 10 spre 11 martie clopotele bisericii Sfîntu Nicolae cheamă oamenii la luptă, fiecare vine cu ce are prin bătătură, care cu o coasă, care cu un topor, care cu o furcă, iar Ștefan Durlă, Ion Vițălaru și Marin Tănăsie doboară stîlpul de telegraf, izolînd Băileștiul de Craiova (Arhivele Statului, fondul Prefecturii Dolj, dosar 14/A 1907, fila 72). Cărînd garnițe cu pe-

trol, băileștenii pun foc la magazinele și grajdurile princiare de la Becherești, conduși fiind de Ilie Ciobanu, zis Colțosu, al cărui nepot, după prenumele său Gheorghe, se află astăzi în fruntea noului spital al orașului, așezămint de sănătate recent construit, cu 305 paturi, asigurînd asistență medicală la cel mai înalt nivel. Urmează apoi luarea cu asalt a conacului, clădirea de astăzi a Consiliului popular, plasată — în amintirea răscoalei din 1907 — pe strada Revoltei, dar armata ripostează cu foc, obligîndu-i pe țărani să se retragă, cărînd cu ei răniiți și pe prima victimă a evenimentelor, Dumitru Iovan Gaciuc.

Începînd din dimineața zilei de 13 martie, Băileștiul capătă — după vorbele lui moș Pasa — „aspect de front”. Se produc alte 4 ciocniri între armată și răsculați, se dau lupte în jurul conacului, iar noaptea așezarea seamănă — din aceeași sursă — „cu un cîmp de luptă presărat cu morți și răniiți”. Se anunță sosirea de noi trupe, drept pentru care țărani ridică pe ulițe baricade și încearcă demontarea șinelor de cale ferată. Dar forțele lor sînt prea puține. În zorii zilei următoare sosește armata, debarcînd la Băilești, conform ordinului primit de la Divizia a II-a. Batalionul 5 vinători de la Constanța și o secție a Regimentului 1 de artilerie, aflată sub comanda maiorului Gheorghe Sănătescu, după ce, în gara Portărești, o

„Prin amploarea și intensitatea ei, prin revendicările exprimate de masele țărănilor, răscoala din anul 1907 a reliefat necesitatea acută a înlăturării relațiilor de producție feudale, a dezvoltării energiei revoluționare ale țărănimii, zguduind toate categoriile sociale”

NICOLAE CEAUȘESCU

companie sub conducerea căpitanului Constantin Tîntu se detașează de grosul trupe, spre a pune ordine la Cerăt și Bărca, unde localnicii, aliați cu vecinii din Goicea și instigați de Ion Dinu Rusu și Ilie Devesel, puseseră foc la 21 de pătule și acareturi boierești.

Ziua de 15 martie 1907, cea mai tristă din istoria de mii de ani a pămîntenilor din Băilești, coincide cu înăbușirea în singe a mișcării. S-a tras cu pușca, s-a tras cu revolverele și s-a tras cu tunul în ziua aceea, înregistrîndu-se 41 de morți și peste 100 de răniiți din rîndul țărănilor, bărbați și femei, bătrîni și copii, de la Dilu Costea de 78 de ani la Stana Rogoveanu de numai 12, s-au ars 125 de case, iar vreo 300 de localnici au fost arestați, care cu vină, care fără și duși în lanțuri la Craiova. Ziarul „Dimineața”, din 26 martie 1907, descria astfel prăpădul de la Băilești, unde autoritățile răspuseseră cu gloanțe cererii îndreptățite a țărănilor de a primi pămîntul pe care-l munceau din tată-n fiu, fără să se ajungă și fără să se sature:

„...Atunci, căpitanul ajutor Lupescu Gheorghe, încercînd împreună cu lt. Racoveanu și sublocotenentul Mortzun, e rănit. Față de acest atac al răsculaților, ofițerii descarcă revolverele și culca la pămînt pe mulți răsculați, pe unii îi alungă din sat, iar pe vreo 60 mai îndărătnici îi inconjoară și, făcuți

prizonieri, îi duc la comandantul detașamentului. În acest timp, termenii de trei ore finindu-se, artileria de sub comanda căpitanului Marcu, avînd ca ofițer secund pe sublocotenentul Popescu, începe a bombarda satul, incendiîndu-l... Trupele pătrund în sat și acolo se încinge o adevărată luptă de stradă... După o luptă disperată, de două ore, în care satul este incendiat cu desăvîrșire și revoltații ostili omorîți, liniștea se restabilă. Răsculații scăpați cu viață sînt prinși, legați și trimiși la Craiova”.

Ce s-a întimplat mai apoi în arestul de la Craiova ne relatează unul dintre răsculați, moș Petre Duță din Virtop: „...unul (bătea) la cap, altul la picioare. Dădeu cum dau fierării la nicovăla. Cite 100 de lovituri. Se făcea că gresesc numărătoarea și o luau de la capăt.” Unul dintre martorii oculari ai evenimentelor singeroase de la Băilești, țărănul poet Radu Florea din Giubega, avea să cînte mai tirziu, cu amar și jale, sentimentele omului simplu în fața gloanțelor autorităților, scriînd versuri de o tulburătoare tristete:

„Cînd a fost la Băilești
Stai pe loc și te jeluști,
50 de averi la rînd
Bombardate la minut,
Iar numele celor morți
Pomenindu-se la toți
Căci i-a omorît legați
Cei mai mulți nevinovați
Nici cel puțin întrebați.”

Ecoul „războiului civil” din cîmpia olteană a ajuns pînă departe, sacrificiile și jertfele lui de singe inspirînd-o pe Elena Farago, stabilită la Craiova chiar în anul răscoalelor țărănești (Sînt patru cruci în sat / Dar morții nu-s sute ele, / Trec oamenii oftînd / Și-si spun în șoapte grele / Intunecatul gînd), și aflîndu-se comentate de mai multe ziare americane, între care New York Times, care scria în numărul său din 6 aprilie 1907 că „la Băilești, conflictele de săptămîna trecută au fost cele mai grave din răscoala țărănească. Răsculații... au avut de înfruntat un batalion de infanterie și o baterie de artilerie”.

Despre toate cele de mai sus am luat cunoștință, zilele trecute, la fața locului, cercetînd arhive și străbîlînd atît de cochetul Muzeu al Cîmpiei Băileștiului, descosînd bătrîni ce vor fi trăit evenimentele de acum 7 decenii și vorbind, despre una și despre alta, cu locuitorii de astăzi ai orașului, olteni aspri și iuți. Iuți mai întîi la vorbă, zvicnînd verbul și aducîndu-l mereu la forma lui de perfect simplu, spre a se face mai repede înțeleși și a ajunge dintr-o suflare la scopul discuției, iuți mai apoi la muncă, desfășurată întotdeauna fără răgaz, la capătul căreia, astăzi, tîrgul prăfuit și cu case pitice de altădată a devenit o așezare mîndră, presărată cu sute de apartamente în blocuri și cu mai multe unități industriale, demne nu doar de stîma lor și a județului, ci demne de stîma întregii țări. Urmașii răsculaților de la 1907 se ocupă în prezent, în număr de peste 3000, de industria cea mai modernă, piesele din fontă pentru industria electrotehnică și celulele prefabricate aici ducînd pînă departe, chiar dincolo de granițele țării, renumele și inteligența creatoare a băileștenilor.

Așezarea care avea, cîndva, numai 2 kilometri de străzi fără noroaie, pietruite fiind ele cu bolovani de riu, și-a întins astăzi asfaltul pe 31 de kilometri, canalizarea pe 12, iar apa potabilă pe 18, tradiționalele biciclete ale locului fiind înlocuite în prezent de automobile, înregistrate la Băilești în număr de peste 1000. Primii întotdeauna la muncă, oamenii locului nu sînt chiar ultimii nici la discuții, purtate în orele libere în parcul din centrul orașului, pe locul în care, în 1907, au ars pînă la temelii hambarele prințului Stirbei. Înainte de a se întîlni la o plimbare de vorbă, cum zicea careva, băileștenii obișnuiesc să se înțeleagă între ei la telefon, orașul avînd instalate, cu sediul în poșta cea nouă, exact 999 de aparate telefonice. Un spital nou, un I.A.S. mereu între primele din țară, de două ori distins cu Ordinul Muncii clasa I, o întreprindere de producere a nutreturilor combinate, furnizînd produse mai multor județe, industria locală și așa mai departe, toate aceste realizări ale ultimilor ani constituie tot atîtea motive de mîndrie pentru băileșteanul de rînd, angajat temeinic în ridicarea orașului său.

Prin prisma enumerărilor de mai sus, jertfa țărănilor din 1907, despre care fiii și nepoții lor din cîmpia Băileștiului vorbesc cu recunoștință și evlavie, capătă semnificații adînci și tulburătoare, revendicîndu-se ca o pagină de curaj și luptă pentru mai bine în istoria plină de pilde a locului.

Educație și adevăr

E nepotrivit și neindicat să vrei să crești oameni, să formezi caractere și să plămădești conștiințe fantazînd excesiv chiar dacă „minciuna” din această fantazie e nevinovată și se produce cu bune intenții. Desigur, sînt unele convenții tradiționale care au poezia, farmecul și rosturile lor. Așa este, de pildă, bătrînul Moș Gerilă a cărui imagine joacă un rol educativ, înțreține aprînsă imaginația copiilor, le dă prilejul, de timpuriu, să-și analizeze faptele, să știe că există o evidență a comportării lor, că după faptă vine și răsplată. Asemenea convenții au, neîndoios, un rol constructiv în educația, în formarea tinerelor mlădite. Mi se pare, însă, complet neavenită, incompatibilă cu epoca noastră raționalistă și demnă, educația pe care o mai încearcă unele mentalități neprogresiste, mai puțin educație și mai mult dresură bazată pe „minciuna” care generează frica.

Auzim adesea:
— Nu! Acolo-i Bau-Bau și te mîncîcă.

— Nu, acolo-i lupu...
— Acolo nu-i voie, că te ia nenea...

Minciuni infructuoase, menite să inhibe, să despersonalizeze, să sădească spaima și o supunere nedorită care despersonalizează. Din păcate, o asemenea mentalitate o întîlnim uneori și într-o literatură vetustă, opresiv didactică și bătrînicioasă, în care lumea e împărțită rigid, în erubeta unei imaginații inconsistente, în bine și rău, în frumos și urît, în da și nu, ignorîndu-se parcă voit dialectica proaspătă, dinamică, a vieții și a realităților sociale cu toată multitudinea contradicțiilor ei.

Să nu ne lășăm înșelați. Marii scriitori pentru copii, în primul rînd creatorii de basme și fabule, n-au procedat niciodată așa schematic. În basmele și în fabulele bune, animalele care — nota bene — nu-s personaje propriu-zise, ci simboluri ale unor categorii etice, nu sînt împărțite în pozitive și în negative. În fabule și în basmele care au înfruntat timpul nu există boi destepti și boi prosti, nici măgari buni și măgari răi, nici lupi de treabă și lupi odioși. În asemenea cazuri autorii n-au operat cu individualități, ci cu categorii convenționale, cu un fel de semne morale, în sensul că se atribuie anumite însușiri morale unei anumite specii de animale și alte însușiri altora. Așa, de pildă, vulpea împreună cu toată specia ei e ori-cînd simbolul șireteniei și al vicleniei, lupul — cu toți ai lui — al răutății, ciinele al credinței, mielul al purității și blîndeții ș.a.m.d.

Asta e un lucru și împărțirea didactică, rigidă, schematică a personajelor în pozitiv și negativ e cu totul altceva. Caracterul ei dăunător constă în faptul că ne duce din filozofia lucidă a dialecticii în manieismul care reduce lumea la două principii vesnice: Binele și Răul. De asemenea, altceva e fantezia și altceva e „minciuna” fie ea și nevinovată, în procesul de educare a copiilor în familie. De aceea, cred că educația solidă a celor mai fragede vîrstare umane se poate asigura numai prin cultivarea sistematică a raționalului, prin adevăr și franchețe. Tot ceea ce se clădește pe „minciuna” sperietoare se prăbușește, inclusiv caracterul. De aici răspundera excepțională a maturilor, a părinților și educatorilor, a tuturor creatorilor de artă, pentru formarea celor tineri în spiritul raționalist al adevărului. Cită dreptate avea Vlahuță cînd scria în volumul său *Goana vieții* că „cine își ia sarcina, destul de însemnată, de a face o carte copiilor, la fiecare rînd, la fiecare vorbă pe care o scrie, trebuie să se gîndască mult la mințea și la priceperea școlărilor, iar nu la numărul exemplarelor ce se vor desface anual”.

Bazînd educația pe adevăr — așa cum ne îndeamnă partidul în toate împrejurările — sîntem datorii mai întîi să sincronizăm înțelegerea copilului, fondul său aperceptiv, cu civilizația nouă, cu progresele tehnicii, cu ceea ce mijloacele de comunicare în masă oferă zilnic pentru cei mici. Unul din rolurile umaniste ale științei este, fără îndoială, și acela de a-l despovăra pe om de spaima necunoscutului, de nestăpînirea totală a stihilor naturii. De aceste binefaceri se cade să profite neapărat și cei mici, cu atît mai mult într-o societate socialistă multilateral dezvoltată, al cărei țel suprem este desăvîrșirea personalității umane și fericirea omului. Or, un copil, care se teme permanent nu poate fi fericit. Libertatea este indivizibilă. Și la copii ea trebuie să fie o necesitate înțeleasă. Desigur, aceasta îngreuiază sarcinile pedagogiei dar le și innobilează.

ION DODU BALAN ■

Centrul Băileștiului de astăzi

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Necazul meu e al tuturor familiilor care locuiesc în Deva, str. Cuza Vodă, la numărul 12. Am avut și noi o pompă de unde luam apă. Nu știm de ce pompa a fost desființată. Acum aducem apa pentru gospodăria de la 250-300 de metri. E greu. Strada e plină de noroi și mai este, pe deasupra, și aglomerată de tot felul de mașini. Poate că dacă ați publicat aceste rânduri ni se va pune și nouă o pompă aproape. Sintem dispuși desigur să contribuim cu tot ce ne vor cere cei care s-ar hotărî să ne ajute. (Gheorghe Ufaluși)

Mă numesc Dumitru Condulet și locuiesc în Constanța. Pentru că am cumpărat un autoturism pe care l-am ridicat de la depozitul Militari, am tristul noroc de a putea spune ce poate păți un om care parcurge o asemenea experiență. Mecanicii depozitului își verifică și-și pregătesc mașina doar cu prețul și în măsura atențiilor pe care le oferă. (Citiți: țigări străine, frumusele sticle, evident nu goale și nu ori de care etc.) Cu toată grija mea față de dinșii, după trei sute de metri de depozit, am avut prima pană. Până acasă defecțiunile s-au ținut lanț. La Autoservice în Constanța, reprezentantul fabricii nici nu stă de vorbă cu omul. Abia am parcurs 3000 de kilometri cu mașina și defecțiunile nu se mai termină.

Ne exprimăm nemulțumirea față de cei care au impus pensionarea doctorului Mihai Iubu, sfidând atîția oameni ale căror surferine eminente doctor mai putea încă să le aline. (Victor Teodorescu, Aritia Susnea, V. Codrescu, București)

Sînt absolvent al Liceului economic de contabilitate și comerț din Rîmnicul Vilcea, promoția 1975/76. De la școală n-am primit reparatură. Locuiesc în Horezu, unde am căutat de lucru fără succes. La Oficiul forței de muncă din Rm. Vilcea sînt înscris din octombrie 1976. Ultima dată cînd am fost acolo, mi-au spus că n-au ce-mi face pentru că întreprinderile nu le comunică posturile vacante. Eu sînt scutit de serviciul militar din cauza unui defect la un picior; aș vrea să muncesc dar nu mai știu cine mă poate ajuta. (Aurel Govoreanu)

Mă numesc Nicolae Popescu și locuiesc în București. În doi ani este a patra oară cînd mi se schimbă numărul de telefon, fără să intereseze pe nimeni dacă îmi convine. Direcția de telecomunicații a municipiului, în baza unor instrucțiuni pe care singură le elaborează, mi-a comunicat că schimbă numerele de apel și hotărâște cuplări fără consimțămîntul abonaților. Mi se pare nedrept și inadmisibil, dar cine îl apără pe cetățean împotriva unor asemenea dispoziții absurde? Poate că, publicînd aceste rânduri, va auzi cine trebuie și vom reuși să scăpăm de asemenea abuzuri „legale” care sfidează drepturile cetățenilor.

Vinzătorii de ziare din Tirgu Cărbunestii s-au deprins să-i oblige pe cumpărătorii să ia pe lingă lucrul cerut și alte publicații, la tariful fix de un leu. Ți se viră astfel pe gît unora Gazeta Gorjului aparatură cu două luni în urmă, pe care ai citit-o la vreme. (Grigore Thomas, Tirgu Cărbunestii)

Autobuzul care are ora de plecare din Suceava spre Fălticeni 5,45 foarte rar pleacă fără întîrziere. Așa se face că, la Fălticeni, călătorii pierd legătura cu alte autobuze. Ne-am tot plins la forurile locale, am rugat să se schimbe ora plecării la 5,30 ca să primim oricum legătura din Fălticeni, dar necazurile continuă. (Marin Mihăilescu, Gălnestii, comuna Slatina, județul Suceava)

A trecut cam multă vreme de cînd ne-am bucurat degeaba citind în „Flacăra” nr. 44/1975 despre lansarea în comerț a robotului de uz gospodăresc Herouic produs de întreprinderea Electromotor Timișoara. De atunci însă unde l-am căutat acolo nu l-am găsit și nu l-am cerut doar prin magazinele județului nostru. Am scris chiar fabricii producătoare, dar tăcere. Cestionarul întrebăți se uită de parcă ai cere bilet de tren la farmacie. Deocamdată ne-am ales cu pacăba, pentru că nu poate fi numit altfel timpul pierdut prin magazine în căutarea unui produs-fantomă. E adevărat că încă mai sîntem optimiști, dar e vorba dacă și producătorii „votază” cu noi. (Ioan Pavel, comuna Salcia, județul Suceava)

Vă scriem în numele unui colectiv de oameni ai muncii care lucrează la întreprinderea A.M.I.T. (accesorii metalice pentru industria textilă), de pe Splaiul Unirii nr. 200, ultima întreprindere industrială pe Splai, în drum spre podul Vitan. De la mijloacele de transport în comun pînă la întreprindere mai avem circa un kilometru. Nu, ne deranjează că mergem pe jos, mai ales că este și sănătos, dar condițiile în care facem acest drum sînt îngrozitoare. Înotăm în noroai, ne rămîn pantofii și galosii în mocirlă, ajungem la fabrică oboseți, pentru că acolo, în loc să ne apucăm de lucru, mai întîi să ne curățăm cit de cit hainele și pantofii. Intervențiile de pînă acum n-au dus la nici un rezultat. Poate dacă ați publicat aceste rânduri... (Ioan Stancu și Nicolae Dumitru, București)

Vă scriu părinții copiilor ce frecventează Școala generală nr. 196 și Grădinița de copii nr. 191 din sectorul IV București. Lîngă cele două centre școlare de pe strada Cozia sînt amplasate o stație de betoane și un garaj (ambele aparținînd C.P.M.B.) care constituie surse permanente de poluare, contravenind Legii nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător. De la stația de betoane se degajă în atmosferă adevărați nori de praf de ciment și nisip (art. 8 din Legea nr. 9); garajul e sursă continuă de gaze de eșapament și zgomote (art. 39 din Legea 9), care dăunează sănătății copiilor și tulbură liniștea oror de școală întrucît copiii locuiesc în vecinătatea centrelor școlare, ei sînt permanent sub acțiunea acestor nocivități, atît la școală cit și acasă. Legea amintită mai sus și grija pentru sănătatea copiilor sînt lucruri frumoase și bune, dar ele rămîn simple hîrtii și vorbe dacă cei datori să le respecte și să impună respectarea lor se fac că n-au și nu văd.

Pe la sfîrșitul anului 1975 am citit în presă că în curînd vor fi puse în vinzare mai multe sortimente de termos alimentare. Pentru că întîrziu însă să apară în magazine, am încercat să aflu ce se întîmplă. Așa se face că, din partea Ministerului Comerțului

Interior, prin serisoarea nr. 9/626 R din 19 martie 1976 mi se transmitea că termosurile pentru alimente cu capacitatea de 1 1/2 și 1/2 litri, produse de Fabrica Metaloglobus, vor apărea în cursul trimestrului II-1976. În trimestrul III al anului trecut, fiind în concediu de odihnă, am avut ocazia să caut produsele amintite în mai multe orașe din țară, inclusiv București. Din păcate, ce-am căutat n-am găsit. Oare n-ar putea nimeni stabili „paternitatea” în cazul acestei glume proaste și „drepturile” ce decurg de aici pentru autorul ei? (Eugenia Maximenco, Roman)

Primim din partea Consiliului popular al sectorului 3 București. În urma analizării situației relatate de cetățeanul Traian Dumitrescu, domiciliat în București, bulevardul Muncii, nr. 200, bloc B, precum și în urma măsurilor luate de comitetul asociației de locatari din blocul respectiv, împreună cu constructorul imobilului (I.C.M. 6), în prezent sînt asigurate condiții corespunzătoare de locuit pentru toți locatarii de la adresa de mai sus. Cit privește terminarea fațadei blocului ca și unele remedieri interioare, ele urmează a fi executate de constructor în trimestrul II 1977. 2. În legătură cu memoriul locatarilor din blocul 11-B situat în șoseaua Fundeni nr. 2, vă comunicăm că în urma intervenției făcute de noi, constructorul (I.M.I. și G.I.G.C.) a înlăturat defecțiunile semnalate de locatari la instalația de încălzire, astfel că în prezent există apă caldă și căldură în apartamente.

Mă numesc Ion Enache și locuiesc în Craiova, strada Renanștelor nr. 43. Soția mea a fost bolnavă de astm bronșic din 1956. Prin iunie 1975 am internat-o în Spitalul nr. 1 Craiova într-o stare foarte gravă. Nici un tratament nu mai era eficient; nu mai ajuta nimic în afară de oxigen, cu care a trăit 10 zile. Dar a apărut doctorul Radu Cucuoreanu care a încercat cu acupunctura. Din prima sesiune bolnava a fost scoasă din criză; după 6 sesiuni l se făcea seșirea din spital. De atunci, soția mea n-a mai făcut nici o criză, doar din trei în trei luni repetă tratamentul. Un frate al soției mele, mîner, pensionat pentru aceeași boală, a fost tratat și el de doctorul Cucuoreanu și acum este încadrat în muncă. Eu am avut spatele anchilozat în decembrie 1976 și din prima sesiune de acupunctură am putut să mă ridic. După patru sesiuni nu mai simt nici un fel de durere în spate. Urmez în continuare tratamentul. Ne simțim datori să mulțumim din inimă acestui om minunat care este doctorul Radu Cucuoreanu și ne-am bucura dacă ați găsi loc în revistă pentru rîndurile de mai sus.

Mă numesc Zinon Baltaga, locuiesc în cel mai nou cartier al Turzii, Micro III, pe strada Lotus nr. 16, și vă informez că defecțiunile de la centrala termică C-6 n-au fost remediate. Și la noi este iarnă și tot n-avem apă caldă, în ciuda promisiunilor făcute de diferitele foruri.

Peste 300 de locuitori din satul Progresu, com. Sohatu-Ilfov, angajați la diferite întreprinderi bucureștene, sîntem obligați să facem zilnic 16 kilometri (distanța dintre satul nostru și calea ferată București-Oltenița, dus-întors) cu ce apucăm: biciclete, tractoare, autocisterne, mă rog, cine vrea să ne ia. Vă închipuiți cum se obișnuiesc copiii noștri! În timpul acesta cursa București-Obor-Progresu-Sohatu-București circula goală. Chiar nu li se poate pune și nouă o cursă din sat pînă la gară? (Grigore Tudorache, sat Progresu, Ilfov)

Biblioteca Liceului real-umanist din Tg. Frumos găzduiește în holul liceului o foarte interesantă expoziție de carte și itografii sub genericul „Mărturie 1907”. Cu aceeași tematică la secția de covoare din Tg. Frumos a fost organizată o frumoasă acțiune de către Casa de cultură a orașului în colaborare cu Comitetul orașenc al femeilor. În final, tinerele tesătoare au înțonat cîntece patriotice. (Dumitru Păpușoiu, Tg. Frumos)

Nu odată mi s-a întîmplat să beau bere dintr-o sticlă uscã cu ulei. Interesindu-mă la fabrica de bere Aurora din Brașov mi s-a răspuns că istoria e cunoscută, dar cantitatea de sodă destinată spălării sticlelor este calculată pentru sticlele de bere. Și deci cînd se pune bere în sticle de ulei, pentru că acestea sînt la fel, sticlele rămîn nespălate, iar noi avem parte de bere din soia și floarea-soarelui. (Dumitru Plăiașu, Brașov)

Mă numesc Valeriu Carp și domiciliiez în orașul Cluj-Napoca. Sînt jucător de șah prin corespondență și de ani de zile am pățit multe din cauza serviciului poștal: scrisori rătăcite sau primite cu mare întîrziere, presa sosită anapoda etc. Ce s-ar face funcționarii de la poșta dacă li s-ar rătăci și lor cite o retribuție din cînd în cînd? E o sugestie pentru că noi, cei care le suportăm capriciile, sîntem neputincioși în fața acestor nereguli.

Consider o nedreptate faptul că sîntem singura familie (7 copii) din comună care nu a putut beneficia de repartizarea unei butelii de aragaz, deși am fost trecut pe toate listele, în urma cererilor adresate Consiliului popular comunal și județean. Din 1971 și pînă azi am fost de nenumărate ori trimis de la comună la județ și invers, timp în care foarte mulți locuitori ai satului, mai ales după inundații au primit butelii, eu bucurîndu-mă doar de răspunsuri gen: „cererea este în evidența noastră”. (Floarea Fleancu, sat Nicolae Bălcescu, com. Călmățui, jud. Teleorman)

Mă numesc Sava Ștefan și sînt inginer stagiar la I.P.N.C. Peris. La cererea mea pentru aprobarea indemnizației de instalare, Centrala pentru valorificarea cerealelor și producerea nutrețurilor combinate, de care aparțin, mi-a răspuns negativ, motivînd că n-am decît viză de flotant în Peris. Dar toată lumea știe că stabilirea definitivă într-o localitate necesită o perioadă mai lungă și că odată cu repartizarea nu se face și stabilirea definitivă în localitate.

Aflînd lucruri noi despre utilitatea apelor minerale m-am hotărît, împreună cu familia mea, să devin un client permanent al lor. Dar iată că simpla hotărîre personală nu este suficientă. Mai este nevoie și de res-

pectiva apă în comerț. Astfel referitor la apele minerale, piața timișoreană este în mare măsură în afara de apropiere, la numai 30 de kilometri, se află cunoscuta stațiune Buziaș. (Constantin Novac, Timișoara)

Mă numesc Dorina Florea, domiciliiez în Pitești, sînt absolventă a Liceului industrial de construcții civile din localitate, și vă relatez următoarele: în Pitești există un liceu de construcții civile (pe care l-am absolvit și eu) și o școală tehnică cu același profil. Absolvenții liceului de construcții au aceleași drepturi ca și absolvenții școlii tehnice și deci n-au nici un interes să-l urmeze, neavînd nimic de cîștigat. Pentru a se evita paralelismul nu ar fi posibilă transformarea acestei școli tehnice într-un institut de subingineri?

Sînt Anuta Codrea, domiciliată în Sighetu Marmatiei, str. Muncitorilor nr. 14, vă rog să mă ajutați să ies dintr-o situație foarte dificilă pentru mine. În anul 1976 am semnat ca persoană garantă pentru Levia Maria și Ghenge Elisabeta (amîndouă din Sighetu Marmatiei) care au împrumutat de la Banca de credit a municipiului 3.800 și respectiv 1.500 de lei. Deși prima persoană este angajată, iar a doua pensionară, eu plătesc pentru ele, reținîndu-mi-se pînă în prezent sumele de 2.300 și 700 de lei. Este oare legal?

Mă numesc Răfăla Cosma, locuiesc în Arad și vă scriu următoarele: în urma celor sesizate de noi, colectivul bufetului Obor din Arad, și la intervenția revistei dumneavoastră ni s-a adus la cunoștință că seful de unitate i se va desface contractul de muncă, iar tot personalul va rămîne să lucreze mai departe la bufetul amintit. Dar situația aceasta n-a durat decît două săptămîni. Pentru că am fost mutat din unitate în locuri de muncă necorespunzătoare, iar seful de unitate, Kiss Alexandru, a fost numit ospătar. Iată deci că pînă la urmă tot am avut neplăceri din cauza sesizărilor făcute.

„O familie de profesori de la Universitatea craioveană, Maria Magdalena Simion și Gheorghe Simion, au alcătuit o foarte interesantă lucrare despre județul Bacău intitulată Memoria județului Bacău. În paginile ei sînt tratate probleme istorice, sociale, economice și culturale într-o manieră inedită, referenții socotind lucrarea unică. Noi, profesorii, învățătorii din județul Bacău și desigur, foarte multă lume așteptăm cu nerăbdare și legitimă curiozitate această lucrare.” (Ioan Cîrjeu - Com. Cașin, jud. Bacău)

Sîntem un grup de locatari, proprietarii apartamentelor din blocul I, str. Ghirlanței nr. 38 și blocul II din str. Apusului nr. 37, sector 7 și vă aducem la cunoștință că aceste apartamente au fost predate în februarie 1972 cu grave deficiențe, consemnate și în procesele verbale de predare-primire și în listele de deficiențe întocmite de asociațiile de locatari ale acestor blocuri. Principala deficiență constă în infiltrarea apelor puviale prin ferestre, pereți și timpâne. Remedierile au fost amînite pînă în anul 1976 cînd au început lucrările. Însă soluția aplicată s-a dovedit absolut ineficace. Ca să nu mai vorbim de proasta calitate a lucrărilor. Remedierile fiind efectuate pe timp uscat nu am realizat calitatea lor și am semnat încheierea lucrărilor. Însă cînd a plouat, ne-am pus mințile în cap: parcă nu se reparase nimic.

În urmă cu patru luni am dus la reparat un magnetofon la unitatea nr. 16 a cooperativei Metalul din localitate. După trei săptămîni l-am luat înapoi, achitînd suma de 319 lei. Termenul de garanție a reparației: 3 luni. Ajuns acasă magnetofonul meu a mers foarte puțină vreme. Apoi a stat. L-am dus din nou. Mi l-au reparat. Iar s-a strîicat și iar... Curios este însă faptul că perioada de garanție nu mi-a fost prelungită de la ultima reparație. Reparație este doar un fel de a vorbi pentru că după ce l-am cîrât vreme de aproape trei luni la unitatea cu pricina, magnetofonul nu merge tocmai ca lumea și acum îmi este teamă să-l mai folosesc. (Lucian Conțiu, Tg. Mureș)

Un răspuns de la întreprinderea de transporturi auto Cluj-Napoca: În urma scrisorii apărute în revista „Flacăra” (nr. 3/20-1-1977) vă comunicăm următoarele: în conformitate cu actul Centralei de transporturi auto din MTT (nr. 417/1976) s-a trecut la reglementarea abonamentelor pe curse și ore, călătorul abonat fiind obligat să stabilească orele de plecare de la domiciliu și invers în funcție de programul stabilit de întreprinderea unde lucrează, școala sau liceul respectiv și care sînt consemnate în adeverința pentru eliberarea abonamentului. De asemenea, abonații pot călători și cu alte curse în afara celor arătate în adeverință, numai în cazul cînd autobuzul dispune de capacitatea necesară. În caz contrar se vor respecta cursa și orele trecute pe abonament, conform actului amintit.

În luna noiembrie 1975 tatăl meu, Ștefan M. Ion, domiciliat în satul Maia, comuna Brazi, județul Ilfov, a avut un accident. Avînd o asigurare s-a adresat ADAS-ului Urziceni în luna august 1976 de unde a primit răspunsul că în scurt timp va primi rezultatul. De atunci am trecut 6 luni și n-a primit nimic. Ce or fi înțeles cei de la ADAS prin scurt timp? (El. Vasile, com. Brazi-Ilfov)

Mă numesc Alexandrina I. Duță și locuiesc în satul Gălicinea, jud. Dolj. Sînt absolventă a Școlii profesionale de trei ani de pe lîngă întreprinderea „Electroputere” Craiova. Am fost calificată în meseria de electrician-constructor de aparate electrice și, începînd cu data de 6 octombrie 1975, am lucrat la întreprinderea de celule din Băilești. La locul de muncă am executat tot timpul lucrări de calitate și nu mi s-au întocmit niciodată note de rebut sau remaniere. Spre marea mea surpriză, în dimineața zilei de 1 februarie 1977 am fost anunțată că începînd cu a doua zi voi fi mutată la întreprinderea de piese turnate din Băilești unde, împreună cu alți muncitori, voi urma cursurile de calificare la locul de muncă în

meseria de turnător-formator, deoarece așa a hotărît conducerea. De ce să-mi schimb peste noapte calificarea cînd lucrez într-o meserie care-mi place, de ce tocmai eu, cînd la I.C.P.-Băilești există destui angajați care lucrează în munci necalificate. Consider măsura abuzivă, nerațională și aștept ca organele în drept să remedieze de urgență această situație.

Vă scriem în numele colectivului secției celuloză din cadrul Combinatului de celuloză și hîrtie Călărași. În după amiaza zilei de 31 decembrie 1976 în secția noastră s-a produs un accident de muncă ce s-a soldat cu vătămarea ambilor ochi ai unui coleg al nostru (prin contact cu sodă). E vorba de Costache Gheorghe, operator chimist la instalația de caustificare. În prezent se află internat la București în Spitalul oftalmologic din Piața Cosmonauților. Starea pacientului s-a agravat iar, după părerea medicilor de acolo, șansele de a-și recupera vederea sînt reduse. Vă scriem ca să vă cerem sprijinul pentru a se face totul pentru salvarea acestui om. E tînăr, are 29 de ani, este un muncitor harnic și un coleg excepțional. Are doi copii, dintre care cel mic s-a născut pe data de 30 decembrie 1976 și nici n-a apucat să-l vadă. Colectivul nostru este gata să acorde orice sprijin care ar fi necesar și care stă în puterile noastre.

Noi, tinerii din com. Vlcele (sat Arlușd) jud. Covasna, vă scriem următoarele: în 1975 am înființat o echipă de fotbal, ocupînd în campionatul sătesc locul 2. Ne antrenăm provizoriu pe terenul altei comune. Am făcut o cerere și ni s-a aprobat, printr-o ați, și de către primarul comunei Vlcele, amenajarea unui teren în satul nostru. În toamnă anul trecut, primarul și președintele C.A.P.-ului s-au răzgîndit și ne-au luat terenul înapoi. (Virgil Chericu)

În comuna noastră, Bala de Sus, aveam o fîntînă cu apă caldă, rămasă din strămoși, cu apa căreia femeile spălau rufele țarna. Acum n-o mai avem. O parte din apa ei este folosită de stațiunea balneară, iar cealaltă se pierde în riu, în loc să fie lăsată să curgă mai departe pe igheaburi, femeile spălînd în apa rece a rîului, cu minile printr-o ioliori. De fapt, apa nu mai trece printr-o igheaburi pentru că acestea nu mai există, fiind luate de gospodării comunei. (Un grup de femei din comuna Bala de Sus, jud. Mehedinți)

POSTA REDACȚIEI

■ Radu Socaliuc - Ipotesti. Din contribuția bănească se finanțează construcția unui nou local de școală, în întreținerea drumului spre balastiera din Tisăuți va fi asigurată și în continuare de către S.U.T. - Suceava.

■ Oprea Neagu - Urziceni. Ne cereți să vă precizăm în cît timp și dacă vă putem rezolva o problemă personală. Ați omis însă problema.

■ Gheorghe Stancu - comuna Stolenești. I.T.A.-Ilfov a dispus înființarea unei curse avînd cap de linie în comuna dumneavoastră.

■ Tatiana Dorobanțu - Eforie Nord. Planificarea concediilor pe anul în curs în întreprinderea dumneavoastră s-a făcut încă din octombrie 1976. Nu înțelegem de ce ne mai întrebăți dacă vă puteți lua concediul de odihnă cînd doriți?

■ Floarea Mutu - Singorez-Băi. În cursul anului 1976 Biroul executiv al consiliului popular orașenc v-a acordat ajutorul solicitat, urmînd a rămîne în continuare în atenția Biroului executiv.

■ Eufrosina Blagu - București. Procesul este în curs. Aveți încredere în organele de justiție.

■ Pavel Vărașu - Brașov. Direcția județeană de poștă și telecomunicații ne-a informat că se va reanaliza cererea dumneavoastră în trimestrul II a.c. avînd în vedere lucrările de extensie a centralei telefonice din Brașov.

■ Aurelia Cojocaru - comuna 23 August, jud. Constanța. Cum să obțineți pensie de urmaș? Din copia de pe decizia pe care ne-ați trimis-o reiese clar că nu aveți alte drepturi decît cele acordate.

■ Margareta Cojocaru - Deva. Vreți să vă aprobăm, noi, transferul de la întreprinderea unde sînteți angajați pentru o alta. Nu noi vă aprobăm, ci întreprinderea la care lucrați.

■ Vasile Demian - Roșiori de Vede. Propuneți o lege pentru iliciti. Există. Legea 18.

■ Mihaela Stancu - Fetesti-Gară. În broșura „Admiterea în învățămîntul superior” găsiți tot ce vă interesează.

■ Nicolae Ion - comuna Pantelimon. Alocația pentru copii a fost calculată legal.

■ Nicolae Cițu - București. Nu știți cum să vă recuperați banii pe care i-ați împrumutat unor prieteni. Adresați-vă organelor de justiție.

■ Nicolae Dobre - Caracal. Scrieți-ne în ce constă necazul dv.

■ Ion Alupoae - București. Vi s-a aprobat apartamentul 34 din bl. 21, alcea Vergului nr. 3, sect. 3.

■ Iosif Jorincez - Cluj-Napoca. Trimiteți o scrisoare lizibilă.

MARGA NEDELEA

FLACĂRA nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis și nu uitați să vă înscăliți.

Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 9-15, iar luni, marți și miercuri între orele 9-20.

Cînd copiii ajung la indemina oricui

Un dosar de aproape 800 de pagini, 42 de furturi separate sau în grup, 8 tineri, dintre care 6 minori și 2 majori. Furturi din cabine telefonice. (Au fost devastate microreceptoare și casetele din care au fost luate sume variind între 6,25 lei și cel mult 150 de lei. Pagube totale aduse P.T.T.R.: 14.000 lei). Furturi din balcoane. (Au fost furate rufe întinse la uscat, dar și colivii cu păsări, mai exact spus sticle și scaii). Furturi din boxele anumitor blocuri de unde au fost furate cele mai felurite și mai neînsemnate obiecte, cum ar fi un far de bicicletă, o oglindă retrovizoare, un patefon stricat, 3 viori deteriorate, o antenă de autoturism. A avut loc, cum s-ar spune, un fel de școală a furtului, pentru că s-a ajuns la spargerea de două ori a unei cofetării, apoi pătrunderea într-un depozit de Alimentară, prilej cu care „eroii” au furat zece sticle de vin pe care le-au și băut. Așa, jucîndu-se, copiii respectivi au urcat într-un autocamion care era încărcat cu baloturi de pinză. Așa, din joacă, au furat patru baloturi. Capul răutăților, un anume Vasile Spiridon zis Spirică, major cu antecedente penale și cu doi frați închiși pentru grave acte antisociale, le-a dat învățăcelilor săi o dovadă de bărbăție: într-un WC de restaurant l-a bătut măr pe un necunoscut pe care l-a băgat în spital pentru 12 zile. Nu e prea greu să ne imaginăm unde ar fi ajuns această gașcă dacă într-o seară nu ar fi fost oprîți de organele de miliție, de-a lungul bulevardului Ion Șulea, care au găsit în buzunarele nevinovaților copii sute de monede a câte 25 de bani, provenite din devastarea a două cabine telefonice. Chiar și dintr-o lectură sumară a dosarului de aproape 800 de pagini se desprinde clar că în fruntea acestor copii porniți pe panta furtului s-au aflat două „personalități”: Vasile Spiridon și Eugen D. Vom reveni și cu alte amănunte despre aceștia doi, dar să consemnăm, pînă una-alta, că

dosarul este definitiv încheiat, vinovații au fost judecați, condamnați și, spre marea lor noroc, au beneficiat de un decret de grațiere. Altfel spus, apele, oarecum, s-au liniștit. Dar oare s-au și limpezit?

Acasă la Dan M.: „Într-o zi, dimineața, tocmai cînd să plece băiatul la școală, că era elev în clasa a XI-a, acum e într-a XII-a, au venit la poarta casei doi oameni care spuneau că sînt de la miliție. Erau în civil. L-au întrebat pe băiat dacă îi cunoaște pe cutare și cutare. Eu, în afară de Eugen D., nu cunoșteam nici un nume. Da, zice băiatul, îi cunosc. Ai fost cu ei, l-au mai întrebat, și ai furat vin și baloturi de pinză? Da, a răspuns băiatul. Era galben ca ceara. În clipa aceea eu am leșinat. Sînt bolnav de inimă. L-am mai auzit pe soțul meu, care tocmai ieșise din spital, după o operație foarte grea, cum a început să geamă. Atîta am mai auzit și am leșinat”.

Nu, femeia nu-și frămînta mîinile, nu era speriată, nu avea privirea rătăcită. Era, ca să zicem așa, foarte calmă. Doar vocea trăda din cînd în cînd un fel de durere reținută. A continuat: „După cum știți, au avut noroc cu decretul de grațiere. Altfel, toată viața lor, tot viitorul lor se ducea de ripă. Și cit am mai muncit să-l creștem, să-l educăm, să-l învățăm ce-i munca și cinstea. Nu știu dacă veți binevoi să mă credeți, dar neam de neamul nostru n-a avut de-a face cu miliția. Cit despre băiat, ce să spun, chiar acum cîteva zile mi-a povestit că la recrutare l-au întrebat dacă a fost judecat și condamnat. Mamă, mi-a spus Dan, îmi venea să intru în pămînt de rusine. Se uita la mine, iar eu plîngeam și nu puteam să răspund. Acuma, că am trecut și noi și el prin hopul acesta, am stat și am cîntărit. De supravegheat, l-am supravegheat și înainte, dar pare-se că am uitat un proverb, că e destul un par la un car de oale, sau, dacă vreți, un măr stricat le strică și pe cele bune. Vreau să spun că anturajul i-a dăunat foarte mult copilului nostru. Nu pot să-mi iert faptul că eu nu-i cunoșteam, măcar după nume, pe prietenii lui Dan. Aici am greșit noi”.

În linii mari cam aceleași lucruri le-am aflat și în discuțiile purtate cu părinții celorlalți copii. Fostii „eroi” merg la școală, muncesc, au intrat în rîndul oamenilor, au trecut, nu fără învățămintele, peste acest coșmar. Unii dintre ei, din propria lor muncă, și-au plătit datoriile. Alții doar, aveau să-mi spună părinții lor, sînt cam

singuratici, nu au chef de distracții, sînt foarte tăcuți, nu scoți o vorbă de la ei, parcă sînt străini de lume. D. Florin, care se „specializase” sub directa îndrumare a lui Spiridon să desfășoare microreceptoarele și casetele din cabinele telefonice, a plătit din munca sa peste 4.000 de lei, dar, la ora actuală, are un necaz, trebuie să plătească alți bani, pare-se că și partea lui Spiridon, din nou arestat. „Poate că pînă la urmă se va rezolva și asta într-un fel oarecare, avea să-mi spună mama sa, dar pînă atunci băiatul își vede de-ale lui, s-a angajat la un depou I.T.B., ziua merge la muncă, iar seara merge la școală, că vrea să se califice. Toți banii îi dă în casă, dar e închis la vorbă și nici nu vrea să mai audă de ce a fost”.

Acasă la Eugen D., angajat chiar a patra zi după grațiere la un șantier C.F.R., unde vrea să se califice în meseria de lăcătuș-mecanic, aveam să aflăm cîteva lucruri triste. Considerat a fi unul dintre conducătorii grupului, completul de judecată a propus trimiterea lui într-o școală de reeducare. Părinții săi, în special mama sa, declarînd că sînt o familie organizată, afirmăte mult depărtată de adevăr, și că au condiții optime de educație, o altă inexactitate, au obținut anularea acelei decizii. Din spusele mamei lui Eugen D. reiese că a mințit cu bună știință, numai ca să nu fie trimis băiatul acolo la școală aceea. „Avem toate condițiile materiale asigurate, avem casă proprie personală, mai avem trei copii mari, cumînți, fără astfel de apucături, eu zic că sînt o femeie la casa mea, îmi văd de treabă, le fac de mîncare, îi spăl, merg și la serviciu, că lucrez ca sefa de raion într-o Alimentară, dar soțul meu, în care mi-am pus nădejdea că va da și el o mîină de ajutor la creșterea și educarea copiilor, mai ales a lui Eugen, soțul meu, gestionar la un GOSTAT, nu se interesează de nimic, decît de mașina lui, că are mașină. Cînd vine beat, mă bate, chiar și în fața copiilor. Nu mai știu ce să fac, parcă îmi vine să-mi iau lumea în cap. Nesupravegheat și din cauza certurilor din familia noastră, Eugen, sîracul, a fost o pradă ușoară pentru banditul acela de Spiridon. Uitați, semnele astea de pe frunte, cu urmele copcilor, le am de la bătăile soțului. Sînt femeie în vîrstă, știu ce să fac într-o casă, am crescut cum se cuvine trei copii care au ajuns mari și respectați. Dacă soțul s-ar stringe de pe

drumuri și din apucături, l-aș aduce și pe Eugen pe făgașul cel bun, că el, sîracul, se străduie să fie om, merge la serviciu, e harnic, dar de la cine să ia exemplu?”

S-a subînțeles, credem noi, că, excepțivdu-l pe Vasile Spiridon, autorii celor 42 de furturi, unele mici, altele mari, prevedînd, fără îndoială, fapte dintre cele mai grave, au fost oprîți la timp, dacă ne putem exprima astfel, că șansa extraordinară de a fi grațiată a fost înțeleasă de către ei și părinții lor ca atare, chiar dacă tatăl lui Eugen D., în egoismul său, consideră că ar fi vorba, probabil, de o primă de incurajare.

Am tot adus vorba despre Vasile Spiridon, capul răutăților, un individ certat cu cele mai elementare norme de conduită socială, un adevărat pericol pentru copiii care, fie și pentru o clipă doar, scapă de sub supravegherea permanentă a părinților. Dintre toți, precum lupul care nu-și poate schimba năravul, Spiridon a ajuns din nou la închisoare. Spiridon, în urma unor demolări, deținea un apartament în strada Prisaca Doamnei. Mai are doi frați, mai mari, amîndoi închiși. Apartamentul său, la ora actuală sigilat, și, probabil, propus pentru a fi predat unei adevărate familii, a fost un adevărat cuib de fărădelegi. În urmă cu aproape patru săptămîni miliția a fost înștiințată că Spiridon a sosit acasă. Trebuie să spunem că miliția îl căuta de cîteva luni bune, dar nu reușea să-i dea de urmă. Spiridon venise pentru a subînchiria o cameră unei femei. Pînă să sosească organele de miliție, a apărut fratele lui Spiridon, Victor, inamicul public numărul 1 al cartierului. Victor îl bate pe Spiridon, dar este prins la fața locului de către miliție. Peste cîteva zile avea să fie prins și Spiridon. Cel de-al treilea frate, mijlociul, este închiis pentru crimă.

Acesta ar fi, pe scurt, Vasile Spiridon, mentorul de-o clipă al copiilor din bulevardul Ion Șulea, mărul stricat despre care părinții acelor copii nu știu nimic, nu-i cunoșteau nici măcar numele. „Am înțeles că nu poți să-ți educi copiii, avea să-mi spună mama elevului Dan M., dacă nu-i cunoști, măcar cit de cit, dacă nu în amănunte, pe prietenii copiilor tăi”.

Nimic mai adevărat, am spune noi, așteptăm, așa-zii prieteni, pot dărîma într-o clipă întreaga zidire a unei educații.

VICTOR NIȚĂ ■

Proprietarul

Foarte mulți ani, aproape 2—3 decenii, casa din strada Ecaterina Varga nr. 12 din Brașov, avînd mereu cam aceiași locatari, a fost un teritoriu al liniștii și calmului. De vreo zece ani, viața aranjase așa fel lucrurile încît ajunsese o casă a văduvelor, a pensionarelor, mai toate chiriășele deci avînd o vîrstă a înțelepciunii, a senectuții. Se înțelegeau foarte bine. La un moment dat însă, acest echilibru se tulbură. Proprietăreașă Anna Heinz, femeie singură, fără rude apropiate, familia ei fiind locatarii ei, se îmbolnăvise grav. Atunci își aduce aminte de ea cineva din familie — o fiică a fiicei fratelui ei. Apare deci o moștenitoare. De fapt, nu atît pe Ella Folberth, nepoata din Sinpetru, o interesă casa bătrînei, o vilă din plin centrul Brașovului, de pe o stradă străjuită de vile și de bun-gust, ci mai ales pe soțul ei, Walter Folberth, care mai de multă vreme da tircoale casei și Ellei, venind — cum declară vecinii — descori înainte de căsătorie și condiționînd că o ia pe Ella de soție numai dacă „mătușa Anna” îi va lăsa drept moștenire vilă. Nimeni nu știe dacă la momentul respectiv bătrîna și-a dat consimțămîntul sau nu, dacă a promis ceva, cert este însă faptul că la vremea bolii găsește o capcană de prindere a mătușii. Sub numărul 46714 din 17 dec. 1971, Consiliul popular al municipiului Brașov eliberează Ellei Folberth, la cerea acesteia, actul de numire ca tutore al Annei Heinz. „...v-a numit tutore pentru numita Heinz Anna pusă sub interdicție prin sentința civilă nr. 34 din 14 oct. 1971 dată de Tribunalul județean Brașov. Începînd cu această dată conform articolului 149 din Codul Familiei sînteți obligată să luați măsuri pentru supravegherea și îngrijirea numitei Heinz Anna, precum și administrarea veniturilor și bunurilor acesteia”.

Iată capcana și iată caracterul lui Walter F. Punerea sub interdicție este una dintre cele mai cumplite și mai dureroase întimplări ce se pot petrece unui om. Se cere, cum lesne vă dați seama, prin procuratură și apoi printr-o sentință judecătorească și se petrece numai pentru oameni ireponsabili, pentru bolnavi psihici, pentru acei care devin un pericol față de cei din jur. Or, toți vecinii și chiriășii declară și pot depune și azi mărturie că bătrîna Anna Heinz cu toată avansata ei scleroză cerebrală n-a fost și n-a devenit nici un moment periculoasă, de crepitudinea ei făcînd-o mult timp inca-

pabilă să se ridice din pat, dar nu ireponsabilă. Numai după ce am citit acest act ne-am dat seama de ce Ella nu a putut să ne arate nici un testament. Chiar dacă ar exista vreunul, în conformitate cu acest act de instituire de tutelă el nu mai poate avea valabilitate juridică. Un testament al unui om declarat ireponsabil nu poate fi valabil în fața nici unei justiții din lume. De asemenea, Ella Folberth a escamotat abil și numărul dosarului de succesiune (pe care voiam să-l consultăm la judecătoria Brașov) în baza căruia și-a întocmit, la notariat, actul de proprietate asupra imobilului din strada Ecaterina Varga nr. 12. Eliberat abia în noiembrie 1976, la patru ani după decesul bătrînei. Se pare că nu a fost ușor pentru Walter Folberth să obțină acest act pe numele soției sale, întrucît moștenitoarea directă, legală, de drept și de fapt, era mama Ellei, nepoata directă a bătrînei Heinz. Mama însă avea la rîndul ei proprietate în Sinpetru și, conform legii, trebuia să instrăineze una. E limpede că nu a fost ușor ca vila să ajungă pe numele Ellei. Aceiași vecini declară, cu tot simțul de răspundere, asumîndu-și responsabilitatea pentru cele declarate, că biata „mătușă Anna” n-a prea murit în condiții normale — Walter a maltrat-o destul, o bătea, o cam lăsa nemîncată, iar cînd a ajuns în agonie o speria cu un papagal ca să sucumbe mai iute. În 1972, în sfîrșit, bătrîna se stînge. Din fericire pentru ei, starea de tutelă n-a durat decît maximum un an. Tinăra familie se instalează repede în camera pe care o ocupase mătușa, iar în încăperea rămasă liberă deschid un atelier de tricotate pe numele Ellei care era, încă de la Sinpetru, angajată cu muncă la domiciliu a întreprinderii mixte de producție și construcții aparținînd cooperăției de consum a județului Brașov. Afacerea prosperă și se extind cu atelierul în a doua cameră devenită liberă prin plecarea unei chiriășe înnebunite de noile relații statornicite în casă de noul proprietar — țipete, jigniri, interdicții de a mai folosi instalațiile sanitare, permanente certuri și pretenții... Mîntînd pe cellalți locatari că ar vrea să repare pivnița — singura boxă din imobil unde aveau acces cu toții pentru ținerea proviziilor pentru iarnă — o ia și pe aceasta și o anexează atelierului, amenajînd-o ca magazie pentru ambalat și depozitat materiale. Pune ochii și pe camera colocatarului Victoria Bucur care locuiește aici de peste 30 de ani, cu contract de închiriere și forme legale eliberate de către Consiliul popular. Lăcomia lui Walter funcționează prompt. Deși două camere le închiriază întreprinderii pentru atelier (pentru care încasează chirie), își aduce aminte că nu are spațiu suficient pentru familia sa, între timp aducîndu-și la Brașov și mama și bunica.

Ridică așadar pretenții asupra camerei Victoriei Bucur, aflată la catul de sus, mare, luminoasă, așezată lîngă a lor. O vrea și pace! Îi deschide proces de evacuare, pierde, dar nu se lasă. E convins că o va obține curînd, grație metodelor lui bine verificate — teroarea psihologică și regimul interdicțiilor. Atît ei cit și chiriășei Livia Bobancu le-a interzis accesul la dependințele sanitare, femeile ajungînd să meargă prin vecini și la WC-uri publice. Victoria Bucur aproape că nu mai locuiește acasă, nici măcar în bucătăria de la parter unde s-a izolat. Stă mai mult pe la o soră și pe la prietene. Și serie memorii și merge în audiențe cu plîngeri. Curios lucru însă, pînă acum fără nici un rezultat, deși multe comisii de la Consiliul popular municipal Brașov s-au deplasat la fața locului. Folberth e din ce în ce mai indignat, țipă și-și dezlănțuie nervii — dealtfel mereu în explozie — cînd aude că mai vine cineva. Dar nimeni nu rezolvă problema. Pe de o parte, ca această femeie de 65 de ani să-și găsească liniștea și drepturile, are dreptul omenesc și cetățenesc la o locuință și la o viață liniștită, după ce a lucrat ani de zile în cîmpul muncii, iar pe de altă parte să se rezolve legalitatea sau nelegalitatea funcționării acestui atelier. Chiar dacă din punctul de vedere al întreprinderii este legal, adică neavînd spații proprii de producție are dreptul să închirieze la particulari dar, după cite știm, nu fără avizele necesare de la Direcția pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale privind asigurarea condițiilor de muncă necesare pentru angajații ce lucrează acolo (la Folberth lucrează 24 de muncitoare în două schimburi), ca și de la Inspectoratul sanitar județean pentru condițiile de sănătate și salubritate. Or, aceste avize nu există încă, cel puțin pentru atelierul din strada Ecaterina Varga nr. 12. Precum o confirmă chiar adresele Consiliului popular către respectivele foruri, care însă, deși au fost solicitate pentru elucidarea cazului din decembrie 1976, n-au răspuns nici pînă la 1 februarie 1977. Și iată cum se închid ochii și se incurajează și așa destulele abateri de la normele eticii și vieții noastre civice, socialiste, ale lui Walter Folberth. Mai notăm că Ella F. nu are nici azi stabilitatea în oraș Brașov, iar ultima viză de flotant din str. Ecaterina Varga nr. 12 a expirat la 27 iulie 1973, ca și a soțului ei. De peste trei ani locuiesc la respectiva adresă fără forme în regulă, ceea ce nu credem că lucrătorul de miliție I. Stoian care răspunde de sectorul respectiv nu cunoaște. Repetatele scandaluri din casa Folberth și numeroasele sesizări ale cetățenilor din jur privind nerespectarea unor norme de bună vecinătate și conviețuire de către W.F. l-au condus de mai multe ori la adresa cu pricina. Iar

dacă nu știe, este și mai grav pentru modul cum se achită de obligațiile sale profesionale. Lucrători ai Consiliului popular au găsit nereguli și privind alte probleme ale atelierului pe care le-au sesizat organelor financiare și alit. Oare de ce nu au acționat pînă acum, cînd secția financiară este un organism al consiliului? Nu vrem, nu am vrea să credem că s-ar fi putut lăsa cineva intimidat sau influențat de „omul meu de la întreprindere” pe care îl invocă, precum am aflat, în multe situații Walter Folberth. Așa a încercat să intimideze și pe autorul acestui articol. „Chem imediat pe omul meu de la întreprindere, să mă apere”. Deși nu-l amenințăm cu nimic. Și chiar și-a trimis soția — cu toate că era în timpul programului de lucru — la întreprindere. Cu mașina personală condusă (W.F. nu are carnet de conducere) de șoferul său personal, Ion Hango, de fapt angajat al întreprinderii și repartizat la atelierul din casa Folberth ca muncitor tricoter necalificat, unde numai de tricelat nu se ține. Dealtfel, nici pe sefa de echipă Ella F. și nici pe muncitorul, de asemenea necalificat, Walter F. nu i-am găsit la lucru în ziua vizitei noastre, dar leafa le merge bine. Vizităgă lunar, cum o vedesc statele de plată de la întreprindere, peste media unei lucrătoare bune care folosește la maximum timpul de muncă. De la întreprindere n-a venit cu „omul” și nici n-am reușit să aflăm dacă el există cu adevărat sau numai în recuzita lui W.F. ca să-și poată menține iluzia puterii și să-i intimideze pe naivi. — Ca să-și poată asigura un rol de patron. Acceptînd că el nu există, așa cum a încercat conducerea întreprinderii să ne convingă, ca și de faptul că atelierul este permanent sub control și supraveghere, cum se întimplă că nimeni din conducere nu cunoaște misiunea lui Hango de șofer particular al lui Walter, ca și faptul că în realitate adevăratul conducător al atelierului este Walter Folberth și nu soția lui, că acolo se face numai ce vrea el și că n-a prea tricostat de cînd deține acea legitimație de muncitor tricoter? Ar fi bine ca tovarășii din conducerea întreprinderii să nu uite că W.F. are cazier în urma unui furt din avutul obștesc, ar fi bine să privească mai des în carnetul lui de muncă și să mediteze la faptul că, din 1956 de cînd s-a angajat prima oară, W.F. a cam fost pasăre călătoare. A umblat de la un loc de muncă la altul, iar din numeroase întreprinderi a plecat prin desfacerea contractului de muncă. Și ca atare nu prezintă nici garanții morale, nici profesionale pentru a-i lăsa pe mină un asemenea atelier, chiar dacă în scripse figurează a-l conduce soția acestuia. Ella F. nu este decît supusa soției a soțului ei.

CICI IORDACHE ■

Fuga pământului de sub picioare

Am observat că-i tremură mi-nile cind și-a aprins țigara și am întrebat dacă are emoții. A încuviințat. De ce, am insistat atunci. Pentru că, mi-a răspuns, nu mi s-a luat niciodată un interviu. E primul interviu, mai mult, prima întâlnire din viața mea cu un gazetar.

I-am explicat că-i respectăm pudoarea și că pentru a se considera dezlegată de o publicitate care i-ar putea marca nefiresc viitorul îi acceptăm un pseudonim. N-am reușit să găsim împreună un pseudonim. Îi vom spune Ildico Paraschiv.

Ildico Paraschiv e o femeie înaltă, suplă, elegantă. O elegantă care nu vine numai de la detaliile de garderobă, ci și de la înfățișare, de la mers, de la gest, de la bunele maniere însușite în familie și în societatea unui oraș plin de profesori universitari, medici, ingineri, oameni de știință, artiști. Ildico Paraschiv are eleganța rafinată a femeii care se știe frumoasă, dar care nu s-a lăsat niciodată prinsă în capcana narcisismului ci s-a cultivat, s-a interesat de literatură, de pictură, de arta spectacolelor, de concerte de muzică simfonică. Deci, iată o femeie care și-a ales o meserie albă, precisă și pedantă, într-o farmacie, care poate fi întâlnită în troleibuz citind o carte de Heinrich Böll, în original, sau poate fi întâlnită la concertul simfonic de simbătă seara dirijat de János Ferencsik, la ultima premieră a teatrului național „Woyzeck” de Büchner, sau la retrospectiva „Romul Ladea” de la Muzeul de artă din Cluj-Napoca. Ați înțeles deci că Ildico Paraschiv este una din acele femei frumoase și modeste, cultivate și cu bun-simț, care pot țese din anonimul fie și prin aceea că jumătate din locuitorii de gen feminin sau masculin ai orașului Cluj-Napoca întorc capul cind trece pe stradă.

Convorbirea noastră se desfășoară în vecinătatea laboratoarelor de preparare a medicamentelor unde își îndeplinește sarcinile profesionale — după cum mi s-a spus — în mod exemplar. E liniște ca de ceasornic defect. Interlocutoarea aprinde țigară de la țigară deși, se vede, în condiții normale nu fumează mai mult de zece țigări pe zi.

Aș vrea să subliniez în interviu că nu consider un act de bravură sau un act de curaj faptul că m-am întors. Nu vreau prin aceasta să atrag atenția asupra mea și nici măcar nu vreau să spun că împrejurările în care m-am întors eu ar fi, Doamne ferește, tipice sau etalon. Nu. Unele cunoștințe după câteva luni de absență, m-au întrebat de ce m-am întors. Le-am răspuns că destinul meu nu are nimic comun cu iluziile pe care și le fac unele fete despre viața de „dincolo”. Le-am răspuns așa ca să scap de alte întrebări. Deși dacă mă gândesc bine, n-aveam dreptul să mă supăr, oamenii care nu au posibilitatea să vadă cu ochii lor și să simtă pe pielea lor condițiile înstrăinării de țară, simt nevoia să-i întrebe măcar pe cei întorși. Prin urmare, rețineți faptul că nu am plecat, de la bun început, ca să-mi satisfac înclinații bizare spre aventură, n-am plecat cu entuziasm de adolescență sau de femeie refulată, dintr-un anumit bovarism de provincie, n-am plecat de dragul prosperității promise în scrisorile solului meu, de dragul luxului etalat în revistele de modă sau în cronicile mondene... Am plecat fără iluzii, fără exaltare, am plecat pur și simplu pentru că dincolo se afla soțul meu și tatăl copilului meu.

Am crescut într-o familie de oameni modeste dar cu ochii deschisi la tot ce se petrece în lumea largă, cu aspirații mărturisite spre o viață elevată. După terminarea studiilor am fost repartizată la Abrud. Lucram într-o farmacie. Acolo l-am cunoscut pe soțul meu. Era tehnician pe un șantier. El venise din Sighișoara. Ne-am iubit. Ne-am căsătorit. Ne-am mutat la Cluj-Napoca și soțul meu s-a înscris la cursurile de zi ale Institutului politehnic. Am înțeles exact dorința lui de a învăța. L-am ajutat. Ușor a-a fost, desigur. Dar vara se angaja pe șantieri și stringea bani. Am fost fericită. Aveam un cămin plăcut, aveam o fetiță frumoasă și se părea că nimic nu poate sparge în tândări atmosfera de bună înțelegere, de duminică din viața noastră. Mă rog, zilele și nopțile se scurgeau fără evenimente fatale, fără trădări, fără compromisuri. Până în ziua în care

soțul mi-a comunicat printr-o scrisoare expedită din München că nu se mai întorcea și că va face demersurile necesare pentru deplasarea mea și a copilului.

Ei? Ce ziceți de una ca asta? Soții între ei vorbesc multe, nu? Nu există cred nici o familie din lumea asta care să nu-și dorească ocolul pământului. E în firea lucrurilor din moment ce întâmplarea face să călcăm Pământul în picioare și nu planeta Marte sau Venus. Deși nu sînt puțini cei care visează să atingă și alte planete. Sigur că ne-am făcut plăpuri de călătorii. Am și glumit amenințându-ne cu un suris că am putea rămâne vreodată undeva, să luăm totul de la început. Dar mi s-a părut că n-am depășit limitele cahlamburului. Dincolo de glumă însă, mi-am dat seama că surisul se transforma pe fata mea într-un rictus. M-am imaginat undeva, departe, luind totul de la început, ca pionierii în Vestul sălbatic, și nu m-am crezut în stare și m-am înspăimântat. Fac parte din categoria acelor oameni care se leagă aproape dureros de locurile în care trăiesc, de cunoștinții și chiar de necunoscuții care îi inconjoară.

Soțul meu a rămas trecînd peste gluma nevinovată de la sfîrșitul unei cine de iarnă eînd la televizor se transmitea un reportaj din Patagonia. M-a lăsat singură, adică m-a abandonat ca într-o glumă macabră. Nici nu mi-a venit să cred. N-am plîns. N-am tresărit. Am rămas paralizată. Viața noastră, e adevărat, intrase într-un fel de rutină caldă, pufoasă, ca o pătură de lînă de angora, luminată discret și molcom de o veioză de noapțieră. Rutina asta să-i fi produs un șoc, să fi declanșat nevoia de risc și aventură? Nu știu. A existat desigur o fisură în sentimentele noastre, pe care eu n-am reușit să o observ la timp. De ce face un om o nebunie așa din senin? S-au mai văzut cazuri. Unii chiarucid. Alții fug. Fug chiar și de răspundere. Fug de ei înșiși. Un astfel de om era gravul, preocupatul, liniștitul și afectuosul meu bărbat. Un om care a trăit firesc, s-a mișcat normal printre noi.

Era mulțumit? Era nemulțumit? Aici probabil am greșit și eu. Mie mi se părea firesc să fie mulțumit. Dar poate că el cerea mai mult de la viață, mai mult decît îi puteam oferi eu și fiica noastră, Gudrun.

De ce Gudrun? Vreau să spun că numele fiicei dumneavoastră are rezonanțe gotice. De ce Gudrun? A fost dorința lui — mi s-a răspuns. Reminiscente de lectură, amintirea mamei sale vitrege, de origine germană, un personaj de film? Nu știu. Și apoi, în ziua aceea de toamnă, cînd a venit la spital cu un coș de flori și mi-a spus cum a înscris-o pe fiica noastră în actul de naștere, n-am avut puterea decît să mă mir. Dar de ce nu Gudrun? Acum, poate că mie numele fetei mi se pare firesc.

Să trecem peste asta, am spus.

Da. Și iată că mă văd chemată într-o țară străină, într-un oraș străin de care mă tem. Am început să simt cum e cînd îți fuge pământul de sub picioare. Nu văd să ajungeți vreodată să vă fugă pământul de sub picioare. Începi să crezi că ești al nimănui. Dar să revenim. Prin urmare, bărbatul m-a lăsat singură cu fel de fel de rate la mobilă, la apartament, eu un copil care trebuia înscris la școală și care întreba unde-i tata, eu oameni cunoscuți și necunoscuți care voiau să afle cum o duce el acolo și cînd urmează să plecăm. Mi-am văzut de treabă. În astfel de împrejurări, o femeie părăsită poate să-și piardă mințile, să îmbătrînească vîzînd cu ochii, să ajungă o epavă dacă mizează totul pe promisiunile paradisului din brațele unui soț plecat. Mi-am văzut de treabă. Am început treptat, treptat să-l las la o parte, să-l exclud din ecuația zilnică a problemelor de rezolvat. Am pus mai întîi un tacîm mai puțin la masă. Și după aceea ambițiile noastre și planurile imediate s-au redus cu unul. Am început să iau hotărîri de una singură. Nu știu cum să vă spun, pare nefiresc poate, dar e dureros cînd de ușor poate rămîne un om în afara vieții noastre de zi cu zi, cînd se exclude sin-

gur. Nici nu-mi vine să cred, mai bine zis mi-e teamă să recunosc că viața noastră s-a așezat din nou, cu liniștea și calmul dinainte, deși rămăsesem doar doi. Rănile se vindecă. Memoria omului are multe abisuri.

Si pină la urmă de ce ați plecat, totuși? Am întrebat. Pentru că a insistat soțul meu — mi-a răspuns. Pentru că îl simțeam dincolo singur, străin, pustiu și înfrînt. Totuși el făcea parte din noi. Un bărbat și o femeie sînt ca emisferele de Magdeburg. Uneori îl visam. Subconștientul ne trădează. Pe de altă parte, m-am gîndit că fata asta a noastră, cu nume ciudat, cum spuneai dumneavoastră, are nevoie de un tată adevărat. Revenea de la școală și-mi plîngea ofensată de colege care-i spuneau că ea s-a născut fără tată. Apoi, într-o zi, m-am gîndit să dau curs chemărilor lui. În mod normal, eu n-aveam nici un motiv să plec la ora hotărîtă. De ce? Sentimentele noastre de dragoste se transformaseră în sentimente de rudenie, sau în legături de rudenie. Ceva difuz și incert. Mă simțeam acum bine așa, eram apreciată, mă simțeam necesară, lucram toată ziua, îmi plăcea să muncesc, citeam, mergeam la spectacole, la concerte.

Am lichidat apartamentul, am vîndut mobilele, mi-am luat rămas bun de la cei dragi și din avion am văzut cum îmi fuge pământul de sub picioare (o fugă de proporții, cum să vă spun, cosmice), și am plîns. Călătoria pină la München a fost un hohot de plîns. Nu mă puteam abține. Fetița mă ruga să tac, dar pe mine mă ineca plînsul. Oamenii mă priveau cu un supărător reproș.

Mi-am revăzut soțul după patru ani. Atrag atenția: nu pentru că nu mi s-a dat voie să plec timp de patru ani, ci pentru că am ezitat timp de patru ani să-mi părăsesc familia, prietenii, orașul, țara. L-am găsit schimbat. Își lăsase barbă. Desigur, patru ani înstrăinează. Vreme de patru ani îți faci alte visuri, alte iluzii. În ce măsură ne-am trădat în dragoste și în ce măsură ne mai aparținem, după patru ani? Iată întrebări chinuitoare.

Münchenul e un oraș grotesc. Frumos și totuși grotesc, suprapopulat. Trecînd pe stradă, într-o zi obișnuită, izbîndu-te de trecători, înotînd printre limuzine, ai imaginea concretă și cutremurătoare a „exploziei demografice”. La un moment dat simți că te sufoci între atîția oameni, eă te vor călca în picioare. Atîția oameni. Doamne, atîtea destine, atîtea ambiții, atîtea violențe întîlnite, atîtea bucurii și dezamăgiri! Cine dracu mai are grijă de tine și ce importanță mai ai tu, suflete!, în acest infern poluat, în această lume plină de stress-uri, de crime, de sinucideri, de spargerii, de răpiri, de obscenități și de insanități la tot pasul. În această lume care plîmbă ciîni de zgardă și se droghează prin localuri ieftine, în această lume inebunită de coșmarul zilei de miine, de șomerii, de emigranții lihniți de foame, de regi și regine, de prinți și printese pozînd fotoreporterilor cu peliculă Kodak. Ei bine, pe una din străzile acestui coșmar, soțul meu închiriasse un apartament frumos, cu scară interioară și cu etaj, contra a 650 de mărci chirie, eu mobilă săracă și cu unele datorii. Pe scurt, m-am trezit în casa unui om abrutizat de muncă, fără chef de viață, căruia îi pierise umorul, care nu reușise să citească o carte măcar, să vadă un film sau mă rog alte atîtea gesturi normale pentru un intelectual. De ce? Pentru că un spectacol costă enorm, pentru că un concert costă fabulos, pentru că o carte îți goleşte punga și pentru că după orele de lucru vii acasă și cazii pe un scaun, trîsnit de oboseală. Bărbatul meu lucra de două ori mai mult decît colegii săi, ca să nu fie dat afară din slujbă, era apreciat pentru că la noi se face o școală politehnică serioasă, dar era primul pus pe lista concedierilor pentru că era totuși străin! Ca să-l mențină în serviciu reprezentanții firmei i-au propus să luereze ca șef de șantier undeva într-o oază din Africa, unde se construia o hidrocentrală, dar lucrul acesta mie mi s-a părut imposibil de acceptat cînd ai o familie de întreținut. El a fost totuși obligat să accepte și mi-am dat seama că lumea, dincolo, e mai rapace și mai necruțătoare decît ne imaginăm.

Dar înainte ca drumurile noastre să se despartă pentru a doua oară, din motive care oricum mă depășeau, viața noastră, acolo unde vecinii ne salutau politicoși dar rece, unde nu cunoșteam pe nimeni și nu aveam cu cine schimba o vorbă, viața noastră spun, în oaza aceea de piatră și de smog din München, devenise de nesuportat. Înnebuneam privind pereții cită vreme fetița era la școală. Mi-era teamă să nu fiu acostată pe stradă de vagabonzi, să nu fiu molestată prin metroul, sau împușcată din greșală. Într-un scuar. Nu toată lumea trăiește cu groaza asta. Dar se vede că eu nu puteam trăi altfel acolo. Venisem dintr-un oraș liniștit, unde mi-era asigurată existența de fiecare zi și, ca să zic așa, securitatea personală, și nimerisem printre oameni care se catără unii pe alții, ca într-o enormă piramidă, ca să prindă o gură de aer. Așa am visat Münchenul într-o noapte și ori de cîte ori mă uit în urmă văd trupurile colcăind, unele peste altele, lovindu-se, prăbușindu-se, într-un vacarm de nedescris, pentru o marcă în plus. Și apoi mai erau ploile insuportabile, mai era phönul, un vînt care bîntuie prin Bavaria și care-mi dădea dureri de cap cumplite și febră, și mai erau zăpezile murdare din oraș cu peisajul lor depriment. De fapt, e știut că fiecare exil, chiar și temporar, înseamnă o dereglare biologică și psihică. Fiecare exil sau fugă înseamnă bruscarea destinului natural al omului, fapt înregistrat ca o criză de proporții colosale a organismului. Și în fața căreia nu-ți revii nici cu benzedrină, nici cu hașiș. De aceea mulți emigranți suferă în condiții străine mediului lor natural de boli mai mult sau mai puțin grave, care se cronicizează, și chiar de psihoopatii.

Uneori ți-e greu să dormi și într-un pat străin! Dar aici era vorba să respir, să mă mișc, să mă hrănesc și să visez într-un oraș străin. Imposibil!

Se făcea caz prin ziare, prin emisiuni de televiziune că trăim într-o societate foarte avansată. Ei și? Poate fi o societate oricît de avansată dacă tu, ca individ, te simți aruncat la marginea ei. Societatea asta dacă nu te scuipe, cel puțin, e adevărat, nu te vede și te calcă în picioare fără să-și ceară măcar scuze... Ca să nu mai vorbim de faptul că nu aveam posibilitatea să-mi exerceți profesiunea decît peste un an. Și anul acela care urma să vină mi se părea că seamănă cu un crematoriu.

Drept pentru care mi-am luat fetița, și m-am întors în țară tocmai la timp ca să fac revelațiun împreună cu oamenii mei dragi. Pot să spun eu mina pe inimă că nimic din ce am văzut acolo nu m-a tentat, nici măcar o masină, nici măcar o rochie, nici măcar o haină de blană! Tot timpul cît am stat acolo m-am simțit mai umilă decît dacă aș fi fost un scaun, o cutie de conservă, o lamă de ras, sau un sul de hîrtie igienică.

În ce-l privește pe soțul meu, l-am lăsat acolo cu sticlele de bere, cu televizorul, cu odăile goale și cu promisiunea cîtorva ani de muncă undeva în Africa printre deserturi și printre deșertăciuni. Cam asta e.

Scrumiera din fața noastră s-a umplut de țigări și mucus de țigări strivite. I-am cerut lui Ildico Paraschiv permisiunea de a deschide fereastra. Aerul devenise irespirabil. Treptat, treptat aerul s-a limpezit pînă s-a făcut frig.

Și acum? Ce se întîmplă acum cu Ildico Paraschiv?

Am fost primită cu înțelegere și am fost ajutată să-mi recîștig locul printre oameni. Colegii mi-au spus că mă primesc eu bucurie. Iar eu mă simt, în sfîrșit, din nou bine. Îmi pot permite chiar să-mi cumpăr flori.

De ce? Care sînt florile care vă plac? Freziile, mi-a răspuns Ildico Paraschiv. Știți, acolo, la München, florile costau îngrozitor de mult și n-am văzut frezii decît în vitrine.

A. DOHOTARU ■

Vina de a fi client

Cindva călugării se supuneau înadins la exerciții de modestie, pribegia, cerșitul aveau menirea de a-i obișnui cu umiliția, cu dependența de alții. Nu cunosc exact sentimentele pe care le încercau călugării, însă ca romancier pot să le intuiesc din experiența tristă pe care mi-a lăsat-o confruntarea cu unii vinzători contemporani.

Sint magazine în care, odată intrat, mă simt cel mai neînsemnat om din lume, mă aștept la orice. Clientul apare în ochii acestor vinzători ca un individ din cale afară de obraznic, care nu-și vede lungul nasului și deci trebuie pus la punct, admonestat, educat.

Cite nu mi-a fost dat să aud...
— Ce stai ca vîtelul la poarta nouă? Spune odată ce vrei, lămii sau portocale, că nu te am numai pe dumneata pe cap...

Uneori admonestarea e îndulcită de o aristocratică tristețe.

— Om cu părul alb și nu știi cât costă kilogramul de cascaval „Dobrogea”.

Altă dată nehotărîrea clientului e depistată imediat și obligat să ia o hotărîre.

— Tu de ce nu cumperi nimic? Stai ca popindăul în orele de vîrf... Cu indivizi de teapa ta nu se face planul.

Un vinzător, unul dintre cei mai valoroși măcelari pe care-i avem, m-a pus odată la punct într-un mod cu totul și cu totul remarcabil.

Cînd i-am cerut un kilogram de carne, el m-a întrebat foarte sec:

— De ce?
Mărturisesc că n-am știut ce să răspund. Reușise să strecoare și în sufletul meu îndoiala. Într-adevăr, de ce voiam eu să cumpăr un kilogram de carne? Ce-o fi fost în mintea mea de client?!

De aceea uneori în asemenea magazine, calitatea mea pașnică de client se spulberă, se anulează și capăt în mod inexplicabil psihologia unui delincent. Să cumpăr ceva pe neobservate, să plătesc și să mă duc cit oi vedea cu ochii... Vinzătorii au reușit să-mi crezeze un sentiment de culpabilitate, de aceea aștept ca într-o bună zi să fiu arătat cu degetul.

— Vezi individul ăla de colo? Ți-a care stă cu plasa în mină. E un client...

TEODOR MAZILU ■

Morala fabulei

A vuit pădurea-n cor:
Fabula e gen ușor!
Vine domnul autor
— Cu sau fără de umor —
Și-nfingind condeiu-n în rime
Face fel de fel de crime
Cu jivine anonime.
E ușor să schimbi în Vulpe
Domnișoara suflă-n pulpe;
Demagogului vulgar
Să-i dai voce de Măgar;
E ușor ca, din condei,
Să dai iama printre Lei
Printre Tigri și Pantere —
De-ți duci viața-n alte sfere;
Veninosul junglei Șarpe
Să-l obligi să cinte-n harpe;
Să blamezi fără de milă
Pe timidul Urechiiă
Cum că-n ierarhie pică
Model tipic pentru frică.
Ce curaj, să vrei captură
De prin pașnica natură!
Dacă spui că este Boul
— Cum se știe prea demult —
Un vechi personaj incult

N-o să-ți tremure stiloul.
(Doar vreun critic literar
Ar putea să-nrebe rar:
„Boul e, dar unde-i noul?”)
O terjină, cum o fi,
Poate-o crimă făptui.
Prinsă-acolo blinda Focă
De durere se sufocă.
Între ale strofei grații
Un exuberant Canar
Pare fără glas și har
(Rimele-s niște pramatii)

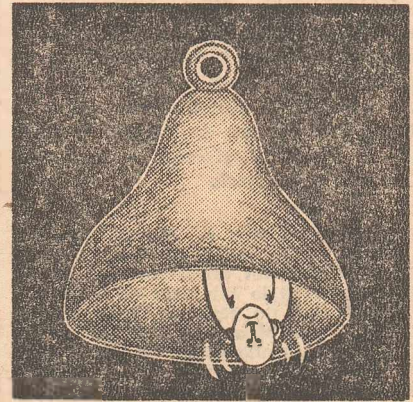
De se cere, nu se cere
Vajnic, punctul de vedere
Chiar și Cioara oropsită-1
Formulează și-l agită
Croncănind că „Fabulistul
Umbliă cu cioara vopsită”.

Striga, deci, pădurea-n cor:
Fabula e gen ușor!

Morala

Poate e dreptatea lor.
Ce culegi aceea sameni
Doar că bietul autor
Scriind despre animale
Mai direct, mai cu ocoale,
Fu-ntr-o zi mincat de oameni.

NICOLAE DRAGOȘ ■

SORIN POSTOLACHE ■

Vieți de doi bani jumate

Stă dincolo de masă și trage cu poftă din țigara pe care i-a oferit-o locotenentul. Fum după fum. Are 18 ani și e îmbrăcată modern: cu o flanelă neagră peste bustul subțire și oantloni trei sferturi peste cizme. Pe inelarul stingîmi atrage atenția o piesă ieftină. „L-am primit de la un băiat”, zice.

— De la revelația n-ai mai dat pe acasă; de ce nu mergi? Măcar să-ți schimbi hainele.

— Mi-e frică de tata. Mă bate. Odată era să-mi rupă un picior.

— De ce te bate?

— Am plecat de la fabrică și a plătit de pe urma mea. 3.000 de lei școlarizarea.

— Știi cât câștigă tatăl tău?

— Cred că vreo 1.200 lei, e paznic.

— Ce-ai mîncat azi?

— Piine cu unt și ceai, la „Transilvania”. La prînz, mîncînc la cantină, cu 6 lei. Iar diseară, la Felix.

— De unde ai bani?

— Am primit de la un băiat.

— Și unde dormi?

— La hotel, în Felix...

Forțez un pic dialogul și întreb din nou: cum intri tu în hotel? Ai voie, fără să plătești? Funcționarii de la recepție te lasă?

— Nu am voie și nu ne lasă, dar ele, receptionerile, scriu stau cu nasul în hîrtii și noi ne strecurăm.

— Cu liftierele cum te descurci?

— Eee...!

Pe scurt, biografia Corneliiei Ticoși, din Oradea, strada Clujului nr. 244, este următoarea: în 1976 a terminat Școala profesională textilă din localitate și a fost repartizată tot în Oradea, la Fabrica de textile. În prima lună a câștigat aproape 1.500 lei, dar, cum munca nu-i prea place, în a doua lună a început să întîrzie la lucru. Colegile, mesterii au rugat-o să fie punctuală, dar Corneliia le-a ignorat sfaturile și după două luni n-a mai dat pe la fabrică. A început să alunece încet, apoi cu viteză pe toboganul vagabondajului, al unei vieți parazitare. Prima țesere se produce la Cluj-Napoca unde însoteste un tânăr la examene. De acolo, este invitată de un sofer în cabină și după câteva zile poptosește la Călimănești. Trece prin câteva peripeții, triste pentru vîrsta ei, și este reținută de lucrătorii miliției, pentru vagabondaj. Colac peste pupuză, Corneliia se dovedește a fi și bolnavă. Este internată, vindecată și condamnată apoi la două luni de închisoare. Pîrtia vagabondajului, a desfrîului, s-a dovedit prea alunecoasă. Eliberată de aproape două luni, Corneliia Ticoși tot nu vrea să muncească. Tatăl său, paznic, om în toată firea, este doborît de rușine: „Ne-am mutat de la țară, în Oradea, pentru copii, să le facem un rost mai bun. Ea m-a făcut să ocolesc vecinii, rubedeniile, să merg pe stradă cu capul plecat. Refuză să muncească, am plătit de pe urma ei 3.000 de lei, iar acum mi-a mai venit o înștiin-

țare de plată de 7.000 de lei. Mai am trei copii, soția e bolnavă de inimă și nu-i voi putea plăti. Ce-am să fac?”

Fată în față cu tatăl ei, ascultîndu-i zburcîmii sufletești, Corneliia promise că va plăti ea 7.000 de lei.

— De unde vei lua banii? — o întreb.

— O să mă angajez.

— Ai fost la Oficiul de plasare a forței de muncă?

— De trei ori. Mi-au oferit trei sau patru posturi. Unul mi-a convenit chiar, dar n-am avut buletinul și nu m-am mai prezentat să-mi iau repartiția.

Vreau să mă conving și îl rog pe locotenentul I. Banu, de la Miliția municipiului Oradea, să telefoneze la oficiu. De la celălalt capăt al firului, Vasile Taloș, șeful oficiului, ne informează: „Corneliia Ticoși nu este luată în evidență, dar parcă, îmi amintesc, am văzut-o pe aici”.

— Ce ai putea să-i oferiți?

— Muncitoare permanentă la IJECOOP sau la sere.

— Nu mă duc la sere! — refuză Corneliia, abia scăpată în majorat, care nu știe ce e munca, dar trăiește ca un visc.

— Ce-i mai puteți oferi? — îl întreb din nou pe omul de la celălalt capăt al firului.

— Săptămîna viitoare, muncitoare, tot permanentă, la Fabrica de blănuri.

— La blănuri nu mă duc cu miroase. Și eu sufăr de stomac.

Sînt nevoit să mai întreb, curios să văd pînă unde poate ajunge lipsa de bun simț. Șeful oficiului îmi spune că ar mai fi ceva la Fabrica de zahăr. Acolo, ce?

— Preiau la telefon întrebarea parazitel.

„Păi, muncitoare la etichete”. Îi comunic Corneliiei felul muncii pe care urmează să o presteze, deși calificarea ei e de textilistă, și aștept calm să schițeze un gest: „Da, acolo merg; îmi place”. În momentul acesta, cred că port pe față un zîmbet amar: viața tîneriei din fața mea este trăită ca într-un banc pe care l-am auzit spus odată de actorul Toma Caragiu; un banc despre... etichete. Dar este totuși o șansă. Scăpată în valuri, Corneliia Ticoși a prins capătul saulei care i-a fost aruncată. Va depinde de ea, de țîria pe care va avea-o în brațe și în caracterul său ca să iasă la mal.

Continuăm ancheta prin cîteva „baruri”, la o oră cînd majoritatea tînerilor muncesc sau învață, se pregătesc să preia șansa unei vieți de răspundere și de angajare. În condițiile în care o țară se construiește pe sine, visele lor au toate șansele să devină realitate. La celălalt pol însă, al neangajării, al huzurului și expedientelor, mai lîncezesc din păcate unii. Din ce în ce mai puțini, e adevărat, dar din ce în ce mai anacronici, mai intolerabili prin modul lor de viață și de gîndire; prin traiul lor parazit. Elisabeta Toth își soarbe cafeaua în compania cîtorva bărbati și a unor... „colege”. Ne dovedim identitatea și purtăm cu dînsa următorul dialog:

— Unde lucrezi?

— Din august 1975 nu mai lucrez. Vreau să mă angajez, dar numai țesătoare. Asta e meseria mea.

— Și de ce nu o faci?

— Am fost la directorul fabricii de textile, mi-a spus că o să se pensioneze o lucrătoare și mă angajează.

— Știi cât costă o piine?

— Una mare, 9,60 lei.
— Și de unde ai banii să o cumperi?
— Lucrează bărbatul meu și soacră-mea.
— Aaa, ești căsătorită?
— Nu, în concubinaj, dar o să ne căsătorim.

Elisabeta Toth are 20 de ani, e blondă și domiciliată nici mai mult, nici mai puțin decît pe strada Șanțului la numărul 4. Acum, pentru un timp, are din ce să ciupească: din leaful concubinului și a mamei acestuia. Altă dată, cînd nu are de unde, recurge la procedee periculoase. Pentru că de la parazitism pînă la infracțiune nu este decît jumătate de pas.

În 1975, la berăria „Azuga” a venit un om. S-a așezat la o masă și a cerut ospătarului o bere. A băut-o, a plătit-o și...

În clipa următoare, Emil Varga, tot un parazit, i-a plasat acestuia o lovitură puternică la cap și i-a luat toți banii: 3.400 lei, leaful omului cîștigat cu trudă într-o lună. Parazitul a devenit deci imediat tîlhar, așa l-a calificat legea. A fost judecat și condamnat la trei ani de închisoare.

Elisabeta, care contribuise la planul loviturii, a fost condamnată pentru complicitate. Și, atenție, tot nu muncește!

— Cîți ani ai lucrat din 31 trăiți? — întreb o altă interlocutoare.

— Cred că unul sau doi.

Acum, Iana Danciu, strada Birzavei nr. 8, zice că s-a angajat. Unde credeți? La bilci. Se îmbracă într-un costum de serpoaică, iar partenerul ei de scamatorie întîreține cu dînsa un „dialog” deopotrivă absurd, deopotrivă ridicol.

— Ce te întrebă?

— Cum mă cheamă.

— Și ce-i răspunzi?

— Mă cheamă Eluzia, femeia cu corpul de șarpe sau fanfaroanca de pe Nil.

— Fanfaroanca sau faroanca?

— La bilci e totuna. Pe urmă mă întrebă de unde sînt. Îl răspund că sînt de pe planeta Marte. Omul plătește cinci lei, intră, și după ce mă vede își face cruce și fugе.

Credem că orice comentariu e de prisos. Vrem să mai spunem doar că din rîndul acestor existențe de doi bani jumate mai fac parte și Amalia Kapar, 21 ani, strada Scurtă nr. 2, care trăiește de pe urma unui comerț ambulant și clandestin, Marian Daneș, 16 ani, din satul Livada, care are șapte frați, muncitori, dar el încă nu s-a hotărît să se apuce de trîncie de o meserie, Eduard Silaghi, 18 ani, și alții. Tineri care abia au intrat în viață, dar pe ușa din dos. O corectare a deprinderilor lor, a traiectoriei pe care greșit au apucat-o, se mai poate face. Obligația revine familiilor, colectivelor de muncă în care vor trebui să se angajeze, organizațiilor U.T.C., tuturor celor însărcinați cu supravegherea, educarea, dar și controlul formării și dezvoltării tînerilor. Ne bucură faptul că la nivelul comitetului municipal de partid și U.T.C. s-au organizat unele întîlniri, s-au purtat discuții cu o parte dintre tinerii care încă nu au optat pentru un loc de muncă, cu părinții acestora. E bine să le întindem în continuare o mînă de ajutor, obligîndu-i să se încadreze într-o muncă productivă. Să o facem cu mai mult interes pentru ei și pentru societatea pe care o dorim înfloritoare, omenească, durabilă.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Subiecte

Pe marginea unei scrisori

Gabriela F.N. din Iași a terminat liceul teoretic în 1974. Fiind — după cum scrie — fără tată și cu doi frați mai mici, din care unul minor, s-a prezentat la Forțele de muncă spre a fi angajată într-un serviciu. Nu i s-au oferit decît propuneri care i-au cauzat un șoc nervos, necesitînd internarea în spital. A ieșit după două luni și, prin insistențele mamei, a făcut în 1975 o calificare de operator chimist. „Spe-riată” la terminarea cursului de un vecin, s-a internat din nou în spital, iar la externare doctorița întreprinderii I.P.M.P.-Iași n-a mai vrut s-o lase în secție, de teamă să nu se îmbolnăvească din nou. Cererea ei de a fi angajată la o garderobă sau într-un post de control la poartă nu a fost acceptată (era absolventă de liceu!), așa că a ajuns o vreme să trăiască „din mila altora”. În februarie 1976 a fost primită în fine la magazinul 40 Dacia, aproape de casă. Aici se împăca bine cu șeful unității și cu colegii și a intrat în brigada artistică a unității comerciale. Deoarece avea din cînd în cînd crize de nervi, doctorii au sfătuit-o „să iasă din singurătate”, astfel că s-a împrietinit cu sergentul major Eugen A. Fără să se încredințeze dacă Eugen o va lua în căsătorie, Gabriela coabitează cu el și în septembrie 1976 se vede în perspectiva de a deveni mamă. Spera că în acest fel se va însănătoși, cînd partenerul se face nevăzut. Voind să-l oblige să-i plătească cel puțin pensia alimentară, Gabriela consultă pe Gheorghe T., prieten intim al șefului unității, cu un frate la procuratură. În loc s-o ducă la fratele său, acesta o invită la el, o pune să facă o reclamație, apoi se oferă s-o învețe el să se distreze, declarînd, deși era însurat și cu copii, că e singur. Gabriela joacă teatru și „face pe naiva”, așa că binevoitorul nu-și atinge scopul, chiar cînd îi pomenește de aventurile extraconjugale ale prietenului său, șeful unității. În continuare, Gheorghe T. nu se adresează fratelui său, ci lui Eugen A., insinuîndu-i că așteptatul copil nu-i al lui. De asemenea, merge la magazinul 40 Dacia și dă telefon din biroul șefului la unitatea lui Eugen A., punînd în vedere comandantului că Eugen A. e nevinovat. Gabriela ascultă „înmplător” convorbirea la ușă și, surprinsă, e chemată de el în birou, păruită și trîntită de nu-și mai putea îndrepta șalele. Asta se întîmpla la 15 decembrie. Seara are o hemoragie internă și a doua zi, internată la maternitate, pierde copilul. I s-a pus în vedere ca după concediu să nu se mai prezinte la serviciu și nu știe ce să facă, înțelegînd să ducă o viață cîștită, nu cum i-a propus Gheorghe T. Chiar bolnavă fiind, Gabriela are vina ei, dar nici Eugen A., nici șeful magazinului 40 Dacia, nici Gheorghe T. nu par a fi îngeri.

AL. PIRU ■

Desen de SIMONA POP ■

Tribuna

după 20 de ani

În urmă cu 20 de ani, mai exact la 10 februarie 1957, a apărut la Cluj-Napoca primul număr al revistei săptămânale de cultură Tribuna. Ea a devenit la scurt timp de la apariție cea mai importantă revistă de cultură din Transilvania, profilul ei respectând întocmai articolul program publicat la începutul său de drum: „Îndreptându-și atenția în primul rînd spre fenomenul cultural, Tribuna își propune să continue tradiția militantă a presei românești din Transilvania. Ea nu se va mărgini la rolul de croniciar; în lupta dintre nou și vechi ea va lua atitudine, contribuind la dezvoltarea unei arte și literaturi realist-socialiste, a unei științe puse în slujba adevărului și progresului. Apărind în Transilvania, va fi legată de viața acestei regiuni, dar se va feri să devină o revistă de provincie...”

Tribuna a adoptat și și-a păstrat mereu o tinută sobră, a căutat să se impună în conștiința românească prin lucruri temeinice, care să dăinuie, a fost colegială în polemicele pe care le-a angajat, dar fermă. Aici au semnat numeroși oameni de cultură de seamă din Transilvania, din întreaga țară: Ion Alexandru, Al. Andrițoiu, A.E. Bacosky, Ana Blandiana, G. Călinescu, Al. Căprariu, Ov. S. Crohmălniceanu, Radu Enescu, Dumitru Ghișe, Gheorghe Pituț, D.R. Popescu (din 1969, redactor șef al revistei), Radu Stanca, Vasile Voiculescu, Mircea Zăciu ș.a. Totodată au fost publicate numeroase lucrări ale unor autori străini de valoare, ca un semn al deschiderii revistei față de problemele omului.

Colectivul revistei Flacăra urează colegilor de la revista Tribuna noi și cit mai multe izbînzi în activitatea lor de „creștere a culturii românești”.

Cine ești dumneata, Muhammad Ali? (VII)

Meciul pentru titlul mondial dintre Cassius Clay și noul său adversar, Ron Lyle, a fost un prilej pentru campionul mondial să-și demonstreze măiestria și, mai ales, noua sa tactică de luptă, pe care a numit-o „mirage”. Prea greu nu i-a fost lui Clay să vină cu „idei noi” în luptă în fața unui adversar modest ca Ron Lyle. Iubitorii boxului din țara noastră își amintesc, desigur, că pe vremea cînd era amator, Lyle a fost învins categoric la puncte, la București, de fostul campion Ion Alexe. Așa cum era de așteptat, Cassius a câștigat și această partidă înainte de limită. Interesant e faptul că în ajunul meciului Lyle a fost arestat și a fost lăsat în libertate numai după ce a plătit o cauțiune de 3 000 de dolari. Trăsese trei focuri de revolver asupra soției sale. Noroc că nici unul dintre gloanțe nu-și atinsese ținta...

Infringerea de la Manila (Filipine) — 1975 a însemnat pentru Joe Frazier declinul drumului fără întoarcere spre finalul carierei. Joe a aruncat în acest meci toată forța și ambiția sa. Numai așa se explică faptul că a îndurat 15 reprize în fața unui Clay dezlanțuit, superior din toate punctele de vedere. Numai așa se explică dorința lui de a rezista pînă la capăt, deși martelat de un adversar net mai bun. Și cînd în rundul 15, cu doar un minut înaintea gongului final, arbitrul a oprit meciul pentru inferioritatea lui. Frazier, fostul campion, a reacționat violent în fața arbitrilor, susținînd că era capabil să reziste pînă la capăt. Nu a contestat însă, ca alți adversari ai lui Clay, victoria campionului lumii. Partida aceasta a pus punct rivalității Clay-Frazier. Cele două mari vedete ale boxului mondial s-au întâlnit, după cum se știe, de trei ori. De două ori a învins Clay și o singură dată Frazier.

În jurul campionului mondial s-a făcut vid... Criza greilor de valoare îi lăsa să domnească liniștit. George Foreman, fostul campion, a uitat, parcă, ziua în care, învins de Clay, cerea o cit mai urgentă revanșă. Frazier nu mai prezenta interes pentru spectatori și manageri. A mai ră-

mas Ken Norton, omul care reușise cu un singur pumn să-i spargă maxilarul lui Cassius Clay. Convins că va putea să-l învingă pe Clay, Norton îi aruncă din nou mînușa. Clay acceptă și lată-i pe cei doi rivali din nou față în față pe ringul de la Yankee Stadium din New York.

Visul lui Norton: „Să-l înving pe Clay și apoi să-mi continui cariera pe platourile de filmare”. Declarația aceasta l-a făcut pe Clay să zîmbească. Ca de obicei, Cassius a răspuns cu o ironie: „Dacă Norton vrea să se bată cu mine, înseamnă că după aceea nu va fi bun pentru platourile de filmare, ci pentru un spital”. Dar nu a fost așa. După cum se știe, Clay a câștigat greu la puncte, în 15 reprize, meciul disputat la 28 septembrie 1976, la New York. Mulți au susținut chiar că nu merita decizia. Iată cite ceva din culisele acestui meci. Organizatorii au sperat mult de la a treia întâlnire dintre Cassius Clay și Ken Norton. Iubitorii boxului însă, mult mai puțin. Dovadă, numărul relativ mic de spectatori care au ținut să asiste „pe viu” la meci. Partida s-a disputat în arena „Yankee Stadium” din New York, acolo unde pe vremea lui Dempsey, Tunney Sharkey și Schmelling veneau peste 70 000 de spectatori. Acum, la meciul pentru titlul mondial al „greilor” dintre Clay și Norton, au luat loc în tribune numai vreo 30 000 de spectatori. Era, poate, pentru prima dată cînd afacerile celor care se ocupă cu... revinzarea biletelor au mers prost. Cererea tichetelor de intrare a fost atât de mică încît, cu cîteva zile înainte de meci, afaceriștii au încercat să se debaraseze mai ales de biletele scumpe, în valoare de 200 de dolari (fotolii de ring). Nici așa-zisele bilete populare (25, 50 și 75 de dolari) nu s-au vîndut mai bine, cei care le-au achiziționat în cantități mari fiind nevoiți să le vîndă în ziua meciului chiar sub preț. Toate acestea, în ciuda reclamei formidabile declanșate de organizatorii meciului în ultimele zile, cînd zărele se întreceau în a da fel de fel de știri: „Ken Norton și-a expediat doi parteneri de antrenament în spital!”; „Ali este în super-formă” — declarau Joe Louis și Floyd Patterson, care i-au urmărit pregătirile; „Promit lumii întregi că îl voi face k.o. pe Norton” — susținea Clay. La rîndul său, Norton preciza: „El o știe (n.r. — Cassius Clay). Fizic și mental îi sînt egal. El are mai multă experiență, dar eu voi compensa acest dezavantaj prin voință și curaj”.

Cînd au mai rămas puține zile pînă la meci, a început adevăratul circ. Clay îi

trimitea scrisori jignitoare lui Norton. Norton le-a interzis însoțitorilor ce-l ajutau în pregătire să-i mai prezinte misivele lui Clay, declarînd în același timp tabăra sa de antrenament „zonă interzisă pentru Clay și prietenii lui”. A intrat apoi în scenă și soția lui Clay, Khalila care, nici mai mult, nici mai puțin, a intentat, la Chicago, o acțiune de divorț sotului ei, pe care îl acuza că și-a părăsit domiciliul conjugal și că a recunoscut fetița născută la 6 august de către...domnișoara Veronica Porche. Invitat de primarul orașului New York să facă un antrenament public, Clay și-a început „numărul” spunîndu-le celor peste 4 000 de spectatori: „Fiți fericiți că mă revedeți la New York, unde n-am mai boxat din ianuarie 1974!”

Un concurs de împrejurări a făcut ca fapte deosebite să se petreacă în jurul arenei „Yankee Stadium” chiar în timpul desfășurării meciului, trecînd evenimentul sportiv pe planul doi al interesului locuitorilor marii metropole. Despre ce a fost vorba? Iritați de schimbarea programului de lucru și cerînd îmbunătățirea salariilor, peste o mie de polițiști au ales drept loc al manifestării nemulțumirilor lor imediata vecinătate a arenei. Circulația automobilelor s-a blocat, intrarea în arenă a devenit imposibilă pentru întîrziți. În schimb s-a facilitat, bineînțeles fără intenția polițiștilor, pătrunderea în incinta stadionului a circa 2 000 de tineri „delincvenți” din cel mai rău famat cartier al New York-ului, Bronx, care au terorizat spectatori și au furat ce se putea fura de la vinzătorii ambulanți din arenă. Totul s-a petrecut într-un infernal concert al claxoanelor mașinilor blocate, al țipetelor celor jefuiți, al fluierelor polițiștilor demonstranți, indiferenți la ceea ce se întimpla în jurul lor. Într-o asemenea atmosferă au boxat Clay și Norton. Meciul s-a încheiat cu o decizie la puncte acordată lui Clay după 15 reprize. rezultat contestat în primul rînd de Norton, care a susținut că a câștigat 9 din cele 15 runduri.

La numai cîteva zile după disputarea partidei, Cassius Clay a ținut să pună punct... spectacolului cu o poantă: a declarat că se va retrage din activitatea competițională! Ținînd seama de faptul că s-a mai retras de cîteva ori pînă acum (tot în declarații), lumea se întreba ce „senzatională revenire” își pregăstește campionul mondial al boxerilor și al... gurilor bogate?

(Va urma)

PAUL OCHIALBI ■

Ce părere au cei în drept de plîngerea aceasta?

Stimate redactor șef,

Scriu aceste rînduri cu convingerea că ele vor fi publicate în revista ce o conduceți. Sînt abonată și citesc rînd cu rînd de ani de zile „Flacăra” și sînt convinsă că cele ce vă voi relata nu vor fi ignorate deoarece este adevărul și este un caz ce merită cunoscut de întreaga țară.

Sînt Mîșcodan Maria de 29 de ani din Drobeta-Tr. Severin. În noaptea de 16 februarie 1977 orele 24 fetița mea a făcut o criză de stomac foarte gravă. Are 6 ani. Cum țipa groaznic și se zvîrcolea de dureri mari am luat-o în brațe și am ieșit cu ea în stradă unde m-am rugat de un cetățean cu o mașină să mă ducă la spitalul de copii. Ajunsă aici am fost primită de două asistente care după întrebările de rigoare bat discret într-o ușă anunțînd „doamna doctor un consult”. În cadrul acestei uși apare o femeie în cămașă de noapte cu un halat de culoare închisă peste ea și cu părul prins în bigudiuri și ochii umflați de somn. Se uită la mine apoi la fetița ce se zvîrcolea de dureri pe canapea, se așază pe scaun și încep din nou întrebările în legătură cu criza. O consultă apoi pe fetiță și deși i se arată locul durerilor la stomac, acest medic, dacă poate fi numit așa, dă diagnostic de apendicită acută și cere trimiterea la secția chirurgie. Fără alte cuvinte pleacă din nou să se culce spunînd „bine că vă apucă durerile la miez de noapte”. Aștept salvarea care mă duce cu fetița la chirurgie, aici medicul de gardă Gamălă R. o consultă imediat cu multă atenție, discutînd blind ca un tată iubitor cu copilul. Mii de mulțumiri pe această cale acestui OM pentru promptitudinea și prezența de care dă dovadă, pentru vorba bună și glasul blind! Mi se face cunoscut că nu are apendicită și să merg din nou la pediatrie pentru indicarea tratamentului. Din nou cu salvarea cu fetița slăbită și gemînd de dureri la ora 1,20 spre pediatrie. Aici este anunțată din nou „doamna doctor” care face criză de nervi cînd ne vede și spune asistentelor să fie internat copilul și va vedea dînsa mîine. Văzînd cum stau lucrurile, știînd că fetița este foarte sensibilă în ce privește despărțirea în aceste condiții am încercat să stau de vorbă cu

această „doamnă doctor”. Nu am fost ascultată, dumneaei plecînd să se culce, dă indicații asistentelor să fiu lăsată liber după ce voi fi semnat refuzul internării. Nu mi s-a dat nici un calmant, nici un medicament, nici o rețetă, nici un ceai, nici un sînt ce să fac și cu fetița în brațe în puterea nopții mă găseam în stradă după ce bătusem la ușa acelor care sînt puși să aline dureri și căroră li se atribuie a avea un gram de duioșie, de omenie, de bunăvoință față de suferinzi.

V-am relatat acest caz adevărat, exact așa cum s-a petrecut, pentru a se ști cum se prezintă și cum își face datoria medicul pediatru Baboianu Doina de la Spitalul de pediatrie din Drobeta-Tr. Severin. Să cunoască toată lumea puterea imensă pe care a avut-o această femeie-medic, poate mamă, să scoată în stradă un copil gemînd de dureri, în puterea nopții, pentru a-și continua somnul. Anii de studiu i-au dat această putere de ignorare și nepăsare? O întreb de ce s-a făcut medic? Cred că de dragul privilegiilor și sonorității acestui nume de medic, căci de altceva nu a dat dovadă cînd putea să o facă cu prisosință. Statul o mai plătește noaptea și pentru somn căci nu este suficient ziua.

Poate reporterul Cici Iordache mai poate face un „Reportaj” cu echipa de gardă dintr-un spital” și la noi. În cazul de aici, somn bun pe banii statului pentru medicul Baboianu Doina și nu pentru bețivii din articolul dumneaei. Iar în articolul „Asistența sanitară”, semnat de Victor Niță, doctorului Mateescu putea să i se pună întrebarea „Copiii sînt bine îngrijiți cînd ajung în fața omului în alb?” Sînt mulți părinți care pleacă cu copiii în orașe mari, Timișoara, Cluj-Napoca, București, după ce sînt aduși în stare gravă de medici ce prescriu diagnostice și medicație greșite — sînt cazuri în care medicul nici nu ia în serios ceea ce se relatează de părinți despre boala copilului, sînt copii care ajung astfel să decedeze. Au fost copii injețeați cu penicilină cu termen depășit și care apoi au fost timp îndelungat tratați de flegmoane, unii chiar au decedat. Am dori din tot sufletul ca problema unor asemenea medici să fie rezolvată odată pentru totdeauna nu prin vorbe și speranțe ca în articolul amintit și ca în altele, ci practic. Dacă un matur mai poate rezista sau se poate descurca într-un fel cînd ajunge să fie suferînd, un copil este cu totul altceva, mult mai greu. Cum se prezintă situația real în momentul de față v-am spus. În speranța și mai ales convinsă că comportarea sub orice critică a medicului Baboianu D. va fi infierată în revista dumneavoastră pentru a nu se mai repeta cazuri de acestea, vă mulțumesc anticipat.

MÎȘCODAN MARIA ■

sport • sport

Ladislau Bölöni:

(Urmare din pag. 24)

minte. Mureșenilor care mă iubesc și mă aplaudă le datorez chiar mai mult decît pot să le ofer rîmîndînd să joc în fața lor, nu totdeauna așa de bine cum ar dori-o.

— Altfel, ce mai faci?

— Mai am un an de Stomatologie, voi termina facultatea, voi primi un post de medic undeva în județ, voi continua să joc fotbal și așa mai departe.

— Nu ești prea vorbăreț!

— Nu sînt. Așa cel puțin se zice.

— Care au fost și care sînt relațiile tale cu presa sportivă?

— Unde vreți să ajungeți?

— Nicăieri.

— Ca toate relațiile mele, civilizate. Am avut multe de învățat din cele ce s-au scris despre mine în ziare, am avut, în urmă cu vreo doi ani, un elenci cu „Flacăra”, că incident nu-l pot numi, dar nu insist pentru că probabil știți despre ce e vorba.

— Insistă.

— Cineva a scris revistei o scrisoare în numele meu, amenințînd că o să-i rupă picioarele lui Balaci, jucător pentru care port multă simpatie. Am venit la București și am lămurit lucrurile, demonstrînd că nu fusesem eu, ci un binevoitor. Asta între ghilimele. Am fost primit cu sportivitate și am fost înțeles, poate și pentru că aveam dreptate.

— Cum a fost turneul din Franța?

— Foarte folositor. Am convingerea că fotbalul românesc are mare nevoie de contacte cit mai dese cu fotbalul din alte țări, iar pregătirea pe care am făcut-o acolo, chiar dîncolo de rezultate, ne va ajuta considerabil în meciurile cu Spania și Iugoslavia, echipe de care personal nu mă tem. Cred că avem șanse să ne calificăm.

— Cine va câștiga campionatul?

— Dinamo. Oricum am lua-o, Dinamo are garnitura cea mai echilibrată, iar a-

vansul din tur poate să fie decisiv. Steaua va mai încerca, dar e greu de crezut că va termina prima, cu toate că, în Franța, Troi și Zamfir au jucat pe alocuri formidabil. Steaua mi se arată mai aproape de Cupă

— Deci Steaua va lua Cupa?

— Cea mai normală finală mi se pare Steaua-Craiova, cu respectarea tradiției în ceea ce privește învingătoarea.

— Dar A.S.A.?

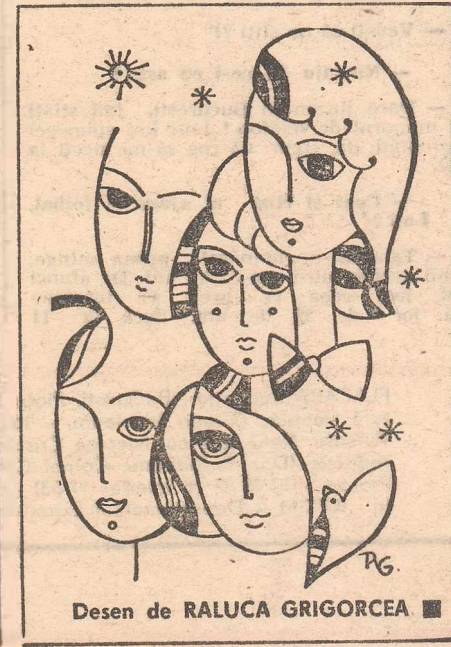
— Poate locul 5 în campionat, poate 6.

— Leți, ce crezi tu că-i lipsește fotbalului nostru ea să ajungă acolo unde am dori cu toții? Cu asta am terminat.

— Mai multă încredere în forțele lui și mai multă muncă. Nu e bine și nici nu vreau să mă dau pe mine drept exemplu, dar am s-o fac. Cred că nici un meci nu e pierdut dinainte și mai cred că meciurile se decid, de fapt, la antrenamente. La antrenamente mai păcălim noi fotbalul, de-asta imi pare rău, căci talente există cu duimul. Dacă ar fi după mine, n-aș pleca niciodată de pe teren pînă n-ar striga antrenorul să ies și să mă duc să-mi văd de treburi.

— Și nu-i după tine?!

— Da, dar numai în ceea ce mă privește pe mine.

Desen de RALUCA GRIGORCEA ■

Primăvară dulce

Tricolorii s-au întors bronzăți de pe malul Mediteranei, optimiști, încărcăți de o bunăvoință care mă pune pe gânduri. Sigur, s-a teoretizat, ar fi fost mai bine să fi întâlnit echipa Franței în ultimii meci și nu în primul pentru că până te acclimatizezi, până dai de gustul portocalilor de la Nissa se cere un timp și altfel curge singele în vinele jucătorului, altfel îți merge briza maru la țicaci și reflexele se îmbunătățesc. Unde mai pui că am fost asigurați că băteii au stat numai pe terenul de antrenament în timpul turneului. Nu tu o privire pe eroisă, nu tu un film, nu tu un băruț, nu tu o berică, nimic... Cu ochii la nenea Pișu Covaci! Parcă-l și văd pe Muțescu învățând deschiderea în adâncime între 7 seara și ora 24.00. Zamfir banuiesc că se scula de la 5 dimineața și serea coarda ca fetițele de 14 ani. Cui privește restul jucătorilor, probabil că jucau fotbal pe masă, cu nasturi, lucru care și explică succesele răsunătoare care au urmat aceluia 0-2 înscasat în prima partidă.

Dar să nu fim răutăcioși. Alții pleacă iarna și mai departe. Ajung până în America de Sud, dacă nu la Polul Nord, ca și de la un pinguin poți să înveți cum se șutează cu risul! Se joacă ei, băieții, cu bășica până și pe vapoare în mers, darămite pe Coasta de Azur! Așadar, să stăm liniștiți în banca noastră și să așteptăm meciurile viitoare care vor demonstra — dacă va mai fi nevoie — că acumulările din iarnă sunt sfinte și că nici un obstacol nu ne mai poate sta în cale!

În ce mă privește, am avut curiozitatea să mă duc pe Ghencea să-l văd pe Dumitru, pe Zamfir și pe alții, care, la drept vorbind, mi-au plăcut, în special Lită, aflat într-o formă pe care i-o dorim tot sezonul ce urmează. Iordache n-a jucat. Anghelini a alergat ca pentru toate meciurile în care n-a jucat pe Coasta de Azur, iar Sameș, bunul Sameș, arăta zglobiu, vesel ca un ogar care a ros un os de vacă, luat de la măceșăria din colț,

neuitând, bineînțeles, să facă și o gafă pentru ca să nu-l confundăm cumva cu Florin Marin. Drăguțul de Troi a fugit și el ce-a fugit, dar parcă sosise în Ghencea pe jos, nu cu avionul.

Pe dinamoviști n-am putut să-i urmărim pentru că ei au mers la Ploiești, unde Petrotul a arătat că nu-i mare brinză să fii lider în divizia A cind ești lider în divizia B și că putem oricind să facem un schimb de locuri, trimițând la Zimnicea o echipă din primul eșalon și aducând una de la Găești să joace pe „23 August”. Sigur că aceste „amicale” sunt numai niște repetiții, că rezultatele nu pot să ofere nici un pronostic în ce privește forma jucătorilor în viitor. Musecelul-Cimpulung bate pe Universitatea Craiova, care Universitatea Craiova învinge pe C. S. Tirgoviste, care C. S. Tirgoviste știm pe cine a batut în timp ce jucătorii din Banie pierceau la Cimpulung! Dar astea sunt speculații teoretice, fapt este că fotbalul nostru prosperă și că n-avem de ce să fim îngrijorați. Returul debutează tare cu câteva derby-uri disputate la trei zile, la trei zile, ca să intre bine oamenii în priză, pentru ca pe urmă, așa cum se anunță, echipele care nu dau jucătorii naționali să intre în două frumoase concedii a 15 zile fiecare, în plin sezon fotbalistic, conform promisiunilor sacre făcute de Covaci la preluarea trupeii cind se jura că nu va intrerupe campionatul...

Încă o dată, deplung aceasta situație a tricolorilor care vor fi siliți să stea în pregătiri comune nesfârșite pentru a apare apatici pe teren în meciuri decisive. Lipsa de încredere în munca la club își are justificările ei, dar nici stringerile cu arcanul la Snagov nu vor aduce mare lucru. Nu se înțelege o dată pentru totdeauna că spiritul competițional și regularitatea campionatului întrețin forma jucătorului. Dar, mă rog, asta e treaba celor care se ocupă de echipa națională. Noi avem răbdare, cu răbdarea treci marea și până la prima înfățișare pe teren a iubitorilor noștri reprezentanți e mai bine să tăcem din gură.

Duminică, așa cum știe toată lumea, o să vedem ce a făcut Piticul pe vatră, la Craiova, cu giolgiai lui și cu alte orătănii olteneste cind Jiul, în frunte cu Dumitrache, zis Corsarul, va încerca să taie motul micului Napoleon...

EUGEN BARBU ■

Ladislau Bölöni:

„Am început fotbalul
nu din lojă, ci din stal.
De aceea mă agăț astăzi
de fiecare minge”

— Ladislau Bölöni, sigur că nu ești prea odihnit și nici prea pus pe discuții. Abia ai venit de la Paris și te pregătești să pleci la Tirgu Mures, așa că îți propun să intrăm direct în discuție. De acord?

— De acord.

— Cum îți se zice între prieteni?

— Vedeți că nu știți?!

— Nu știu și ce-i cu asta?

— Dacă jucam în București, îmi stiați și numărul de telefon? Loți îmi spun cei apropiați, da, sigur. Vă rog să-mi ziceți la fel.

— Cum și cind ai ajuns la fotbal, Loți?

— Tata mi-a cumpărat prima minge, cind aveam nu-i așa?, doi ani. De atunci tot joc, ceea ce vrea să însemne că jor de 22 de ani, dacă la 11

martie voi implini 24. Am mai încercat și cu alte discipline, se zicea într-o vreme că am talent la baschet și la tenis de masă, dar am rămas fidel primei iubiri, fotbalului. Poate și felul în care am intrat pe poarta fotbalului să fi decis.

— Cum ai intrat?

— M-am format în divizia C, la Chimica Tirnăveni, Tudor Meszaros fiind primul meu antrenor. La 15 ani și jumătate jucam 20 sau 30 de minute, bucuros că pot să dau cu piciorul în minge. Ucenicia mea n-a fost ușoară, se juca în C pe viață și pe moarte, iar eu eram abia un copil, ceea ce vrea să însemne că am început fotbalul nu din lojă, ci din stal. De aceea mă agăț astăzi de fiecare minge și de fiecare fază, totul părindu-mi-se, prin comparație, foarte simplu. De comoditate și de chiul mi-e urit ea de moarte.

— E chiar așa simplu?

— Nu-i deloc.

— Atunci?

— Față de divizia C, divizia A e floare la ureche. Cind m-am întors acasă, după călirea de la Tirnăveni, mi s-a părut că joc altceva. Nu mai punea nimeni piedică pe la spate sub ochii unui arbitru zimbitor, nu se mai marcau goluri cu mina și cite și mai cite. Asta nu înseamnă că nu păstrez Tirnăvenilor o amintire frumoasă, căci așa mi-e felul. Chiar dacă mi se întâmplă să merg astăzi cu mașina, nu-mi stă în fire să dau cu pietre pe unde am trecut cindva pe jos.

— Prin ce crezi, Loți, că te-ai impus în fotbalul românesc, ajungând la echipa națională în care ai jucat, greșesc?

— Așa-i. Cred că m-am impus prin disciplină tactică, prin rezistență, prin putere de luptă și prin pase într-un fotbal în care predomină tendința spre tehnică și baloanele schimbate pe metru patrat.

— Care pase?

— Cele lungi, englezești, model Dinu, marea lor majoritate trimise cu piciorul sting. M-a ajutat, e drept, în tot ceea ce am făcut și fac fizic, se zice ideal. Am 1,77 înălțime și 71 de kilograme, iar în plus mă bucur de o rezistență a organismului neobișnuită. Păcat că piciorul drept nu-i pe măsura celui sting, chiar dacă m-am străduit să le aduc, cum se spune, la același nivel.

— Ce spuneai de Dinu?

— Ce spuneam?!

— Dacă tot l-ai pomenit, ce-ar fi să mai zici ceva?

— Cred că Dinu a făcut multe pentru fotbalul românesc, iar eu am învățat destule de la el. Înainte de toate, încrincenarea în joc, lupta până în ultimul minut.

— Scoaterea lui din națională îți se pare firească?

— Nu-i treaba mea. Echipa națională o fac alții, după cum m-aș aștepta să știți, iar cei care o fac se pricep. Mulțumit?

— Să zicem că da. Spune-mi, Loți, care sînt defectele tale ca fotbalist? Mulțumit de întrebare?

— Dumneavoastră nu aveți defecte?

— O grămadă.

— Vă place să vorbiți despre ele?

— Nu prea.

— Nici mie. Asta nu vrea să zică, fiind sincer, că n-am să-mi reproșez cele 3 eliminări de pe teren, chiar dacă una a fost, după mine, nejustificată. Cea de la Arad, dintr-un meci cu U.T.A., cind am fost trimis la cabină pentru tragere de timp. La urma urmei, toate echipele mari trag câteodată de timp, pentru că numai cine n-a jucat fotbal nu știe că, uneori, în jocul asta scopul scuză mijloacele. Poate că nu-i frumos așa, dar asta-i regula și trebuie să i te supui.

— Dar celelalte două eliminări?

— Le-am primit pe drept. La Timișoara, contra Politehnicii, am simulat că m-a lovit Bojin, la 1-0 pentru noi, cind tocmai li se acordase gazdelor un 11 metri, iar la Cluj-Napoca mi-am ieșit din pepeni, luîndu-mă la hartă cu arbitrul Niculescu, deși avea perfectă dreptate. De fiecare dată însă am regretat și mi-am cerut scuze, după meciuri, pentru scăparea hățurilor.

— Hai să vorbim despre altceva. Care-i jucătorul român care-ți place cel mai mult?

— Dumitru. Le are pe toate. Dacă nu mi-ar fi teamă de cuvinte, l-aș compara cu Gerson. Față de mine, care cred că sînt în stare de cite ceva în materie de serviciu, posedă un șut la poartă foarte puternic și precis. Îmi place mult Lucescu, pentru modul cum gindește în teren. Dintr-un străini, cel mai aproape de stilul meu pare să fie Hönnes, numai că el joacă perfect cu ambele picioare, ceea ce, cum spuneam, mie nu prea mi se întâmplă.

— Ți s-a propus vreodată să pleci de la Tirgu Mures?

— Ba bine că nu! În fiecare sezon. Toate divizionarele A, de la cele angajate în lupta pentru titlu pînă la cele amenințate cu retrogradarea, m-au curtat, dar am rămas acasă, unde mă simt foarte bine și unde mai cred că avem un antrenor minunat, pe Bone, și o echipă sudată și cu-

(Continuare în pag. 23)

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Tenisul așilor în fața unei noi crize?

Lupta campionilor ciștigă treptat în spectaculozitate. Setul se apropie de sfîrșit. Este timpul loviturilor decisive și spectatorii își lungesc gîturile spre micile ecrane cu respirația întretăiată. Imaginea se schimbă și locul luptei este luat de o tînără blondă cu părul bine spălat cu cel mai bun sampon din lume etc. etc. Unii injură, alții zimbesc. Retina înregistrează și adesea, a doua zi, mina spectatorului revoltat din ajun se întinde mecanic spre produsul lăudat. Rezultatele sînt excelente, iar computere sofisticate stabilesc că, de citiva ani încoace, tenisul se combină excelent cu orice: de la materiale sportive la Pepsi-Cola sau produse cosmetice...

Marca problemă a acestui joc în aparență simplu rămîne însă campionul, asul ce determină spectatorul să răsucească butonul televizorului pe canalul unde-i evoluează idolul. Campioni cu trecere la public sînt puțini, iar pentru ademenirea lor o întrecă armată specializată în facere și desfăcure de contracte, procese, despăgubiri este pusă în mișcare. Astfel, nerespectîndu-și contractul de angajare în circuitul W.C.T., federele-nicul Borg este chemat în judecată pentru suma de 5,7 milioane dolari. Procesul a fost înregistrat la Tribunalul districtual de stat din orașul Dallas și se adresează în egală măsură Grupului internațional de manageri, ca și firmei „Colgate” ce asigură spatele vedetei suedeze. Dincolo de soarta financiară a campionului, un lucru apare îngrijorător. În perioada circuitului W.C.T., Borg a participat la o serie de turnee demonstrative ce tind să degradeze activitatea competițională a elitei tenisului mondial. Cu alte cuvinte, organizatorii, în loc să ia 32 de jucători care să se întrecă într-un concurs normal, iau numai patru și-i pun să „se bată între ei” de vineri pînă duminică.

Apărent, toată lumea este mulțumită, vedetele joacă mai puțin, televiziunea transmite în direct totul, riscul ca vreuna din stele să cadă înainte de termen este eliminat, iar banii se împart între mai puțini. Din păcate însă, aceste turnee și meciuri demonstrative au influență nefastă asupra evoluției tenisului, deoarece premiile puse în joc depășesc cu mult pe cele de la concursurile tradiționale. Și dacă astăzi W.C.T.-ul este abandonat de Borg pentru turnee demonstrative, cine poate da asigurări că mine Wimbledon-ul, Roland-Gerros-ul, sau Forest-Hills-ul nu vor avea aceeași soartă?

În toamna trecută, Federația internațională a decis să descalifice din competițiile pe echipe orice federație națională ce participă, sub o formă sau alta, la organizarea întîlnirilor sau turneeelor demonstrative. Așa cum este ea formulată, decizia nu atinge pe nimeni, deoarece promotorii acestor exhibiții sînt persoane particulare, ce nu intră în nici un raport de subordonare cu Federația internațională.

Se pare însă că forul suprem amină singura măsură eficientă, descalificarea jucătorilor ce participă în astfel de turnee, deoarece aceasta ar putea declanșa criza ce amenință de mai mulți ani tenisul mondial. Criza al cărei deznodămînt nu este greu de bănuț: o nouă reimpărțire a jucătorilor în amatori și profesioniști, ceea ce, la drept vorbind, nu mi se pare soluția cea mai rea.

ȘTEFAN GEORGESCU ■

FLACARA Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (A. Dohotaru - 16 17); cultură, cenaclu (Eugen Seceleanu - 16 06); știință (Tudor Octavian - 16 19); probleme cetățenești - scrisori-anchete (Liviu Timbus - 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache - 16 18); fotoreportaj (15 95); documentare - 16 23; administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza - 17 86); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană - 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Marius Popescu - 17 78 82 și interior 16 11); redactor șef adjunct (Traian Proson - 17 78 82 și interior 17 83); redactor șef - 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scintei». Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM - Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136-137, telex: 1 12 26, București str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU